

**ЦАХИМ ХӨГЖИЛ,
ХАРИЛЦАА ХОЛБООНЫ ЯАМ**

**ИХ ӨГӨГДЛИЙН (BIG DATA) САН ҮҮСЭХЭД ХҮН, ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДЭД
ХАМААРААХ МЭДЭЭЛЛИЙГ ТОДОРХОЙЛОХ
СУДАЛГААНЫ ТАЙЛАН**

ЦАХИМ ХӨГЖИЛ, ХАРИЛЦАА ХОЛБООНЫ ЯАМ

ГАРЧИГ

Нэр томъёоны тайлбар толь	3
НЭГ. УДИРТГАЛ.....	5
1.1 ҮНДЭСЛЭЛ.....	5
1.2 СУДАЛГААНЫ ЗОРИЛГО.....	6
1.3 СУДАЛГААНЫ ЗОРИЛТ	6
1.4 СУДАЛГААНЫ ХАМРАХ ХҮРЭЭ	6
1.5 СУДАЛГААНЫ ТОЙМ.....	6
ХОЁР. ӨГӨГДЛИЙН ЭХ СУРВАЛЖ, БЭЛЭН БАЙДАЛ, ҮНЭЛГЭЭ	8
2.1 Төрийн байгууллагуудын өгөгдлийн нөхцөл байдлын судалгаа	8
2.2 Их өгөгдөл, хиймэл оюун ухааныг хөгжүүлэхтэй холбоотой бодлогын бичиг баримт..	11
2.3 Их өгөгдөл, хиймэл оюун ухааны хөгжлийн талаарх олон улсын харьцуулсан судалгаа	13
2.3.1 Хиймэл оюун ухааны индекс	13
2.3.2 Засаглалын хиймэл оюун ухааны бэлэн байдлын индекс.....	14
2.4 Хиймэл оюун ухааны бодлого, зохицуулалтын талаарх зөвлөмж.....	16
ГУРАВ. ХҮН, ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДЭД ХАМААРАХ МЭДЭЭЛЛИЙГ ТОДОРХОЙЛОХ	18
3.1 Хүн, хуулийн этгээдэд хамаарах мэдээллийн талаарх хууль, дүрэм	18
3.2 ХҮН, ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДЭД ХАМААРААХ МЭДЭЭЛЭЛ.....	21
3.3 Хүн, хуулийн этгээдэд хамаарах мэдээллийг тодорхойлох	23
3.3.1 Мэдээллийн эзнийг тодорхойлох боломжгүй болгох болон шифрлэлтийн аргууд	26
3.3.2 Хүн, хуулийн этгээдийг тодорхойлох боломжгүй болгох аргыг хэрэглэх	29
3.3.3 Их өгөгдлийн сан байгуулах зарим улсын жишээ.....	31
3.4 Хязгаарлалттай мэдээллийн эзнийг тодорхойлох боломжгүй болгож өгөгдлийн агуулах байгуулах шийдэл	35
3.4.1 Их өгөгдлийн дэд бүтэц.....	35
3.4.2 Хүн, хуулийн этгээдийн мэдээллийг тодорхойлох боломжгүй болгон ХУР системээр дамжуулах шийдэл.....	36
Дүгнэлт.....	39

Нэр томъёоны тайлбар толь

Хүний хувийн мэдээлэл	Хүний хувийн мэдээлэл" гэж хүний эмзэг мэдээлэл болон хүний эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, төрсөн он, сар, өдөр, төрсөн газар, оршин суугаа газрын хаяг, байршил, иргэний бүртгэлийн дугаар, хөрөнгө, боловсрол, гишүүнчлэл, цахим тодорхойлогч, хүнийг шууд болон шууд бусаар тодорхойлох, эсхүл тодорхойлох боломжтой бусад мэдээллийг;
Хүний эмзэг мэдээлэл	Хүний эмзэг мэдээлэл гэж хүний үндэс, угсаа, шашин шүтлэг, итгэл үнэмшил, эрүүл мэнд, захидал харилцаа, генетик болон биометрик мэдээлэл, тоон гарын үсгийн хувийн түлхүүр, ял эдэлж байгаа болон ял эдэлсэн эсэх, бэлгийн болон хүйсийн чиг баримжаа, илэрхийлэл, бэлгийн харьцааны талаарх мэдээллийг;
Хүнийг тодорхойлох боломжгүй болгох	Хүнийг тодорхойлох боломжгүй болгох гэж мэдээллийг тухайн хүнд хамааруулах боломжгүй болгохыг;
Цахим тодорхойлогч	Цахим тодорхойлогч гэж хүнийг цахим орчинд тодорхойлох мэдээллийн системийн нэвтрэх нэр, цахим шуудан, нийгмийн сүлжээ, харилцаа холбооны утастай болон утасгүй технологийн хаяг, бусад төрлийн төхөөрөмж, мэдээллийн систем дэх мэдээллийг;
Тодорхойлох боломжгүй болгох	Тодорхойлох боломжгүй (Anonymization) гэдэг нь тухайн өгөгдөлд хамаарах хувь хүмүүсийг шууд болон шууд бус байдлаар таних боломжгүй болгож хувиргах үйл явц
Өгөгдөл	Өгөгдөл гэдэг нь дүн шинжилгээ хийх, шийдвэр гаргах болон бусад зорилгоор ашиглаж болох баримт, статистик, мэдээллийн цуглуулга юм.
Өгөгдлийн засаглал	Өгөгдлийн үнэ цэнэ, өгөгдлөөс үүсэх мэдээллийн өгөөжийг нэмэгдүүлэх, түгээх, хамгаалах, хянах зэрэг өгөгдлийн амьдралын тойргийн бүх үйл ажиллагаанд чиглэсэн бодлого, заавар болон мөрдөх стандартыг тодорхойлох үйл ажиллагаа юм. Өгөгдлийн засаглал нь өгөгдлийн эзэмшигч хэн болох, хэн өгөгдөлд хандаж болох, хувь хүний болон бусад өгөгдлийн хэрхэн хамгаалах, өгөгдөлд ямар стандарт мөрдөхийг тогтоож өгдөг.
Өгөгдлийн удирдлага	Өгөгдлийн засаглалыг хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн удирдах, гүйцэтгэх, хөгжүүлэлт хийх үйл ажиллагаануудыг хэлнэ. Өгөгдлийг ахин ашиглагдахуйц, бусдад хуваалцах, өөр өгөгдлүүдтэй нийцэлтэй, илүү уялдаатай байлгах гол суурь нь өгөгдлийн удирдлага болдог. Өгөгдлийн удирдлагагүй засаглал нь хэрэгжүүлэлт байхгүй баримт бичиг болно гэсэн үг юм.
Их өгөгдөл	Их өгөгдөл гэдэг нь уламжлалт өгөгдөл боловсруулах хэрэгслүүдийн боломжоос хэтэрсэн их хэмжээтэй, төрөл бүрийн өгөгдлийн багцыг хэлнэ.
Мета-өгөгдөл	Өгөгдлийн тухайн мэдээлэл өгөх зориулалттай бүтэцлэгдсэн өгөгдөл бөгөөд өгөгдлийн бүтэц, формат, чанар, агуулга, бэлтгэн

	нийтлэгч, эх үүсвэр, шинэчлэгдэг давтамж, бэлтгэсэн арга зүй, байршил зэрэг бүх талын мэдээллийг агуулна.
Өгөгдийн чанар	Өгөгдлийн нарийвчлал, бүрэн гүйцэд байдал, үнэн зөв байдал, цаг хугацаандаа байгаа эсэх шалгуурыг харуулдаг.
Хиймэл оюун ухаан	Хиймэл оюун ухаан (Artificial Intelligence-AI) нь хүн шиг сэтгэж, сурахаар программчлагдсан машинаар хүний оюун ухааныг загварчлахыг хэлнэ.
ҮСХ	Үндэсний статистикийн хороо
Өгөгдлийг далдлах	Data masking: Жинхэнэ өгөгдлийг бодит мэт боловч танигдах боломжгүй зохиомол өгөгдлөөр орлуулах
Өгөгдөлд шуугиан нэмэх	Data Perturbation: Энэ арга нь танигдахаас сэргийлж өгөгдлийг бага зэрэг өөрчлөх
Ерөнхий болгох	Generalization: Нарийвчилсан өгөгдлийг илүү өргөн ангилал эсвэл мужаар солих
Өгөгдөл дарах	Data Suppression: Дахин таних эрсдэл өндөртэй үед өгөгдлийг бүхэлд нь устгах эсвэл орхих
K-Anonymity	Бүртгэл бүрийг таних шинж чанаруудын хувьд хамгийн багадаа k-1 бусад бүртгэлээс ялгах боломжгүй гэдгийг баталгаажуулах
Хуурамч нэршил	Pseudonymization: Хувийн танигчийг хуурамч танигч эсвэл нууц нэрээр солих
Дифференциал нууцлал	Differential Privacy: Нууцлалын баталгааг хангахын тулд өгөгдөл эсвэл асуулгын үр дүнд тохируулсан шуугианыг нэмдэг
Өгөгдлийг нэгтгэх	Aggregation: Өгөгдлийн хураангуй статистик эсвэл нэгтгэсэн утгууд

НЭГ. УДИРТГАЛ

1.1 ҮНДЭСЛЭЛ

Дэлхийн улс орнууд төрийн их өгөгдлийн санг бүрдүүлж, бодлого боловсруулах, шийдвэр гаргахад ашиглан цаг хугацаа, хөрөнгө, хүн хүч зэрэг нөөцийг хэмнэх, хуваарилалтыг оновчтой болгох замаар үндэсний эдийн засгийн үр ашгийг нэмэгдүүлж байна. Тухайлбал, Австрали улс 2015 онд 7 байгууллага (эрүүл мэнд, боловсрол, засгийн газрын төлбөр, орлого, хөдөлмөр эрхлэлт, хүн ам зэрэг)-ын 18 өгөгдлийн санг нэгтгэж халамжийн нөлөө болон засгийн газрын дэмжлэг, нийгмийн хамгааллын бодлогод ашигласан байна¹. Мөн Бүгд найрамдах солонгос улс 2017 онд татвар, эрүүл мэнд, халамж, тэтгэвэрийн мэдээллийн сангийн өгөгдлийг нэгтгэн амьжиргааны түвшин, орлого, тэтгэвэр болон татаасын талаарх бодлого тодорхойлоход ашигласан бол 2015 оноос Хүн амын тооллогыг 14 агентлагийн 25 төрлийн захиргааны бүртгэлд суурилсан аргаар явуулдаг болсон байна².

Монгол Улсын хувьд төрийн байгууллагууд хуулиар олгосон эрх, үүргийн хүрээнд салбарын хэмжээнд анхдагч мэдээллийг бүрдүүлэх, бүртгэл мэдээлэл хөтлөх чиглэлээр өөрсдийн нөөц боломж, чадавхын хэмжээнд мэдээллийн санг бүрдүүлж байна.

Мэдээлэл хариуцагч байгууллагууд хооронд харилцан мэдээлэл солилцох, хуваалцах, дахин ашиглахад мэдээллийн эзнийг тодорхойлох боломжгүй болгон дамжуулах, ашиглах нөхцөл бүрдээгүй нь өгөгдөл, мэдээлэл цуглуулахад хүндрэл үүсгэж байна.

Цахим шилжилт хурдацтай өрнөж, мэдээллийн технологи, түүний хэрэглээ улам бүр тэлсээр байгаа манай улсад нийгмийн салбар бүрийн их өгөгдлийн мэдээлэл цугларсаар байгаа бөгөөд түүнийг боловсруулж төр хувийн хэвшлийн үйл ажиллагаа, шийдвэр гаргалтад ашиглах, ухаалаг, оновчтой, шинжлэх ухаанч шийдвэр гаргах нь чухал ач холбогдолтой юм.

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 05 дугаар сарын 13-ны өдрийн 52 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Алсын хараа 2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын 5.3 дугаар зорилтын 1 дүгээр үе шат, хүрэх үр дүнгийн 2 дахь заалтад “Цахим мэдээллийн нэгдсэн сан, дэд бүтэц бий болж хөгжинө.” гэж, зорилтыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны 5.3.5 дахь заалтад “Их өгөгдөлд суурилсан мэдээллийн нэгдсэн сан үүсгэж иргэн, төр, бизнесийн байгууллагууд цахимаар мэдээлэл солилцох, ашиглах техник технологийн дэд бүтцийг бий болгоно.” гэж тус тус заасан.

Энэ хүрээнд төрийн байгууллагуудын бүрдүүлж, ашиглаж буй өгөгдөл, мэдээллийг нэгтгэн, нөхцөл байдлыг дүгнэх, үнэлгээний үр дүнд их өгөгдөл бий болгоход шаардлагатай арга, хэрэгслийг тодорхойлох зорилгоор “Их өгөгдлийн (big data) сан” үүсгэх тухай шийдвэр (Засгийн газрын тогтоол 2023.11.18, 403 дугаар) - ийг Монгол улсын засгийн газар гаргасан байна.

Их өгөгдлийн сан үүсгэхдээ тухайн иргэнийг тодорхойлох боломжгүй болгож төрийн байгууллагуудын бусад мэдээлэлтэй холбосноор төрөөс гаргаж байгаа зарим шийдвэрийг урьдчилан шинжлэх, дүгнэх боломжийг хиймэл оюун ашиглаж тооцох урьдчилсан

¹ <https://www.abs.gov.au/about/data-services/data-integration/integrated-data/multi-agency-data-integration-project-madip>

² <https://kostat.go.kr/menu.es?mid=a20208050000>

нөхцөлийг бүрдүүлнэ. Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай хуулиар “6.2.5.хүнийг тодорхойлох боломжгүй болгож түүх, эрдэм шинжилгээ, урлаг, утга зохиолын бүтээл туурвих, статистикийн мэдээлэл бэлтгэх.” гэж заасан байдаг. Энэ хуулийн хүрээнд мэдээллийн эзнийг тодорхойлох боломжгүй байдлаар өгөгдлийн сан үүсгэхэд энэхүү судалгаа чухал ач холбогдолтой юм.

Төрийн их өгөгдлийн сан байгуулахад шаардлагатай мэдээллийг цуглуулах, хүн, хуулийн этгээдийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг зөрчихгүйгээр хязгаарлалттай мэдээллийг тодорхойлох боломжгүй болгон боловсруулалт хийх нь нөхцөлийг бүрдүүлснээр дээрх төрийн бодлого, шийдвэрийг хэрэгжүүлэх ач холбогдолтой.

1.2 СУДАЛГААНЫ ЗОРИЛГО

Их өгөгдлийн сан үүсгэн бүрдүүлэх, дүн шинжилгээ хийхэд шаардлагатай хүн, хуулийн этгээдэд хамаарах мэдээллийг төрийн байгууллагуудын бүрдүүлж, ашиглаж буй өгөгдөл, мэдээллийн сангийн судалгаанаас тодорхойлох, хязгаарлалттай мэдээллийн эзнийг тодорхойлох боломжгүй болгох хувилбарт шийдлийг гаргахад чиглэнэ.

1.3 СУДАЛГААНЫ ЗОРИЛТ

- Их өгөгдлийн сан үүсгэн бүрдүүлэхэд шаардлагатай хүн, хуулийн этгээдэд хамаарах мэдээллийг тодорхойлох;
- Хязгаарлалттай мэдээллийг тодорхойлох боломжгүй болгох арга, загварыг гаргах;
- Хязгаарлалттай мэдээллийн эзнийг тодорхойлох боломжгүй болгох гадны улсын туршлагыг судлах;
- Манай улсын нөхцөл байдалд тохирсон хувилбарт шийдлийг гаргах;
- Ажлын даалгаварт тусгасан судалгааны үр дүн, хувилбарт шийдэл бүхий эцсийн тайлан хүлээлгэн өгөх;

1.4 СУДАЛГААНЫ ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам, Үндэсний статистикийн хороо хамтран боловсруулсан Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуульд заасан мэдээлэл хариуцагч байгууллагуудын мэдээллийн сан, тэдгээрийн төрийн их өгөгдлийн санд нэгтгэх суурь нөхцөлийн бэлэн байдлын үнэлгээ /тоон болон чанарын/, мэдээллийн сангийн мета-өгөгдлийн үзүүлэлтийн асуулгыг мета-өгөгдлийн судалгаа / <https://metadata.nso.mn/> /-аас хүн, хуулийн этгээдэд хамаарах мэдээллийг тодорхойлж, мэдээллийн эзнийг тодорхойлох боломжгүй болгох арга, аргачлалыг гаргана.

1.5 СУДАЛГААНЫ ТОЙМ

Өгөгдлийн сангийн зорилго, хамрах хүрээ, түүний ашиглалт, өгөгдлийн эх сурвалж, өгөгдлийн өсөлтийн хэмжээ болон ашиглалтыг хугацаа, мэдээллийн санг үүсгэн бүрдүүлсэн хууль зүйн үндэслэл, дүрэм журам, мэдээлэл хариуцагчаас үндсэн системд нийлүүлж буй мэдээлэл, мэдээлэл хариуцагч байгууллага, өгөгдлийн сангийн нэр, нэгтгэн гаргаж буй статистик мэдээллүүдийг мэдээлэл хариуцагч байгууллагуудын мэдээллийн сан, тэдгээрийн төрийн их өгөгдлийн санд нэгтгэх суурь нөхцөлийн бэлэн байдлын үнэлгээ

/тоон болон чанарын/, мэдээллийн сангийн мета-өгөгдлийн үзүүлэлтийн асуулга бүхий мета-өгөгдлийн судалгаа / <https://metadata.nso.mn/-aac> тодорхойлж гаргасан. Хавсралт -2

Ажлын даалгаварт тусгасан бусад төрөлжсөн мэдээллийн сангаас мэдээлэл цуглуулж, боловсруулж, ашиглаж буй мэдээлэл, олон нийтэд нээлттэй мэдээллийн багц, салбарын тайлан, бүтэцгүй болон хагас бүтэцлэгдсэн нөөц, текст, баримт бичиг, мультимедиа /зураг, аудио, видео/ файлууд, тэргүүлэх судалгаа, бодлогын асуултууд зэрэг нь мэдээлэл хариуцагч байгууллагуудын мэдээллийн сан, тэдгээрийн төрийн их өгөгдлийн санд нэгтгэх суурь нөхцөлийн бэлэн байдлын үнэлгээ /тоон болон чанарын/, мэдээллийн сангийн мета-өгөгдлийн үзүүлэлтийн асуулга бүхий мета-өгөгдлийн судалгаа / <https://metadata.nso.mn/-нд> тусгагдаагүй байсан болно.

Тодорхойлсон хүн, хуулийн этгээдэд хамаарах мэдээлэл их өгөгдлийн сан бүрдүүлэх зорилго, хүн хуулийн этгээдийн ашиг, сонирхлыг хөндөөгүй, шаардлагад нийцэж байна. Харин мэдээлэл үнэн зөв, бодитой, хүртээмжтэй, хэрэгцээтэй, ойлгомжтой байдал, өгөгдлийн хамаарал, үнэ цэнтэй өгөгдлийн тодорхойлох үйл ажиллагаа нь мета-өгөгдлийн сангаас тодорхойлох боломжгүй бөгөөд энэ нь их өгөгдлийн нээлттэй сан бүрдүүлж, өгөгдлийн шинжилгээ хийх үе шатанд тодорхойлох боломжтой ажлууд болно.

ХОЁР. ӨГӨГДЛИЙН ЭХ СУРВАЛЖ, БЭЛЭН БАЙДАЛ, ҮНЭЛГЭЭ

2.1 Төрийн байгууллагуудын өгөгдлийн нөхцөл байдлын судалгаа

Төрийн байгууллагуудын бүрдүүлж, ашиглаж буй өгөгдөл, мэдээллийг нэгтгэн, нөхцөл байдлыг дүгнэх, үнэлгээний үр дүнд их өгөгдөл бий болгоход шаардлагатай арга, хэрэгслийг тодорхойлох зорилгоор Үндэсний статистикийн хорооноос 2022 онд төрийн 38 байгууллагын 75 өгөгдлийн санг судалгаанд хамруулсан. Өгөгдлийн сан бүхий төрийн байгууллагуудыг салбараар ангилж үзэхэд эдийн засгийн чиглэлийн 12 байгууллагын 22 сан, нийгмийн чиглэлийн 13 байгууллагын 27 сан, байгаль орчны чиглэлийн 5 байгууллагын 14 сан, үлдсэн 8 байгууллагын 12 сан нь бүртгэл, шинжлэх ухаан зэрэг бусад чиглэлийн сангууд байна.

Эдгээр өгөгдлийн сангууд нь эдийн засаг, нийгмийн хамгаалал, байгаль орчин, шинжлэх ухааны чиглэл бүхий цахим үйлчилгээ, хяналт, тайлан мэдээ гаргах, судалгаа шинжилгээнд ашиглах, архив үүсгэх гэсэн нийтлэг зорилгоор ашиглаж байна.

Судалгаанд хамрагдсан 75 өгөгдлийн сангийн 69% нь статистик мэдээлэл нэгтгэн гаргах, 72% нь боловсруулалт, дүн шинжилгээ хийх, 39% нь шийдвэр гаргалт буюу бодлогын түвшинд өгөгдлийн сан тус бүрдээ ашиглагдаж байна. Судалгааны үр дүн, хэрэгцээ шаардлагаас үзэхэд өгөгдлийн санд дахь өгөгдөл, мэдээллийн давхардал их, нэгдсэн ангилал кодын хэрэглээ дутмаг, өгөгдлийн сан хоорондын уялдаа хангагдаагүй, тус бүрдээ статистик мэдээ, боловсруулалт, дүн шинжилгээ хийж байгаа нь үндэсний хэмжээний нэгдсэн мэдээлэл боловсруулах, дүн шинжилгээ хийх, шийдвэр гаргалтад ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлэх шаардлагатай байна.

Мөн байгууллагууд харилцан мэдээлэл солилцох, хуваалцах, дахин ашиглахад мэдээллийн эзнийг тодорхойлох боломжгүй болгон дамжуулах, ашиглах нөхцөл бүрдээгүй нь мэдээлэл хариуцагчдад хүндрэл үүсгэж байна.

Төрөл бүрийн эх сурвалжаас авсан тодорхойлох боломжгүй өгөгдлийг өгөгдлийн агуулахад нэгтгэхэд өгөгдлийн холбоо хамаарлыг алдагдуулахгүй байх нь чухал. Иймд түлхүүр болж байгаа атрибутыг шифрлэх эсвэл хуурмаг нэрээр сольж өгөгдлийн бүрэн бүтэн байдлыг хангах боломжтой. Гэхдээ өгөгдлийн эзнийг буцааж тодорхойлохгүй байх талын механизмыг хийхэд анхаарах хэрэгтэй. ҮСХ-ны судалгаагаар төрийн өгөгдлийн сангууд дахь үзүүлэлтээс харахад сангуудыг хооронд нь уялдуулах боломж бүхий түлхүүр буюу идентификатор (unique identifier) нь аж ахуйн нэгж байгууллага болон хувь хүний регистрийн дугаар байна.

26 байгууллагын 44 өгөгдлийн санд регистрийн дугаар гэсэн үзүүлэлт байгаа нь эдгээр санг хооронд нь уялдуулах, холбох боломжтой байна. Хүснэгт 2.1-д уялдуулах боломжтой өгөгдлийн сангуудын жагсаалтыг түлхүүр талбараар нь харууллаа.

Хүснэгт 2.1. Уялдуулах боломжтой өгөгдлийн сангуудын жагсаалт

	Байгууллагын нэр		Өгөгдлийн сан/дэд бүрэлдэхүүний нэр		Үзүүлэлтийн нэр (өгөгдлийн сан дахь нэршил)
1	Ашигт малтмал, газрын тосны газар	1	Уул уурхайн компьютержсан кадастрын систем	1	Өргөдөл гаргагчийн регистр
				2	Эзэмшигчийн регистр
				3	Барьцаалагчийн регистр

				4	Эзэмшигчийн регистр
2	Барилга, хот байгуулалтын яам	2	Барилгын салбарын мэргэжилтэн болон хуулийн этгээдийн мэдээллийн сан	5	ААНБ-ын регистр, Регистр
3	Боловсролын ерөнхий газар	3	Боловсролын салбарын мэдээллийн систем - ЕБС	6	Регистр
		4	Боловсролын салбарын мэдээллийн систем -СӨБ	7	Регистр
		5	Дээд Боловсролын удирдлагын мэдээллийн систем	8	Регистр
		6	МБСС-ын мэдээллийн нэгдсэн систем	9	Регистрийн дугаар
4	Боловсролын судалгааны үндэсний хүрээлэн	7	Монгол хүүхдийн хөгжлийн судалгааны цахим хувилбар	10	Регистрийн дугаар
5	Гаалийн ерөнхий газар	8	Гаалийн мэдүүлгийн сан	11	Гаалийн зуучлагч байгууллагын ажилтны регистрийн №
				12	Гэрээний ААН-ийн регистр №
6	Гадаадын иргэн, харьяатын газар	9	Гадаадын иргэнд бүртгэлийн дугаар олгох программ хангамж	13	Регистр
		10	Монгол Улсын хилээр нэвтэрч байгаа зорчигч, тээврийн хэрэгслийн бүртгэлийн нэгдсэн систем	14	РД
7	Зам, тээврийн хөгжлийн яам	11	Тээврийн хэрэгслийн бүртгэл, мэдээллийн сан	15	Регистрийн дугаар
8	Монголбанк	12	Зээлийн мэдээллийн сан	16	Хүний регистрийн дугаар
				17	Байгууллагын регистрийн дугаар
9	Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар	13	Үйлдвэрлэлийн осол, Хурц хордлого бүртгэл	18	Иргэний регистрийн дугаар
				19	Регистрийн дугаар
				20	Шалгуулагч этгээд бүртгэл, албан хаагч - Регистор
				21	Шалгуулагч этгээд бүртгэл ААН-Байгууллагын регистр
10	Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар	15	Нийгмийн Даатгалын мэдээллийн сан	22	Регистерийн дугаар
11	Оюуны өмчийн газар	16	Аж үйлдвэрийн өмчийн удирдлагын мэдээллийн сан	23	Регистрийн дугаар
		17	Зохиогчийн эрхийн мэдээллийн сан	24	Регистрийн дугаар
12	Сангийн яам	18	DMFAS мэдээллийн сан	25	Байгууллагын улсын бүртгэлийн дугаар
				26	Байгууллагын улсын бүртгэлийн дугаар
				27	Регистрийн дугаар
19	PMMIS	26	Байгууллагын улсын бүртгэлийн дугаар		

		20	ETайлангийн мэдээллийн сан	28	Байгууллагын улсын бүртгэлийн дугаар
		21	Иргэний мэдээллийн сан, Хуулийн этгээдийн мэдээллийн сан	29	Байгууллагын улсын бүртгэлийн дугаар
				30	Регистрийн дугаар
		22	Төсвийн мэдээллийн сан	31	Регистрийн дугаар
		23	Хүний нөөцийн систем	32	Регистрийн дугаар
		24	Шилэн дансны нэгдсэн систем	33	Байгууллагын улсын бүртгэлийн дугаар
				34	Регистрийн дугаар
		25	Эдийн засгийн мэдээллийн сан	35	Регистрийн дугаар
13	Санхүүгийн зохицуулах хороо	26	Зохицуулалттай этгээдээс авах тайлан, нэгтгэлийн сан, Санхүүгийн зохицуулах хорооны тайлан, нэгтгэлийн систем	36	Регистрийн дугаар
		27	Тусгай зөвшөөрлийн мэдээллийн сан / Санхүүгийн зохицуулах хорооны тусгай зөвшөөрлийн нэгдсэн систем/	37	Регистр
14	Татварын ерөнхий газар	28	Татварын удирдлагын нэгдсэн систем	38	Өмчлөгчийн регистр
				39	Регистрийн дугаар
				40	Объектын улсын бүртгэлийн регистрийн дугаар
				41	Харилцан хамаарагчийн регистрийн дугаар
				42	Улсын бүртгэлийн регистрийн дугаар
15	Төрийн албаны зөвлөл	29	Төрийн албаны "Хүний нөөцийн удирдлагын мэдээллийн тогтолцоо" цахим систем	43	Гэр бүлийн гишүүний Регистерийн дугаар
				44	Регистерийн дугаар
				45	Байгууллагын регистерийн дугаар
16	Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар	30	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн 2022 оны тооллогын бүртгэлийн сан	46	Регистрийн дугаар
17	Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар	31	Иргэний бүртгэлийн мэдээллийн сан	47	Төлбөр төлсөн иргэний регистрийн дугаар
				48	Регистрийн дугаар
		32	Хуулийн этгээдийн бүртгэлийн мэдээллийн сан	49	Хуулийн этгээдийн регистр
		33	Эд хөрөнгийн мэдээллийн сан	50	Иргэн Хуулийн этгээдийн регистер
18	Ус цаг, уур орчны судалгаа мэдээллийн хүрээлэн	34	Байгаль орчны статистик мэдээллийн сан	51	Аж ахуйн нэгж, байгууллагын регистрийн дугаар
19	Үндэсний геологийн алба	35	Геомэдээллийн систем	52	Регистрийн дугаар
20	Үндэсний дата төв	36	Төрийн мэдээлэл солилцооны системийн лог бүртгэл	53	Үйлчлүүлэгч байгууллагын дугаар

21	Үндэсний итгэмжлэлийн төв	37	Монгол улсын хэмжээнд итгэмжлэгдсэн тохирлын үнэлгээний байгууллага (тоо, төрлөөр)	54	Улсын бүртгэлийн дугаар
22	Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	38	Хот байгуулалтын мэдээллийн менежментийн систем	55	Регистрийн дугаар
23	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар	39	Нийгмийн халамжийн мэдээллийн нэгдсэн сан(wais)	56	Регистр
		40	Өрхийн мэдээллийн нэгдсэн сан (heb2017)	57	Та регистрийн дугаараа хэлнэ үү?
24	ЦЕГ, Мэдээлэл шуурхай удирдлагын төв	41	Дуудлага мэдээллийн өгөгдлийн сан	58	Регистрийн дугаар
25	Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв	42	Хүн амын төрөлтийн мэдээлэл	59	Эхийн регистр
				60	Регистрийн дугаар
		43	Хүн амын өвчлөл, нас баралтын мэдээллийн сан	61	Регистрийн дугаар
26	Эрчим хүчний яам	44	Эрчим хүчний тусгай зөвшөөрлийн мэдээллийн сан	62	Регистрийн дугаар

Судалгааны үр дүнд Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам, Үндэсний статистикийн хороо хамтран төрийн байгууллагуудын үүсгэсэн өгөгдлийг багц (мэдээллийн сан), хүснэгт, үзүүлэлт, ангилал, код, тэдгээрийг цуглуулж байгаа маягт, асуулгын хуудасны мета элементүүдийг харуулах, өгөгдлийн сангийн үзүүлэлт, түүнд ашиглаж байгаа ангилал, кодын уялдааг харах зорилготой төрийн мета өгөгдлийн нэгдсэн сан бүрдүүлсэн. Холбоос: <https://metadata.nso.mn/>

Монгол Улсын Засгийн газар нээлттэй өгөгдлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх тал дээр тодорхой ахиц дэвшил гаргасан. Тухайлбал Засгийн газар 2017 онд “Open Data Mongolia” порталыг ажиллуулж, олон төрлийн төрийн нээлттэй мэдээллийг авах боломжтой болсон. Засгийн газар мөн хэд хэдэн нээлттэй мэдээллийн каталогийг нийтэлсэн бөгөөд тэдгээр нь байгаа мэдээллийн төрлүүд, тэдгээрт хэрхэн хандах талаар мэдээлэл өгдөг. Гэсэн хэдий ч Монгол Улсын Нээлттэй мэдээллийн бодлогыг хэрэгжүүлэхэд хийх ажил их байна. Засгийн газар илүү олон тоо баримтыг үргэлжлүүлэн нийтлэх шаардлагатай бөгөөд өгөгдлийг олох, ашиглахад хялбар болгох хэрэгтэй. Мөн төрөөс иргэд, аж ахуйн нэгж, иргэний нийгмийн байгууллагуудын нээлттэй мэдээллийн хэрэглээг дэмжих шаардлагатай байна.

2.2 Их өгөгдөл, хиймэл оюун ухааныг хөгжүүлэхтэй холбоотой бодлогын бичиг баримт

Хиймэл оюун ухаан нь засгийн газруудын төрийн үйлчилгээг шинэчлэх төлөвлөгөөний нэг хэсэг болж байгаа бөгөөд хиймэл оюун ухааныг ашиглах талаар зөв шийдвэр гаргах чадавх, тогтолцоо, ур чадвар, нөөц, дэд бүтцийг бий болгоход анхаарах шаардлагатай байдаг. Хиймэл оюун ухааныг (AI) хөгжүүлэх, ашиглахтай холбоотой олон улсын бодлого, дүрэм журмууд гарч байгаа бөгөөд эдгээр бодлого, зохицуулалт нь улс орон бүрт харилцан адилгүй байдаг ч ерөнхийдөө хиймэл оюун ухааныг аюулгүй, ёс зүйтэй, хариуцлагатай байдлаар хөгжүүлж, ашиглахад чиглэдэг. Монгол улсын хувьд хиймэл оюун ухаан, их өгөгдлийн зохицуулалтын талаар дараах бодлого, хууль тогтоомж, шийдвэрүүд байна. Үүнд:

- Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 05 дугаар сарын 13-ны өдрийн 52 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар баталсан “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого
- “ЦАХИМ ҮНДЭСТЭН” дунд хугацааны зорилтот хөтөлбөр
- Монгол Улсын Засгийн Газрын 2023 оны 11-р сарын 08 өдрийн "Их өгөгдлийн (big data) сан" үүсгэх тухай 401 дүгээр тогтоол
- Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 6 дугаар сарын 15-ны өдрийн тогтоолд нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуулийн 12.6-д заасныг үндэслэн "Нээлттэй өгөгдлийн жагсаалт"-ыг баталж нээлттэй өгөгдлийг байгууллагын цахим хуудас болон "Төрийн нээлттэй өгөгдлийн нэгдсэн систем"-д тогтоосон хугацаанд байршуулахыг холбогдох байгууллагын удирдлагад үүрэг болгосон.

“Цахим үндэстэн” дунд хугацааны зорилтот хөтөлбөрт:

- Мэдээллийн технологи, харилцаа холбооны өсөн нэмэгдэх хэрэгцээ шаардлагыг хангахуйц суурь дэд бүтцийн бэлэн байдлыг хангана.
- Нийгэм, эдийн засгийн бүх салбарт харилцаа холбоо, мэдээллийн технологи, инновацыг нэвтрүүлж, бүтээмж, үр ашгийг нэмэгдүүлэх замаар хүнд сурталгүй, шуурхай, ил тод **цахим засаглалыг** хөгжүүлнэ.
- Цахим орчинд үндэсний аюулгүй байдлыг хангах тогтолцоог бүрдүүлэн, орчин үеийн техник технологийг нэвтрүүлэн, төр, хувийн хэвшил, иргэний мэдээллийн аюулгүй байдлын мэдлэг, ойлголтыг дээшлүүлж, мэдээллийн бүрэн бүтэн, нууцлагдсан, **хүртээмжтэй байдлыг** хангана.
- Бүх нийтийн тоон бичиг үсгийн чадавхыг дээшлүүлэн, тоон хуваагдлыг бууруулж, харилцаа холбоо, мэдээллийн технологийн ололт амжилтад тулгуурлан нийгэм эдийн засгийн бүхий л салбарт инновац хийх чадвартай **бүтээлч иргэдтэй** болно.
- Мэдээллийн технологи, их өгөгдөл, хиймэл оюун ухаан, юмсын интернэт, үүлэн технологи, блокчэйн зэрэг орчин үеийн технологид суурилсан системүүдийг хөгжүүлж, электроникийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж **инновац, үйлдвэрлэлийг** дэмжих замаар дижитал эдийн засгийг бий болгоно.
- Нийгэм, эдийн засгийн бүхий л салбарт харилцаа холбоо, мэдээллийн технологийн
- бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг нэвтрүүлж, **өрсөлдөх чадвар, бүтээмж, үр өгөөжийг** дээшлүүлнэ гэсэн зорилтуудыг дэвшүүлсэн.

2022 оны тавдугаар сарын 1-ний өдрөөс хэрэгжиж эхэлсэн Монгол Улсын “Хүний хувийн мэдээллийг хамгаалах тухай” хуулиар хувь хүн, хуулийн этгээд, хуулийн этгээдийн хувийн мэдээллийг цуглуулах, боловсруулах, ашиглах, хамгаалахтай холбогдсон харилцааг зохицуулсан.

Хүний хувийн мэдээллийг хамгаалах тухай Монгол Улсын хуулиас гадна Монгол Улсад AI & Big Data-тай холбоотой хэд хэдэн хууль тогтоомжууд байна. Үүнд:

- Цахим гарын үсгийн тухай
- Кибер аюулгүй байдлын тухай хууль
- Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хууль
- Зөвшөөрлийн тухай хууль

2.3 Их өгөгдөл, хиймэл оюун ухааны хөгжлийн талаарх олон улсын харьцуулсан судалгаа

Өгөгдөлгүйгээр хиймэл оюун ухааны системийг хөгжүүлэх боломжгүй. Иймд их өгөгдлийн сан бүрдүүлэх нь байгууллага, судлаачдад илүү сайн шийдвэр гаргах, шинийг санаачлах, янз бүрийн салбарт үр ашгийг дээшлүүлэх боломжийг олгох, орчин үеийн өгөгдлийн аналитик, технологийн бүрэн боломжийг ашиглахад зайлшгүй шаардлагатай.

Олон улсад дараах 2 индексээр улс, орнуудын хиймэл оюуны хөгжлийг харьцуулан дүгнэж байна. Үүнд:

- Засаглалын хиймэл оюун ухааны бэлэн байдлын индекс
- Хиймэл оюуны индекс

2.3.1 Хиймэл оюун ухааны индекс

Хиймэл оюуны индекс(AI индекс) нь хиймэл оюун ухааны судалгаа, хөгжүүлэлт, ашиглалтын өнөөгийн байдал, нэвтрүүлэлтийн талаарх иж бүрэн тоймыг гаргах зорилготой олон улсын жил бүрийн харьцуулсан тайлан юм. Уг тайланд техникийн дэвшил, эдийн засгийн үр нөлөө, бодлогын хөгжил, нийгэмд үзүүлэх үр дагавар гэх мэт хиймэл оюун ухааны талаарх дүн шинжилгээ, өгөгдлийг багтаадаг.

AI индексийн тайлангийн үндсэн зорилго нь:

- **Ахиц дэвшлийн үнэлгээ:** Энэхүү тайлан нь хиймэл оюун ухааны судалгаа, хөгжүүлэлт, тэр дундаа технологи, алгоритм, хэрэглээний салбарт гарсан ололт амжилтыг үнэлэх зорилготой юм. Энэ нь цаг хугацааны ахиц дэвшлийг хянахад тусалдаг ба сайжруулалтын хурдны талаарх ойлголтыг өгдөг.
- **Бодлого болон шийдвэр гаргалтыг мэдээлэх:** Бодлого боловсруулагчид, судлаачид, салбарын удирдагчид болон бусад оролцогч талууд хиймэл оюун ухаантай холбоотой зохицуулалт, хөрөнгө оруулалт, стратеги төлөвлөлтийн талаар мэдээлэлтэй шийдвэр гаргахын тулд хиймэл оюуны индексийг ашиглах боломжтой. Бодлогын хэлэлцүүлгийг чиглүүлэх үүднээс хиймэл оюун ухааны төлөв байдлын талаарх өгөгдөлд тулгуурласан хэтийн төлөвийг өгдөг.
- **Бенчмаркинг:** AI индекс нь судлаачид болон дадлагажигчдад хиймэл оюун ухааны янз бүрийн систем, загваруудын гүйцэтгэлийг харьцуулах боломжийг олгодог жишиг шинжилгээний өгөгдлийг агуулж болно. Энэ мэдээлэл нь янз бүрийн аргын харьцангуй давуу болон сул талуудыг ойлгоход үнэ цэнэтэй юм.
- **Нийгэмд үзүүлэх нөлөөллийн үнэлгээ:** Уг тайланд ёс зүй, шударга байдал, ил тод байдалтай холбоотой асуудлуудыг багтаасан хиймэл оюун ухааны нийгэмд үзүүлэх нөлөөг судалж болно. Эдгээр үр дагаврыг ойлгох нь хариуцлагатай AI технологийг хөгжүүлэхэд маш чухал юм.
- **Боловсролын нөөц:** AI индекс нь хиймэл оюун ухааны салбарын гол чиг хандлага, сорилт бэрхшээл, боломжуудын талаар иж бүрэн тойм өгөх боловсролын эх сурвалж болж чадна. Үүнийг оюутнууд, сурган хүмүүжүүлэгчид болон хиймэл оюун ухааны хөгжлийн талаар мэдээлэл авах сонирхолтой хүн бүр ашиглах боломжтой.

AI индекс нь хиймэл оюун ухааны судалгаа, хөгжлийн төлөв байдлыг хянах, дүн шинжилгээ хийх, мэдээлэх хэрэгсэл болж, мэдээлэлтэй шийдвэр гаргах, бодлого боловсруулах, хиймэл оюун ухааны нийгэмд үзүүлэх нөлөөг илүү сайн ойлгоход хувь нэмэр оруулдаг.

2.3.2 Засаглалын хиймэл оюун ухааны бэлэн байдлын индекс

Хиймэл оюун ухаан(AI) нь засгийн газруудын төрийн үйлчилгээг шинэчлэх төлөвлөгөөний нэг хэсэг болж байна. Үйлчилгээний үр ашгийг дээшлүүлэх, үйлчилгээний хүртээмжийг шударгаар хангах, иргэдийн үйлчилгээний туршлагыг нэмэгдүүлэх зорилгоор хиймэл оюун ухааныг ашиглаж байна. Гэсэн хэдий ч хиймэл оюун ухааныг үйлчилгээнд нэвтрүүлэхэд засгийн газар яг ямар үндэс суурь шаардлагатай вэ, үүнээс гадна хиймэл оюун ухааныг төрд үр дүнтэй, хариуцлагатай ашиглахад юу шаардлагатай вэ гэдгийг ойлгохгүй байна. Оксфордын Insights компаниас гаргадаг засаглалын хиймэл оюун ухааны бэлэн байдлын индекс нь энэхүү ойлгомжгүй байдлыг арилгахыг эрмэлздэг.

Засаглалын газрын хиймэл оюун ухааны бэлэн байдлын индексээр тухайн Засгийн газар төрийн үйлчилгээг иргэдэд хүргэхэд хиймэл оюун ухаан нэвтрүүлэхэд хэр бэлэн байна вэ гэсэн асуултад хариулахыг зорьж байна. Энэ асуултад хариулна гэдэг нь хиймэл оюун ухааны бэлэн байдалд хувь нэмрээ оруулж буй засгийн газрын болон технологийн дэвшлийн олон хэмжүүрийг хэмждэг гэсэн үг юм. Үүссэн индекс нь засгийн газруудад хиймэл оюун ухааныг ашиглах талаар зөв шийдвэр гаргах чадавх, тогтолцоо, ур чадвар, нөөц, дэд бүтцийг бий болгох замаар үйлчилгээндээ хиймэл оюун ухаан нэвтрүүлэхэд бэлтгэхэд нь туслах зорилготой юм.

Индексийн нийт оноог засгийн газар, технологийн слбар, өгөгдөл ба дэд бүтэц гэсэн гурван тулгуурт хүчин зүйлийн 10 хэмжигдэхүүний 39 үзүүлэлтээр гаргадаг. Үүнд:

Засаглалын газрын тулгуур хүчин зүйл: Энэ тулгуур нь хиймэл оюун ухааны талаарх засгийн газрын стратегийн алсын хараа, зохицуулалтын тогтолцоо, хиймэл оюун ухааныг нэвтрүүлэх, ашиглах чадавхийг хэмждэг.

Технологийн салбарын тулгуур хүчин зүйл: Энэ тулгуур нь тухайн улсын технологийн салбарын төлөвшил, хиймэл оюун ухааны шийдлийг хөгжүүлэх, нэвтрүүлэх чадавх, хиймэл оюун ухааны ур чадварын бэлэн байдлыг хэмждэг.

Өгөгдөл, дэд бүтцийн тулгуур хүчин зүйл: Энэ тулгуур нь өндөр чанартай өгөгдлийн хүртээмж, тухайн улсын өгөгдлийг хадгалах, боловсруулах дэд бүтэц, засгийн газрын өгөгдлийг үр дүнтэй ашиглах чадварыг хэмждэг.

Засгийн газрын хиймэл оюун ухаанд бэлэн байх хамгийн чухал хүчин зүйлүүд нь:

- Үндэсний хиймэл оюун ухааны стратеги байгаа эсэх
- Өгөгдөл, дэд бүтцийн бэлэн байдал, хүртээмж
- Төрийн байгууллагын ажиллах хүчний ур чадвар, чадавх юм.

39 үзүүлэлтээс үзүүлбэл:

Засгийн газрын тулгуур хүчин зүйл

- AI стратеги
- Зохицуулалт
- Ёс зүй
- Дижитал багтаамж
- AI худалдан авалт
- Төрийн үйлчилгээн дахь хиймэл оюун ухаан

Технологийн секторын тулгуур хүчин зүйл

- AI инноваци

- AI ур чадвар
- AI хөрөнгө оруулалт
- Өгөгдлийн бэлэн байдал
- Өгөгдлийн төлөөлөх байдал
- Өгөгдлийн дэд бүтэц

Өгөгдөл, дэд бүтцийн тулгуур хүчин зүйл

- Үүлэн тооцоолол
- Их өгөгдөл
- Интернет холболт
- Цахим засаглал
- Засаглалын өгөгдлийн нээлттэй байдал

Индекс жил бүр шинэчлэгддэг бөгөөд 2023 оны хэвлэлд 190 орныг жагсаажээ. Уг индексийг АНУ тэргүүлж Сингапур, Их Британи, Финланд улсууд удаалсан байна. Зарим улсууд дорвитой арга хэмжээ авсан нь харагдаж байна. Энэтхэг улс 2021 онд 51 дүгээр байрт орж байсан бол 2023 онд 40 дугаар байранд жагсжээ.

Хиймэл оюун ухааны бэлэн байдлын хувьд дэлхийн хөгжиж буй улс орнууд, ялангуяа буурай хөгжилтэй орнууд хөгжингүй орнуудаас хоцорч байгаа нь хүснэгт 1-ээс харагдаж байна. Төрийн үйлчилгээнд хиймэл оюун ухааны ашиглалт ихэнх засгийн газруудад анхан шатны түвшинд байгаа бөгөөд хэрэгжилтийг сайжруулахад хиймэл оюун ухаан болон их өгөгдлийн бэлэн байдлын талаар ойлголттой болгох, энэ чиглэлээр чадавхийг бэхжүүлэх ажлуудыг зохион байгуулах нь чухал суурь арга хэмжээнүүд болно. Индексийг давуу болон дутагдалтай талуудыг тодорхойлж, хэрэгжилтийг хамгийн сайнаар хангахад ашигладаг.

Хүснэгт 1. Улсуудын эрэмбэ

Global Ranking	Country	Total score	Government Pillar	Technology Sector Pillar	Data & Infrastructure Pillar
1	United States of America	84.80	86.04	81.02	87.32
2	Singapore	81.97	90.40	66.19	89.32
3	United Kingdom	78.57	82.50	68.80	84.42
4	Finland	77.37	88.34	60.36	83.39
5	Canada	77.07	85.30	64.73	81.17
6	France	76.07	84.03	60.40	83.80
7	Republic of Korea	75.65	87.55	54.36	85.02
8	Germany	75.26	80.78	63.28	81.72
9	Japan	75.08	82.76	56.85	85.61
10	Netherlands	74.47	78.90	61.96	82.55
109	Mongolia	38.99	35.83	27.71	53.43

Монгол улс 193 орноос 109-т эрэмбэлэгдсэн бөгөөд нийт оноо нь дэлхийн дунджаас 7 оноогоор доогуур ыөгөөд өгөгдөл, дэд бүтцийн тулгуур хүчин зүйл нь засаглалын болон технологийн хүчин зүйлээс илүү өндөр үзүүлэлтийг харуулж байна.

Засаглалын хиймэл оюун ухаан ба их өгөгдлийн бэлэн байдлын индекс нь төрийн үйлчилгээнд хиймэл оюун ухааныг нэвтрүүлэхээр төлөвлөж буй засгийн газруудад үнэ цэнэтэй мэдээлэл юм. Уг тайлан нь засгийн газрын хиймэл оюун ухааны бэлэн байдалд нөлөөлж буй гол хүчин зүйлсийн талаарх ойлголтыг агуулсан бөгөөд засгийн газрууд бэлэн байдлаа хэрхэн сайжруулах талаар зөвлөмж өгдөг.

Тус тайланд засгийн газруудад дараах зүйлийг зөвлөж байна. Үүнд:

- *Хиймэл оюун ухааны үндэсний стратегийг боловсруулж хэрэгжүүлэх*
- *Өгөгдөл болон дэд бүтцэд хөрөнгө оруулах*
- *Төрийн албан хаагчдын ур чадвар, чадавхийг сайжруулах*
- *Хиймэл оюун ухааны талаарх олон нийтийн оролцоо, мэдлэгийг дээшлүүлэх*

2.4 Хиймэл оюун ухааны бодлого, зохицуулалтын талаарх зөвлөмж

Хиймэл оюун ухааны бодлого гэдэг нь хиймэл оюун ухааны технологийг хөгжүүлэх, байршуулах, ашиглахтай холбоотой дүрэм, заавар, зохицуулалтыг хэлнэ. Эдгээр бодлогыг үндэсний, бүс нутгийн, олон улсын зэрэг янз бүрийн түвшинд боловсруулж болно. Хиймэл оюун ухааны бодлого нь хиймэл оюун ухааны ёс зүй, хууль эрх зүй, нийгэм, эдийн засгийн асуудлуудтай холбоотой өргөн хүрээний асуудлыг шийддэг. Хиймэл оюун ухааны бодлого, зохицуулалтад дараах асуудлуудыг авч үзэх шаардлагатай. Үүнд:

1. **Хиймэл оюун ухааны үндэсний стратегийг бий болгох:** Энэхүү стратеги нь хиймэл оюун ухааныг хөгжүүлэх, ашиглах улс орны хэтийн төлөв, бодлого зохицуулалтыг боловсруулахад чиглүүлэх гол зарчмуудыг тусгах ёстой.
2. **AI-ийн эрсдэл, ашиг тусыг тодорхойлох:** Энэ нь хиймэл оюун ухаанаас учирч болох хор хөнөөл, боломжит үр ашгийг үнэлэхэд хамаарна. Үр дүнтэй бодлого зохицуулалтыг бий болгохын тулд эрсдэл, ашиг тусыг хоёуланг нь ойлгох нь чухал юм.
3. **Оролцогч талуудтай зөвлөлдөх:** Үүнд хиймэл оюун ухаан хөгжүүлэгчид, бизнес эрхлэгчид, иргэний нийгмийн бүлгүүд болон бусад сонирхогч талууд орно. Оролцогч талуудтай зөвлөлдөх нь зохицуулалтыг шударга, үр дүнтэй болгоход тусална.
4. **Хиймэл оюун ухааныг зохицуулах тогтолцоог боловсруулах:** Энэхүү тогтолцоо нь зохицуулах шаардлагатай төрөл бүрийн хиймэл оюун ухааны систем, түүнчлэн өөр өөр төрлийн AI системтэй холбоотой эрсдэлийн янз бүрийн түвшнийг тодорхойлох ёстой. Мөн журмын хэрэгжилтийг хэрхэн хэрэгжүүлэхийг тодорхойлох ёстой.
5. **Бодлого, зохицуулалтын хүрээг байнга хянаж, шинэчилж байх:** Хиймэл оюун ухааны салбар хурдацтай хөгжиж байгаа тул бодлого, зохицуулалтын хүрээ нь уян хатан, дасан зохицох чадвартай байх нь чухал юм. Энэ нь зохицуулалтыг хиймэл оюун ухааны технологийн хөгжилтэй хөл нийлүүлэх боломжийг олгоно.

Монгол улсад хиймэл оюун ухааныг зохицуулах тусдаа хууль гаргах шаардлага хараахан бүрдээгүй байна. Олон улсын туршлага тухайлбал Швейцарийн туршлагыг нэвтрүүлэх нь илүү тохиромжтой болов уу. Швейцарийн засгийн газар хиймэл оюун ухааныг зохицуулах тусдаа хууль гаргахгүй байхаар шийджээ. Үүний оронд засгийн газар одоо байгаа хууль

тогтоомжийг хиймэл оюун ухаанд хэрэглэж, шаардлагатай бол эдгээр хууль тогтоомжийг сонгон тохируулна.

Энэ арга нь хэд хэдэн давуу талтай. Нэгдүгээрт, энэ нь засгийн газарт мэдээлэл хамгаалах, хувийн нууцлал зэрэг салбарт аль хэдийн сайн хөгжсөн хууль эрх зүйн орчинг бий болгох боломжийг олгодог. Хоёрдугаарт, энэ нь хиймэл оюун ухааны технологийн хурдацтай хөгжилд засгийн газарт илүү уян хатан, хариу үйлдэл үзүүлэх боломжийг олгодог. Гуравдугаарт, нарийн төвөгтэй, хэрэгжүүлэхэд хүндрэлтэй шинэ хууль гаргах шаардлагагүй. Гэсэн хэдий ч энэ аргын сул талууд бас бий. Нэгдүгээрт, энэ нь янз бүрийн хууль тогтоомжийг нөхөхөд хүргэж болзошгүй бөгөөд энэ нь ойлгомжгүй, дагаж мөрдөхөд хэцүү байж болно. Хоёрдугаарт, энэ нь хиймэл оюун ухааны зарим чухал талуудыг зохих ёсоор зохицуулаагүй гэсэн үг юм.

Ерөнхийдөө Швейцарийн засгийн газар хиймэл оюун ухааныг зохицуулах тусдаа хууль гаргахгүй гэсэн шийдвэр нь зохицуулалтын хэрэгцээ, уян хатан байдал, инновацийн хэрэгцээг тэнцвэржүүлсэн прагматик хандлага юм. Засгийн газар хиймэл оюун ухааны технологийн хөгжлийг сайтар хянаж, шаардлагатай бол хууль эрх зүйн зохицуулалтад өөрчлөлт оруулах шаардлагатай болно.

ГУРАВ. ХҮН, ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДЭД ХАМААРАХ МЭДЭЭЛЛИЙГ ТОДОРХОЙЛОХ

3.1 Хүн, хуулийн этгээдэд хамаарах мэдээллийн талаарх хууль, дүрэм

Дэлхийн улс орнууд хүний хувийн мэдээллийн нууцлал хамгаалалтын тухай хууль тогтоомж баталж, энэ чиглэлээр хурдацтай өөрчлөлтийг хийж байна. Эдгээр хууль тогтоомж нь хүний хувийн мэдээллийг зөвхөн тодорхой зорилгоор, эсвэл хуульд заасан үндэслэлээр цуглуулж, боловсруулж, ашиглахын зэрэгцээ мэдээллийг хамгаалахын тулд шаардлагатай арга хэмжээг авах, холбогдох дүрэм журмыг батлах зэрэг олон шаардлагыг тухайн мэдээллийг цуглуулж, боловсруулж, ашигласан этгээдэд тавих болжээ.

Монгол Улсын хувьд ч энэхүү шаардлагыг хуульчлан 2021 оны 12 дугаар сарын 17-ны өдөр “Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай” хуулийг баталсан. Тус хууль нь 2022 оны 5 дугаар сарын 1-ний өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байна.

Энэ хуулиар хүн, хуулийн этгээд, хуулийн этгээдийн эрхгүй байгууллага хүний хувийн мэдээлэл/цаашид "мэдээлэл" гэх/-ийг цуглуулах, боловсруулах, ашиглах, аюулгүй байдлыг хангахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад гол зорилт нь оршиж байна.

Хүний хувийн мэдээллийн нууцлал, аюулгүй байдал нь хүний халдашгүй, чөлөөтэй байх эрхийн салшгүй хэсэг бөгөөд энэ хүрээнд хүмүүс өөрийн хувийн мэдээллийг нууцлах, хамгаалуулах, цаашлаад ямар хувийн мэдээллийг нь хэн цуглуулж, хэрхэн ашиглаж байгааг мэдэх болон хуульд заасны дагуу өөрийн мэдээллийг устгуулах эрхтэй юм.

Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай хууль нь Кибер аюулгүй байдлын тухай хууль, Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хууль, Цахим гарын үсгийн тухай хуультай харилцан уялдаатай үйлчилж, Монгол Улсад кибер аюулгүй байдал, мэдээллийн нууцлалыг хангах цогц тогтолцоог бүрдүүлж байна. Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай хуулийг хэрэгжүүлэх хүрээнд Цахим хөгжил, харилцаа холбооны сайдын тушаалаар 2023 оны 9 дүгээр сарын 1-ний өдөр дараах журам, шаардлагууд батлагдсан. Энэ нь:

- Цахим хэлбэрээр боловсруулалт хийх технологийг ашиглан мэдээлэл цуглуулж, боловсруулж, ашиглах үйл ажиллагаанд үнэлгээ хийх журам;
- Хүний эмзэг мэдээлэл, генетик болон биометрик мэдээлэл боловсруулахад баримтлах технологийн аюулгүй байдлын шаардлага, журам.

ХҮНИЙ ХУВИЙН МЭДЭЭЛЭЛ гэдэгт ямар мэдээлэл хамаарахыг улс орнууд тус тусын хуулиараа тодорхойлсон байдаг. Харин манай улсын хувьд дараах мэдээллийг хүний хувийн мэдээлэл гэж тодорхойлсон. Эдгээр нь:

“Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай” хуулийн 4 дүгээр зүйлд хүний хувийн мэдээллийг дараах байдлаар тодорхойлсон байна. Үүнд:

- "хүний хувийн мэдээлэл" гэж хүний эмзэг мэдээлэл болон хүний эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, төрсөн он, сар, өдөр, төрсөн газар, оршин суугаа газрын хаяг, байршил, иргэний бүртгэлийн дугаар, хөрөнгө, боловсрол, гишүүнчлэл, цахим тодорхойлогч, хүнийг шууд болон шууд бусаар тодорхойлох, эсхүл тодорхойлох боломжтой бусад мэдээллийг;

- "хүний эмзэг мэдээлэл" гэж хүний үндэс, угсаа, шашин шүтлэг, итгэл үнэмшил, эрүүл мэнд, захидал харилцаа, генетик болон биометрик мэдээлэл, тоон гарын үсгийн хувийн түлхүүр, ял эдэлж байгаа болон ял эдэлсэн эсэх, бэлгийн болон хүйсийн чиг баримжаа, илэрхийлэл, бэлгийн харьцааны талаарх мэдээллийг;

- "цахим тодорхойлогч" гэж хүнийг цахим орчинд тодорхойлох мэдээллийн системийн нэвтрэх нэр, цахим шуудан, нийгмийн сүлжээ, харилцаа холбооны утастай

болон утасгүй технологийн хаяг, бусад төрлийн төхөөрөмж, мэдээллийн систем дэх мэдээллийг;

- "эрүүл мэндийн мэдээлэл" гэж хүний бие махбод, сэтгэцийн эрүүл мэнд болон эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ авсан тухай мэдээллийг;

Мөн хүний хувийн мэдээлэлд хуульд заасан эмзэг мэдээлэл, эрүүл мэнд, генетик болон биометрик мэдээллийг агуулахаар хуульчилсан байна.

Хүний хувийн мэдээллийг цуглуулах, хадгалах, хуваалцах зорилгоор гадны улс орнууд өгөгдөл хамгаалах олон хууль, дүрэм, журмуудыг баталсан байдаг.

Эдгээр хууль тогтоомж, дүрэм журмуудаас Европын Холбоонд (ЕХ) амьдардаг хувь хүмүүсийн хувийн мэдээллийг цуглуулах, боловсруулах удирдамжийг тогтоодог хууль эрх зүйн орчин буюу Мэдээлэл хамгаалах ерөнхий журам (GDPR), АНУ-ын Хувийн эрүүл мэндийн мэдээллийн (PHI) нууцлал, аюулгүй байдлыг зохицуулдаг хууль ([HIPAA](#)), Төлбөрийн картын мэдээллийн аюулгүй байдлын стандарт (PCI DSS) буюу кредит, дебит болон бэлэн мөнгөний картын гүйлгээний аюулгүй байдлыг оновчтой болгох, карт эзэмшигчдийг хувийн мэдээллийг буруугаар ашиглахаас хамгаалах зорилготой өргөнөөр хүлээн зөвшөөрөгдсөн бодлого, журмын багц зэрэг салбарын онцлог шинж чанараас хамаарсан зохицуулалтыг дагаж мөрдөж байна.

АНУ

АНУ-ын Засгийн газар 2020 онд "хувь хүнийг таних боломжтой" гэж нэр, SSN, биометрийн мэдээлэл зэрэг "хувь хүний биеийн байцаалтыг ялгах эсвэл хянахад ашиглаж болох" бүх зүйл гэж тодорхойлсон; дангаар нь эсвэл төрсөн огноо, төрсөн газар гэх мэт бусад танигчтай. АНУ-ын засгийн газраас хувь хүний мэдээлэлийг дараахь байдлаар тодорхойлдог.

“Хувь хүний нэр, нийгмийн даатгалын дугаар, биометрийн бүртгэл гэх мэтийг дангаар нь ялгах, илрүүлэхэд ашиглаж болох мэдээлэл, эсвэл тодорхой хувь хүнтэй холбоотой эсвэл холбогдох бусад хувийн болон таних мэдээлэлтэй хослуулсан төрсөн огноо, газар, эхийн охины нэр.” <https://www.investopedia.com/terms/p/personally-identifiable-information-pii.asp>

АНУ-ын Эрүүл мэнд, үйлчилгээний газрын (HHS) боловсруулсан өгөгдөл тодорхойлолтод 18 төрлийн таних атрибутыг (Хүснэгт 3.1-д үзүүлсэн) хувь хүнд хамааралгүй буюу тодорхойлох боломжгүй болгохыг шаарддаг.

Хүснэгт 3.1. Шууд болон шууд бус таних атрибут

1. Нэр	10. Эрүүл мэндийн төлөвлөгөө ашиг хүртэгч
2. Төрсөн он сар	11. Бизнесийн лицензийн дугаар
3. Утасны дугаар	12. Тээврийн хэрэгслийн бүртгэлийн дугаар
4. Оршин байгаа хаяг	13. Вэб
5. Факс	14. Төхөөрөмжийн серийн дугаар
6. Нийгмийн даатгалын дугаар	15. Интернет протокол (IP) хаяг
7. И-мэйл хаяг	16. Паспорт эсвэл жолоочийн үнэмлэхний зураг
8. Банкны дансны дугаар	17. Биометрийн танигч
9 Эмнэлгийн бичлэгийн дугаар	18. Аливаа өвөрмөц үнэмлэх

НПРАА нь эдгээр танигчдыг Эрүүл мэндийн хамгаалалттай мэдээлэл (PHI) гэж ангилдаг. Өгөгдөл тодорхойлох аюулгүйн техник нь энгийн бөгөөд зардал багатай боловч ашиглалтын бүх тохиолдолд тохиромжгүй байдаг. Зарим тохиолдолд энэ нь хэт хязгаарлагдмал бөгөөд өгөгдлийг ашиглах боломжгүй болгодог.

Австрали

Хувийн мэдээллийг 1988 оны Хувийн нууцын тухай хуулиар хамгаалдаг. Энэ хууль нь холбооны засгийн газар эсвэл хувийн хэвшлийн байгууллагуудын хувийн мэдээллийг цуглуулах, хадгалах, ашиглах, задруулахыг зохицуулдаг.

Канад

Хувийн мэдээллийг хамгаалах болон цахим баримт бичгийн тухай хууль нь хувийн мэдээллийг арилжааны зорилгоор ашиглахыг зохицуулдаг. Энэ нь дангаараа эсвэл бусад өгөгдөлтэй хослуулан хувь хүн гэж тодорхойлох боломжтой мэдээлэл гэж тодорхойлогддог.

3.2 ХҮН, ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДЭД ХАМААРААХ МЭДЭЭЛЭЛ

Хүний болон хуулийн этгээдийн хувийн мэдээллийг тодорхойлох нь хүний хувийн мэдээллийг бүрдүүлдэг өгөгдлүүд болон аж ахуйн нэгж зэрэг хуулийн этгээдтэй холбоотой өгөгдлийг тодорхойлох явдал юм. Хүний болон хуулийн этгээдийн мэдээлэлд өөр өөр хууль тогтоомж үйлчилдэг.

Хүнийн болон хуулийн этгээдийн мэдээлэлд дараах өгөглүүдийг төрөлжүүлэн авч үздэг байна. Үүнд:

1. Хүний хувийн мэдээлэл

Хүний хувийн мэдээлэл нь дангаараа эсвэл бусад өгөгдөлтэй хослуулан тодорхой хувь хүнийг тодорхойлоход ашиглаж болох аливаа өгөгдлийг хэлнэ. Хүний хувийн мэдээлэл нь дараах төрлийн мэдээллийг агуулах боловч үүгээр хязгаарлагдахгүй. Үүнд:

Шууд таних мэдээлэл:

- Овог, нэр
- Нийгмийн даатгалын дугаар
- Улсын иргэний бүртгэлийн дугаар
- Жолооны үнэмлэхний дугаар
- Паспортын дугаар

Холбогдох мэдээлэл

- Гэрийн хаяг
 - Гудамжны хаяг
 - Хот, аймаг
 - Дүүрэг, сум
 - Зип код
- Утасны дугаар
 - Гэрийн утасны дугаар
 - Гар утасны дугаар
 - Ажлын газрын утасны дугаар
- Имэйл хаягууд
 - Хувийн имэйл хаяг
 - Ажлын имэйл хаяг
- Онлайн танигч
 - IP хаяг
 - MAC хаяг
 - Күүки
 - Device Identifiers
 - Нийгмийн мэдээллийн хэрэгслийн хэрэглэгчийн нэр

Биометрийн мэдээлэл

- Хурууны хээ
- Нүүр царай таних өгөгдөл
- Торлог бүрхэвч
- Дууны өгөгдөл
- ДНХ өгөгдөл

Санхүүгийн мэдээлэл:

- Банкны дансны дугаарууд
- Зээлийн картын дугаарууд
- Орлого, татварын мэдээлэл
- Санхүүгийн гүйлгээний түүх

Эмнэлэг болон эрүүл мэндийн мэдээлэл

- Эмнэлгийн бүртгэл
- Эрүүл мэндийн даатгалын мэдээлэл
- Эмийн жорын мэдээлэл
- Эмчилгээний түүх
- Генетик мэдээлэл

Хөдөлмөр эрхлэлтийн мэдээлэл

- Ажилтны дугаар
- Ажлын туршлага
- Цалингийн мэдээлэл
- Гүйцэтгэлийн үнэлгээ
- Ажлын байрны байршил

Боловсролын мэдээлэл

- Оюутны код
- Дүнгийн мэдээлэл
- Зэрэг

Засгийн газраас олгосон таних өгөгдөл

- Цэргийн бүртгэлийн дугаар
- Татвар төлөгчийн дугаар
- Сонгогчийн бүртгэлийн мэдээлэл

Эмзэг мэдээлэл

- Арьс өнгө эсвэл угсаатны гарал үүсэл
- Улс төрийн үзэл бодол
- Шашны эсвэл гүн ухааны итгэл үнэмшил
- Бэлгийн чиг баримжаа
- Эрүүгийн бүртгэл

Газарзүйн байршлын өгөгдөл

- GPS координат
- Аяллын түүх
- Байршлыг хянах өгөгдөл

Төрөл бүрийн таних мэдээлэл

- Гэрэл зураг
- Видео
- Аудио бичлэг
- Тээврийн хэрэгслийн таних дугаар
- Автомашины улсын дугаар

Дижитал танигч

- Нэвтрэх итгэмжлэл
 - Хэрэглэгчийн нэр
 - Нууц үг
- Аюулгүй байдлын асуулт, хариулт

2. Хуулийн этгээдийн мэдээлэл

Хуулийн этгээдийн мэдээлэл гэдэг нь аж ахуйн нэгж, байгууллага болон бусад хувь хүн бус байгууллагуудтай холбоотой мэдээллийг хэлнэ. Энэ мэдээлэл нь ихэвчлэн тухайн байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүүгийн байдал, хууль эрх зүйн байдлын талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийг тодорхойлж өгдөг.

Хуулийн этгээдийн мэдээллийн жишээ:

Үндсэн танигч:

- Хуулийн этгээдийн нэр (компанийн нэр)
- Хуулийн этгээдийн таниулбар (LEI)
- Регистрийн дугаар
- Байгуулагдсан огноо
- Татварын дугаар (TIN)

Холбогдох мэдээлэл

- Бизнесийн хаяг
- Бизнесийн имэйл хаяг
- Бизнесийн утасны дугаар

Санхүүгийн мэдээлэл

- Банкны дансны дэлгэрэнгүй мэдээлэл
- Санхүүгийн тайлан
- Зээлийн зэрэглэл
- Татварын тайлан

Үйл ажиллагааны мэдээлэл

- Аж үйлдвэрийн ангилал
- Гол удирдлагууд болон тэдний холбоо барих хаяг
- Ажиллагсдын тоо
- Бизнесийн бүтэц (жишээ нь, ХХК, корпораци)

Хууль эрх зүйн болон нийцлийн мэдээлэл

- Зохицуулалтын мэдүүлэг
- Лиценз, зөвшөөрөл
- Шүүхийн түүх

3.3 Хүн, хуулийн этгээдэд хамаарах мэдээлэллийг тодорхойлох

Дээрх мэдээлэл болон Монгол улсын хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай хуульд заасан хүн, хуулийн этгээдэд хамаарах дээрх мэдээллийг нэгтгэн хүснэгт 3.2-д хүн, хуулийн этгээдэд хамаарах өгөгдлийг тодорхойллоо.

Хүснэгт 3.2. Хүн, хуулийн этгээдэд хамаарах өгөгдөл

№	ХҮНИЙ ХУВИЙН МЭДЭЭЛЭЛ	ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДЭД ХАМААРАХ МЭДЭЭЛЭЛ
1.	Хүний үндэс, угсаа,	1 Хуулийн этгээдийн регистр
2.	Шашин шүтлэг,	2 Хуулийн этгээдийн хувийн хэргийн дугаар /Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай/
3.	Итгэл үнэмшил	3 Хуулийн этгээдийн нэр
4.	Эрүүл мэнд	4 Хуулийн этгээдийг итгэмжлэлгүйгээр төлөөлөх эрх бүхий этгээд, оршин байгаа хаяг
5.	Захидал харилцаа	5 Итгэмжлэлээр эрх олгогдсон бусад этгээд
6.	Генетик	6 Эцсийн өмчлөгч
7.	Биометрик мэдээлэл	7 Гүйцэтгэх удирдлагын мэдээлэл
8.	Тоон гарын үсгийн хувийн түлхүүр	8 Үүсгэн байгуулагчийн мэдээлэл
9.	Ял эдэлж байгаа болон ял эдэлсэн эсэх	9 Хуулийн этгээдийн оршин байгаа газрын хаяг, байршил
10.	Бэлгийн болон хүйсийн чиг баримжаа, илэрхийлэл	10 Үүсгэн байгуулагдсан огноо
11.	Бэлгийн харьцааны талаарх мэдээллийг	11 Нийгмийн сүлжээ
12.	Хүний эцэг /эх/-ийн нэр	12 Харилцаа холбооны утастай болон утасгүй технологийн хаяг
13.	Өөрийн нэр	13 Бусад төрлийн төхөөрөмж
14.	Төрсөн он, сар, өдөр	14 Татвар төлөгчийн дугаар
15.	Нас	
16.	Төрсөн газар	
17.	Оршин суугаа газрын хаяг, байршил	
18.	Иргэний бүртгэлийн дугаар	
19.	Регистерийн дугаар	
20.	Татвар төлөгчийн дугаар	
21.	Банкны дансны дугаар	
22.	Нийгмийн даатгалын дугаар	
23.	Хөрөнгө	
24.	Боловсрол	
25.	Гишүүнчлэл	
26.	Мэдээллийн системийн нэвтрэх нэр	
27.	Цахим шуудан	
28.	Нийгмийн сүлжээ	
29.	Харилцаа холбооны утастай болон утасгүй технологийн хаяг	
30.	Бусад төрлийн төхөөрөмж	
31.	мэдээллийн систем дэх мэдээллийг	

32.	Хүнийг шууд болон шууд бусаар тодорхойлох, эсхүл тодорхойлох боломжтой бусад мэдээлэл		
33.	Хүний бие махбод		
34.	Сэтгэцийн эрүүл мэнд		
35.	Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ авсан тухай мэдээлэл		

Дээр тодорхойлсон (Хүснэгт 3.2 Хүн, хуулийн этгээдэд хамаарах мэдээлэл) мэдээлэлд хувь хүнд хамаарах мэдээлэл – 35, хуулийн этгээдэд хамаарах мэдээлэл – 14 байна.

Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуульд нийтийн мэдээллийг нээлттэй, хязгаарлалттай, хаалттай гэж ангилсан. Уг хуулийн 7.3-т “Танилцах, ашиглахад хуулиар хязгаарлалт тогтоосон албаны нууц болон хүн, хуулийн этгээдэд хамаарах мэдээллийг хязгаарлалттай мэдээлэл гэж үзнэ.” гэж заасан нь Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай хуульд тодорхойлсон ХҮНИЙ ХУВИЙН МЭДЭЭЛЭЛ НЬ энэхүү хязгаарлалттай мэдээлэлд хамаарч байна.

Дараах зааврыг мөрдсөнөөр хувийн нууцыг хамгаалах, холбогдох дүрэм журмыг дагаж мөрдөхийн тулд ямар төрлийн өгөгдлийн эзнийг тодорхойлох нууцлах шаардлагатайг системтэйгээр тодорхойлж чадна. Үүнд:

1. Агуулга, дүрэм журмыг ойлгох

- Зохицуулалтын шаардлага: Өгөгдлийн нууцлалын холбогдох дүрэм журам болон тухайн салбарт хамаарах дагаж мөрдөх дүрэм, журмыг тодорхойлох
- Бизнесийн хэрэгцээ: Бизнесийн тодорхой нөхцөл байдал, өгөгдлийг хэрхэн ашиглах, хадгалах, хуваалцах талаар ойлгох

2. Өгөгдлийн каталог хийх

- Өгөгдлийн эх сурвалжийг тодорхойлох: Өгөгдлийн сан, программ, файл, гуравдагч талын өгөгдөл зэрэг бүх өгөгдлийн эх сурвалжийг каталогжуулах
- Өгөгдлийн зураглал: Өгөгдөл хаана байрлаж байгаа, тэдгээр нь систем хооронд хэрхэн урсаж байгаа, түүнд хэрхэн нэвтэрч байгааг зураглах

3. Өгөгдлийг эмзэг байдлаар нь ангилах

- Хувийн таних мэдээлэл (PII): Хувь хүнийг шууд болон шууд бусаар таних боломжтой өгөгдлийн атрибутыг(нэр, нийгмийн даатгалын дугаар, хаяг гэх мэт) тодорхойлох
- Хувийн эмзэг мэдээлэл (SPI): Нэмэлт хамгаалалт шаарддаг (эрүүл мэнд, санхүүгийн мэдээлэл) илүү эмзэг өгөгдлийг тодорхойлох
- Контекст-тусгай өгөгдөл: Тухайн байгууллагын онцлог нөхцөл байдалд эмзэг гэж тооцогдох бусад аливаа өгөгдлийг (жишээ нь, өмчийн бизнесийн мэдээлэл, хэрэглэгчийн мэдээлэл) тодорхойлох

4. Эрсдлийн үнэлгээ

- Дахин таних эрсдэл: Өгөгдлийг нэргүй болгохгүй бол дахин таних эрсдэлийг үнэл. Өгөгдлийн онцлог байдал, таних тэмдгийг илрүүлж чадах өгөгдлийн элементүүдийн боломжит хослолууд зэрэг хүчин зүйлсийг авч үзэх
- Нөлөөллийн үнэлгээ: Хэрэв нууц мэдээлэл ил гарсан тохиолдолд хувь хүн болон байгууллагад үзүүлэх нөлөөллийг үнэлэх

5. Тодорхойлох боломжгүй болгохын тулд өгөгдлийг эрэмбэлэх

- Маш эмзэг, өндөр эрсдэлтэй: Маш эмзэг бөгөөд дахин танигдах өндөр эрсдэлтэй өгөгдлийг эрэмбэлэх
- Дунд зэргийн эмзэг ба эрсдэл: Дунд зэргийн эмзэг, дунд зэргийн эрсдэлтэй өгөгдлийг оруулах
- Эмзэгшил багатай, эрсдэл багатай: Ашиглалтын тодорхой тохиолдол, зохицуулалтын шаардлагаас хамааран эмзэгшил бага, эрсдэл багатай өгөгдлийг нэрээ нууцлах шаардлагатай эсэхийг анхаарч үзэх

6. Оролцогч талуудтай зөвлөлдөх

- Дотоод оролцогч талууд: Оролцоог хангаж, зохицуулалтыг баталгаажуулахын тулд өгөгдөл эзэмшигчид, хуулийн баг, хариуцах ажилтнууд, мэдээллийн технологийн аюулгүй байдлын багуудтай хамтран ажиллах
- Гадны оролцогч талууд: Дагаж мөрдөх, шилдэг туршлагыг хэрэгжүүлэхийн тулд гадны түншүүд, зохицуулах байгууллага, нууцлалын багтай зөвлөлдөх

7. Баримт бичиг, хяналт

- Баримтжуулалт: Ашигласан үндэслэл, шалгуурыг багтаасан нэрээ нууцлахаар тодорхойлсон өгөгдлийн атрибутын нарийвчилсан баримт бичгийг бүрдүүлэх
- Хянаж, шинэчлэх: Өгөгдлийн шинэ эх үүсвэр, зохицуулалтын өөрчлөлт, хөгжиж буй бизнесийн хэрэгцээнд дасан зохицохын тулд өгөгдлийн ангилал, нэрээ нууцлах үйл явцыг тогтмол хянаж, шинэчлэх

Хүснэгт 3.3-д Зарим төрлийн өгөгдлийн эмзэг байдлын түвшин, өгөгдлийн эзнийг годорхойлох боломжгүй болгох эсэхийг харууллаа.

Хүснэгт 3.3. Өгөгдлийн эмзэг байдлын түвшин

Өгөгдлийн ангилал	Өгөгдлийн атрибутын жишээ	Эмзэг байлал	Тодорхойлох боломжгүй болгох
Хувийн таних мэдээлэл	Нэр, хаяг, утасны дугаар	Өндөр	Тийм
Санхүүгийн мэдээлэл	{Кредит картын дугаар, банкны данс	Өндөр	Тийм
Эрүүл мэндийн мэдээлэл	Эмнэлгийн бүртгэл, лабораторийн шинжилгээ	Өндөр	Тийм
Хэрэглэгчийн мэдээлэл	Худалдан авалтын түүх, Холбоо барих тохиргоо	Дунд зэрэг	Тийм
Ажилчдын мэдээлэл	Цалин, гүйцэтгэлийн үнэлгээ	Дунд зэрэг	Тийм
Бизнесийн мэдээлэл	Худалдааны нууц, өмчийн мэдээлэл	Өндөр	Тийм
Системийн бүртгэлүүд	IP хаяг, нэвтрэх цаг	Бага, дунд зэрэг	Тийм/Үгүй (агуулгаас хамаарна)

3.3.1 Мэдээллийн эзнийг тодорхойлох боломжгүй болгох болон шифрлэлтийн аргууд

Мэдээллийн эзнийг тодорхойлох боломжгүй болгох гэдэг нь хувь хүн, хуулийн этгээдийг шууд таних боломжгүй болгохын тулд өгөгдлийн багцаас хувийн мэдээллийг устгах эсвэл

өөрчлөх үйл явц юм. Энэ нь хувийн нууцыг хамгаалах, ялангуяа судалгаа, шинжилгээ хийх эсвэл олон нийтийн хэрэгцээнд зориулж өгөгдлийг хуваалцах, нийтлэх үед маш чухал юм.

Хүн, хуулийн этгээдийг тодорхойлох боломжгүй болгох аргууд

- 1. Өгөгдлийг далдлах- Data masking:** Жинхэнэ өгөгдлийг бодит мэт боловч танигдах боломжгүй зохиомол өгөгдлөөр орлуулах. Эмзэг өгөгдөлд зөвшөөрөлгүй нэвтрэхээс урьдчилан сэргийлэхийн тулд тэмдэгтүүдийг холих, шифрлэх, санамсаргүй утгуудаар өгөгдлийг солих зэргийг далдлах арга техникт ашигладаг.
 - Хэрэглэх тохиолдол: Бодит өгөгдлийг ил гаргахгүйгээр өгөгдлийн бүрэн бүтэн байдал шаардлагатай хөгжүүлэлт, туршилтын орчинд ашиглагддаг.
 - Жишээ: Зээлийн картын дугаарыг санамсаргүй боловч хүчинтэй тоогоор солих замаар далдлах
- 2. Өгөгдөлд шуугиан нэмэх- Data Perturbation:** Энэ арга нь танигдахаас сэргийлж өгөгдлийг бага зэрэг өөрчлөх явдал юм. Энэ аргад өгөгдлийн утгад шуугиан нэмэх, өгөгдөл солилцох эсвэл анхны өгөгдлийн багцын статистик шинж чанарыг хадгалсан синтетик өгөгдөл үүсгэх зэрэг орно.
 - Хэрэглэх тохиолдол: Нарийвчилсан утгыг оруулах шаардлагагүй статистикийн өгөгдлийн санд ашигладаг.
 - Жишээ: Ажилчдын хувийн мэдээллийг хамгаалахын тулд цалингийн өгөгдөлд шуугиан нэмэх
- 3. Ерөнхий болгох- Generalization:** Нарийвчилсан өгөгдлийг илүү өргөн ангилал эсвэл мужаар солино. Жишээлбэл, тодорхой насыг насны бүлгээр сольж болно, эсвэл тодорхой байршлыг илүү өргөн бүсээр сольж болно. Энэ нь өгөгдлийн хэрэглээг хадгалахын зэрэгцээ дахин таних эрсдлийг бууруулдаг.
 - Хэрэглэх тохиолдол: Тодорхой насыг насны интервалаар сольсон хүн ам зүйн өгөгдөлд хэрэглэнэ.
 - Жишээ нь: "29 нас" гэснийг [20, 30] гэж солих
- 4. Өгөгдөл даргах-Data Suppression:** Дахин таних эрсдэл өндөртэй үед өгөгдлийг бүхэлд нь устгах эсвэл орхих
 - Хэрэглэх тохиолдол: Үр дүнтэй нэрээ нууцлах боломжгүй нууц мэдээлэл бүхий өгөгдлийн багцад ашигладаг.
 - Жишээ нь: Байршилд суурилсан танилтаас урьдчилан сэргийлэхийн тулд өгөгдлийн багц дахь тодорхой зип кодыг устгах
- 5. K-Anonymity:** Бүртгэл бүрийг таних шинж чанаруудын хувьд хамгийн багадаа $k-1$ бусад бүртгэлээс ялгах боломжгүй гэдгийг баталгаажуулна.
 - Хэрэглэх тохиолдол: Шууд бус танигч ашигладаг өгөгдлийн багцад хэрэглэнэ.
 - Жишээ: Доод тал нь таван хүн ижил төстэй хагас танигчийг хуваалцдаг өгөгдлийг бүлэглэх
- 6. L-олон янз байдал:** Эмзэг атрибут нь дор хаяж l сайн илэрхийлэгдсэн утгатай байх замаар k -Anonymity-г сайжруулдаг.
 - Хэрэглэ тохиолдол: k -нэргүй өгөгдлийн багц дахь шинж чанарыг задруулах эрсдлийг бууруулдаг.

- Жишээ: k-нэрээ нууцалсан өгөгдлийн аль ч бүлэгт мэдрэмтгий шинж чанарын хувьд дор хаяж гурван өөр утга байгаа эсэхийг баталгаажуулах
7. **Хуурамч нэршил - Pseudonymization:** Хувийн танигчийг хуурамч танигч эсвэл нууц нэрээр солих. Энэ арга нь өгөгдөлд дүн шинжилгээ хийх боломжийг олгодог бөгөөд хувийн шинж чанарыг илчлэх эрсдлийг бууруулдаг. Гэсэн хэдий ч хуурамч нэрийн түлхүүрийг мэддэг бол энэ нь буцаах боломжтой. Тухайлбал нэрийг давтагдахгүй кодоор солих
 8. **Дифференциал нууцлал - Differential Privacy:** Нууцлалын баталгааг хангахын тулд өгөгдөл эсвэл асуулгын үр дүнд тохируулсан шуугианыг нэмдэг.
 - Хэрэглэх тохиолдол: Статистикийн шинжилгээ болон машин сургалтанд өргөн хэрэглэгддэг.
 - Жишээ: Үнэн зөв нэгдсэн мэдээллээр хангахын зэрэгцээ хувь хүний нууцлалыг хамгаалахын тулд өгөгдлийн багц дээрх асуулгын үр дүнд шуугиан нэмэх
 9. **Өгөгдлийг нэгтгэх-Aggregation:** Өгөгдөл нь хураангй статистик эсвэл нэгтгэсэн утгууд. Жишээ нь: Хүний цалингийн мэдээллийг өгөхийн оронд бүлгийн дундаж цалинг ил болгох

Шифрлэлтийн аргууд

Өгөгдлийн агуулах дахь өгөгдлийн нууцлал, аюулгүй байдлыг хангахын тулд шифрлэлтийн алгоритмуудыг ашигладаг. Хамгийн түгээмэл хэрэглэгддэг шифрлэлтийн алгоритмуудыг товч тайлбарлая. Үүнд:

1. Advanced Encryption Standard (AES): AES нь үр ашиг, аюулгүй байдлын улмаас өргөн хэрэглэгддэг тэгш хэмт шифрлэлтийн алгоритм. Энэ нь 128, 192, 256 битийн түлхүүрийн уртыг дэмждэг. Энэ нь нэрээ нууцлах аргыг хэрэглэхээс өмнө хувийн таниулбар, санхүүгийн мэдээлэл, эрүүл мэндийн бүртгэл зэрэг эмзэг өгөгдлийг шифрлэхэд ашиглагддаг.

2. RSA (Rivest-Шамир-Адлеман)

Тайлбар: RSA нь шифрлэх, тайлахад хос түлхүүр (нийтийн болон хувийн) ашигладаг тэгш хэмт бус шифрлэлтийн алгоритм. Энэ нь аюулгүй байдлыг найдвартай хангадаг боловч тооцоолол их шаарддаг.

3. Homomorphic Encryption: Энэ нь шифрлэгдсэн өгөгдөл дээр шифрийг тайлах шаардлагагүйгээр тооцоолол хийх боломжийг олгодог. Өгөгдлийн агуулах дахь өгөгдөлд дүн шинжилгээ хийх, боловсруулахад нууцлалыг хадгалах, эмзэг мэдээллийг нууцлахын зэрэгцээ шифрлэгдсэн байдлаар ажиллах боломжтой.

4. SHA-256 (Secure Hash Algorithm 256-bit): SHA-256 нь оролтын өгөгдлөөс тогтмол хэмжээтэй 256 битийн хэш утгыг үүсгэдэг криптограф хэш функц юм. Өгөгдлийн талбаруудын хэшийг үүсгэхэд ашигладаг бөгөөд энэ нь өгөгдлийн бүрэн бүтэн байдлыг хангахын зэрэгцээ өгөгдлийг эзнийг таних боломжгүй болгоно.

Хэрэглээ:

- **Data Masking:** AES болон FPE нь өгөгдлийн форматыг бүрэн бүтэн байлгахын зэрэгцээ эмзэг өгөгдлийг далдлахад ихэвчлэн ашиглагддаг.
- **Pseudonymization:** RSA болон токенжуулалтын аргууд нь хувийн мэдээллийг хамгаалахын тулд танигчийг нууц нэрээр сольдог.
- **Secure Data Sharing:** Гомоморф шифрлэлт нь нууц мэдээллийг задруулахгүйгээр өөр өөр орчинд өгөгдлийг аюулгүйгээр хуваалцах, боловсруулах боломжийг олгодог.

Гомоморф шифрлэлтийн хэрэглээ:

- Эрүүл мэнд: Өвчтөний нууцлалыг хадгалахын зэрэгцээ мэдээлэл авахын тулд эмнэлгийн өгөгдлийг найдвартай боловсруулдаг.
- Санхүү: Санхүүгийн эмзэг мэдээллийг ил гаргахгүйгээр эрсдэлийн үнэлгээ, залилан илрүүлэх зэрэг шифрлэгдсэн санхүүгийн тооцооллыг гүйцэтгэх.
- Машин сургалт: Шифрлэгдсэн өгөгдлийн багц дээр загваруудыг сургаж, урьдчилан таамаглах аналитик хийхэд хувийн өгөгдлийг аюулгүй ашиглах боломжийг олгодог.
- Засгийн газар: Засгийн газрын янз бүрийн хэлтэс, агентлагууд хоорондын нууц мэдээллийг найдвартай хуваалцах, дүн шинжилгээ хийх.

Эдгээр шифрлэлтийн алгоритмуудыг ашигласнаар өгөгдлийн агуулахууд өгөгдлийн нууцлал, аюулгүй байдлын өндөр түвшинд хүрч, нууц мэдээллийг нууцлах явцад хамгаалж чадна.

3.3.2 Хүн, хуулийн этгээдийг тодорхойлох боломжгүй болгох аргыг хэрэглэх

Өгөгдлийг хэрэглээ, ямар судалгаанд ашиглахаас хамааран хүн, хуулийн этгээдэд хамаарах мэдээллийг тодорхойлох боломжгүй болгох аргыг сонгон ашигладаг. Энд хүснэгт 3.4,

хүснэгт 3.5-д хүн, хуулийн этгээдэд хамаарах өгөгдөл, түүнийг тодорхойлох боломжгүй болгох аргуудыг жишээ болгон орууллаа.

Хүснэгт 3.4 Хүний хувийн мэдээлэлд хамаарах өгөгдлийг тодорхойлох боломжгүй болгох

№	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл	Хэрэглэх арга
1.	Хүний үндэс, угсаа	Ерөнхийлөх
2.	Шашин шүтлэг,	Ерөнхийлөх
3.	Итгэл үнэмшил	Ерөнхийлөх
4.	Эрүүл мэнд	Маск хийх Хуурмаг нэрээр солих K-anonymity Дифференциал нууцлал
5.	Захидал харилцаа	Ерөнхийлөх Маск хийх
6.	Генетик	Маск хийх Хуурмаг нэрээр солих K-anonymity Дифференциал нууцлал
7.	Биометрик мэдээлэл	Мэдрэмтгий хэсгийг арилгах, бүдгэрүүлэх, пикселизаци хийх
8.	Тоон гарын үсгийн хувийн түлхүүр	Устгах
9.	Ял эдэлж байгаа болон ял эдэлсэн эсэх	Устгах
10.	Бэлгийн болон хүйсийн чиг баримжаа, илэрхийлэл	Ерөнхийлөх
11.	Бэлгийн харьцааны талаарх мэдээллийг	Ерөнхийлөх
12.	Хүний эцэг /эх/-ийн нэр	Маск хийх Хуурмаг нэрээр солих
13.	Өөрийн нэр	Маск хийх Хуурмаг нэрээр солих
14.	Төрсөн он, сар, өдөр	Маск хийх
15.	Нас	Ерөнхийлөх K-Anonymity
16.	Төрсөн газар	Ерөнхийлөх
17.	Оршин суугаа газрын хаяг, байршил	Ерөнхийлөх
18.	Иргэний бүртгэлийн дугаар	Кодлох
19.	Регистерийн дугаар	Кодлох
20.	Татвар төлөгчийн дугаар	Хуурмаг нэрээр солих
21.	Банкны дансны дугаар	Хуурмаг нэрээр солих
22.	Нийгмийн даатгалын дугаар	Хуурмаг нэрээр солих
23.	Хөрөнгө	Suppression, L-diversity
24.	Боловсрол	Suppression, L-diversity
25.	Гишүүнчлэл	Suppression, L-diversity
26.	Мэдээллийн системийн нэвтрэх нэр	Кодлох
27.	Цахим шуудан	Маск хийх Хуурмаг нэрээр солих

28.	Нийгмийн сүлжээ	Маск хийх Хуурмаг нэрээр солих
29.	Харилцаа холбооны утастай болон утасгүй технологийн хаяг	Маск хийх Хуурмаг нэрээр солих
30.	Бусад төрлийн төхөөрөмж	Маск хийх Хуурмаг нэрээр солих
31.	Хүнийг шууд болон шууд бусаар тодорхойлох, эсхүл тодорхойлох боломжтой бусад мэдээлэл	Маск хийх Хуурмаг нэр
32.	Хүний бие махбод	K-Anonymity
33.	Сэтгэцийн эрүүл мэнд	K-Anonymity
34.	Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ авсан тухай мэдээлэл	Маск хийх
35.	Зураг	Мэдрэмтгий хэсгийг арилгах, бүдгэрүүлэх, пикселизаци хийх

Хүснэгт 3.5. Хуулийн этгээдэд хамаарах өгөгдлийг тодорхойлох боломжгүй болгох жишээ

№	Хуулийн этгээдэд хамаарах мэдээлэл	Хэрэглэх арга
1	Хуулийн этгээдийн регистр	Шифрлэх, хуурмаг нэрээр солих
2	Хуулийн этгээдийн хувийн хэргийн дугаар /Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай/	Шифрлэх, хуурмаг нэрээр солих
3	Хуулийн этгээдийн нэр	Маск хийх Хуурмаг нэрээр солих
4	Хуулийн этгээдийг итгэмжлэлгүйгээр төлөөлөх эрх бүхий этгээд, оршин байгаа хаяг	Ерөнхийлөх K-Anonymity
5	Итгэмжлэлээр эрх олгогдсон бусад этгээд	Маск хийх Хуурмаг нэрээр солих
6	Эцсийн өмчлөгч	Маск хийх Хуурмаг нэрээр солих
7	Гүйцэтгэх удирдлагын мэдээлэл	Маск хийх Хуурмаг нэрээр солих
8	Үүсгэн байгуулагчийн мэдээлэл	Маск хийх Хуурмаг нэрээр солих
9	Хуулийн этгээдийн оршин байгаа газрын хаяг, байршил	Ерөнхийлөх Хуурмаг нэрээр солих
10	Үүсгэн байгуулагдсан огноо	Маск хийх
11	Нийгмийн сүлжээ	Маск хийх Хуурмаг нэрээр солих
12	Харилцаа холбооны утастай болон утасгүй технологийн хаяг	Маск хийх Хуурмаг нэрээр солих
13	Бусад төрлийн төхөөрөмж	Маск хийх Хуурмаг нэрээр солих
14	Татвар төлөгчийн дугаар	Хуурмаг нэрээр солих

3.3.3 Их өгөгдлийн сан байгуулах зарим улсын жишээ

1. Эстони улсын их өгөгдлийн санаачлага

Эстони улс их өгөгдлийн санаачлагыг амжилттай хэрэгжүүлсэн улсын нэг бөгөөд энэ үйл явц нь хэд хэдэн чухал үе шатыг дамжсан. Эстоний их өгөгдлийн санаачлага хэрхэн хэрэгжсэнийг доорх алхмуудаар тайлбарлая:

Электрон засгийн газар (e-Government)

Эстонийн их өгөгдлийн санаачлагын суурь нь тэдний цахим засгийн газрын тогтолцоо юм. 2001 онд Эстони улс X-Road гэх үндэсний өгөгдлийн солилцооны платформыг нэвтрүүлсэн. Энэ платформ нь төрийн болон хувийн байгууллагуудын хооронд өгөгдлийг аюулгүйгээр хуваалцах боломжийг олгож, их өгөгдлийн сан үүсгэх, ашиглах суурийг тавьсан байна.

Дижитал иргэний үнэмлэх (Digital ID Card)

Эстонийн бүх иргэн дижитал иргэний үнэмлэхтэй бөгөөд энэ нь цахим засгийн газрын үйлчилгээнд хандах үндсэн арга юм. Дижитал үнэмлэх нь иргэдийн мэдээллийг аюулгүй хадгалж, цахим гарын үсэг зурж, бүх төрлийн цахим үйлчилгээнд хандах боломжийг олгосон.

Нээлттэй өгөгдлийн бодлого (Open Data Policy)

Эстони улс нээлттэй өгөгдлийн бодлого баримталж, төрийн байгууллагуудын цуглуулсан өгөгдлийг олон нийтэд нээлттэй болгох арга хэмжээ авсан. Энэ нь судлаачид, бизнес эрхлэгчид, иргэдэд өгөгдөлд суурилсан шийдвэр гаргахад тусладаг байна.

Дэд бүтэц ба аюулгүй байдал

Эстони улс өгөгдлийн дэд бүтцэд ихээхэн анхаарч, өгөгдлийн төвүүдийг сайжруулж, өгөгдлийн нөөцийг аюулгүй байлгах арга хэмжээг авсан. Тэд Кибер аюулгүй байдлын арга хэмжээг чангатгаж, өгөгдлийн аюулгүй байдалд анхаардаг.

Инноваци ба хамтын ажиллагаа

Эстони улс технологийн салбарт инновацийг дэмжиж, стартап компаниуд, технологийн компаниудтай хамтран ажилладаг. Тэд өгөгдлийн шинжилгээ, машин сургалт, хиймэл оюун ухааны салбарт судалгаа, хөгжүүлэлтийн төсөл хэрэгжүүлж байна.

Үр дүн:

- Ил тод байдал: Төрийн үйл ажиллагааны ил тод байдал нэмэгдсэн.
- Иргэдийн оролцоо: Иргэд төрийн үйлчилгээнд идэвхтэй оролцох боломжтой болсон.
- Эдийн засгийн өсөлт: Технологийн инноваци, стартапуудын өсөлтөөр эдийн засагт эерэг нөлөө үзүүлсэн.
- Аюулгүй байдал: Өгөгдлийн аюулгүй байдлыг хангаж, цахим халдлагаас хамгаалах чадварыг сайжруулсан.

Эдгээр алхмууд нь Эстонийг дэлхийн цахим засгийн газрын манлайлагч болгосон байна. Эстонийн амжилт нь зөвхөн технологийн дэд бүтэц төдийгүй, хууль эрх зүйн орчин, иргэдийн боловсрол, засгийн газрын шийдвэрүүдтэй нягт холбогддог байна.

Нээлттэй портал

Эстонийн нээлттэй өгөгдлийн сан (Estonian Open Data Portal) нь мэдээллийн дата-сетүүдийг нэг дор байрлуулж, хэрэглэгчдэд татаж авах, ашиглах нөхцлийг бүрдүүлдэг байна. Мөн API-аар дамжуулан мэдээлэлд хандах боломжийг олгодог. Эдгээр нь өгөгдлийн хялбар ашиглалт, интеграци, олон төрлийн хэрэглэгчдийн хэрэгцээг хангахад чиглэгдсэн байдаг.

Нэг дор байрлуулах

Эстонийн нээлттэй өгөгдлийн портал нь олон төрлийн мэдээллийн дата-сетүүдийг нэг дор төвлөрүүлсэн байдаг. Энэ портал нь төрийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагуудын

өгөгдлийг нэгтгэж, хэрэглэгчдэд нэг цэгээс хандах боломжийг олгодог. Жишээлбэл, хөдөө аж ахуй, боловсрол, эрчим хүч, эрүүл мэнд, засаглал, тээвэр зэрэг салбаруудын мэдээлэл байршуулсан байна.

API-аар холбох

Эстониин нээлттэй өгөгдлийн сан нь өгөгдлийг API (Application Programming Interface) ашиглан хандах боломжийг хангадаг. API нь хэрэглэгчдэд өгөгдлийг автоматжуулсан аргаар татаж авах, боловсруулах боломжийг олгодог. Энэ нь өгөгдлийг динамикаар ашиглах, өөр системүүдтэй интеграц хийхэд ихээхэн ач холбогдолтой.

Жишээ:

- **X-Road:** Энэ систем нь төрийн болон хувийн байгууллагуудын хооронд өгөгдлийг аюулгүй, хурдан, найдвартай солилцох боломжийг олгодог. X-Road нь олон төрлийн API-үүдийг дэмжиж, өгөгдлийн хуваарилалт, интеграцийн асуудлуудыг шийдвэрлэдэг.
- **Нээлттэй өгөгдлийн портал:** Порталд хандах API-үүдийг ашиглан хэрэглэгчид өгөгдлийг татаж авч, боловсруулах боломжтой байдаг байна.

Нэгдсэн идентификатор

Эстони улсын нээлттэй өгөгдлийн сангийн дата-сетүүд нь X-Road гэх өгөгдлийн солилцооны платформ ашиглан хоорондоо холбогддог. X-Road нь өгөгдлийг аюулгүй, үр ашигтайгаар хуваалцах, солилцох, нэгтгэх боломжийг олгодог нээлттэй эх сурвалжийн өгөгдлийн солилцооны систем юм. Энэ систем нь төрийн болон хувийн байгууллагуудын өгөгдлийг хооронд нь хялбархан, аюулгүй холбох боломжийг хангадаг.

Гол холбогч түлхүүр

X-Road системийн гол холбогч түлхүүр нь нэгдсэн идентификатор (unique identifier) буюу ID юм. Энэ ID нь хувь хүний мэдээллийг нууцлах, хандах эрхийг хянахад чухал үүрэгтэй. Гол холбогч түлхүүрийг дараах байдлаар хангадаг.

Үүнд:

1. **Криптографийн аргачлалууд:** X-Road нь криптографийн аргачлалуудыг ашиглан өгөгдлийг хамгаалдаг. Энэ нь өгөгдлийн нууцлал, бүтэн байдлыг хангахын тулд олон төрлийн криптографийн алгоритмуудыг ашигладаг.
2. **Цахим гарын үсэг:** Цахим гарын үсэг нь өгөгдлийг илгээгчийн жинхэнэ байдал, өгөгдлийн бүтэн байдлыг баталгаажуулахад ашиглагддаг.
3. **Хандалтын эрхийн хяналт:** Өгөгдөлд хэн, ямар нөхцөлд хандахыг хянахын тулд хандалтын эрхийн системийг ашигладаг. Энэ нь өгөгдлийг зөвшөөрөлгүй хандалтаас хамгаалдаг.
4. **Псевдонимжуулалт:** Хувь хүний өгөгдлийг нууцлахын тулд псевдонимжуулалтыг ашигладаг. Энэ нь хувь хүний жинхэнэ нэрийг оронд нь псевдоним буюу орлуулалт нэр ашиглах аргачлал юм.

Хувь хүний нууцыг хангах боломжтой холбогч түлхүүр

Хувь хүний нууцыг хангах боломжтой холбогч түлхүүрийг дараах байдлаар хийнэ.

Үүнд:

1. **Псевдонимжуулалт ба анонимжуулалт:** Хувь хүний жинхэнэ нэр, бусад мэдээлийг псевдонимжуулалт болон анонимжуулалт хийх замаар нууцалдаг. Энэ нь жинхэнэ хүний мэдээллийг илрүүлэх боломжгүй болгож өгдөг.
2. **Хувийн өгөгдлийн хамгаалалт:** Хувь хүний өгөгдлийг хамгаалахын тулд тусгай зөвшөөрөлтэй хандалт, криптографийн хамгаалалтыг ашигладаг. Жишээлбэл, ID картыг ашиглах үед зөвхөн тухайн хүнд зөвшөөрөлтэй мэдээлэлд хандах эрхтэй.

3. **Хандалтын хяналт:** Өгөгдөлд хандах эрхийг нарийн хянах замаар зөвшөөрөлтэй хэрэглэгчид л өгөгдөлд хандах боломжтой болгодог. Энэ нь өгөгдлийг зөвшөөрөлгүй хандалтаас хамгаалдаг.

Эдгээр аргачлалууд нь Эстони улсын нээлттэй өгөгдлийн сангуудыг аюулгүй, үр ашигтайгаар ашиглах боломжийг олгодог байна.

2. Өмнөд Солонгос Улс

Эрүүл мэндийн мэдээлэл

- Ашигласан арга: K-anonymity, Дифференциал нууцлал
- Эрүүл мэндийн өгөгдлийн төслүүдэд өвчтөний өгөгдлийг хамгаалахад K-anonymity аргыг, статистик-т Дифференциал нууцлалын аргыг ашигладаг.
- Үр дүн: Судалгаанд зориулж эрүүл мэндийн өгөгдлийг ашиглахын зэрэгцээ өвчтөнүүдийн нууцлалыг сайжруулсан.

Засгийн газрын их өгөгдөл

- Ашигласан арга: Өгөгдлийг далдлах, ерөнхий болгох
- Их өгөгдлийн аналитикийг хамарсан засгийн газрын төслүүд нь иргэдийн мэдээллийг нууцлахын тулд эдгээр аргыг ашигладаг.
- Үр дүн: Хувь хүний нууцлалыг алдагдуулахгүйгээр олон нийтийн өгөгдөлд амжилттай дүн шинжилгээ хийх

Үндэсний боловсролын мэдээллийн систем (NEIS)

- Ашигласан арга: Suppression, L-diversity
- NEIS нь боловсролын судалгаа, бодлогын дүн шинжилгээ хийх боломжийг олгохын зэрэгцээ тэдний хувийн мэдээллийг хамгаалахын тулд оюутны бүртгэлийг нууцалдаг.
- Үр дүн: Оюутны хувь хүний мэдээллийг ил гаргахгүйгээр боловсролын үр дүн, боловсролын бодлогын үр нөлөөнд дүн шинжилгээ хийхийг зөвшөөрнө.

3. Япон

Боловсролын мэдээлэл:

- Ашигласан арга: Suppression and L-diversity
- Оюутны хувийн нууцыг хамгаалахын тулд боловсролын бүртгэлийг нэргүй болгох
- Үр дүн: Бодлогын шинжилгээ, судалгаанд зориулж боловсролын өгөгдлийг аюулгүйгээр хуваалцах

4. Америкийн Нэгдсэн Улс

Эрүүл мэнд, судалгаа:

- Ашигласан арга: Дифференциал нууцлал.
- Тайлбар: Өгөгдлийн хэрэглээг хангахын зэрэгцээ өвчтөний мэдээллийг нууцлах зорилгоор эрүүл мэндийн судалгаанд өргөн ашигладаг.
- Үр дүн: Эрүүл мэндийн томоохон судалгаанд өвчтөний хувийн мэдээллийг хамгаалах, үнэ цэнэтэй анагаах ухааны судалгаа хийх боломжийг олгодог.

3.4 Хязгаарлалттай мэдээллийн эзнийг тодорхойлох боломжгүй болгож өгөгдлийн агуулах байгуулах шийдэл

3.4.1 Их өгөгдлийн дэд бүтэц

Их өгөгдлийн дэд бүтцийн зорилго нь өгөгдлийг илүү үр дүнтэй, хурдан бөгөөд найдвартай байдлаар удирдах, шинжлэхэд оршино. Энэ нь байгууллагуудыг өгөгдөл дээр суурилсан шийдвэр гаргалтыг сайжруулах, үйл ажиллагааны үр ашгийг нэмэгдүүлэхэд туслах явдал юм.

Их өгөгдлийн дэд бүтэц (Big Data Infrastructure) нь их хэмжээний өгөгдлийг цуглуулах, хадгалах, боловсруулах, шинжлэх, удирдах, болон тайлагнахад зориулсан технологийн цогц систем юм. Энэ нь их өгөгдлийн зохицуулалт, интеграци болон дүн шинжилгээ хийхэд шаардлагатай бүх төрлийн техник хангамж, программ хангамж, болон өгөгдлийн сангуудаас бүрдэнэ.

Их өгөгдлийн дэд бүтцийг бүрдүүлэхэд дараах үндсэн бүрэлдэхүүн хэсгүүдтэй байна.

Үүнд:

1. **Өгөгдлийн хадгалах систем:** Их өгөгдлийг хадгалахад зориулагдсан өгөгдлийн сангууд, файлын системүүд болон объект хадгалах системүүд. Жишээлбэл, HDFS (Hadoop Distributed File System), Amazon S3, Google Cloud Storage гэх мэт.
2. **Өгөгдөл боловсруулах систем:** Өгөгдлийг боловсруулах, өөрчлөх, хуваалцах системүүд. Apache Hadoop, Apache Spark, Flink гэх мэт өгөгдөл боловсруулах платформууд их ашиглагддаг болно.
3. **Өгөгдлийн урсгалын систем:** Бодит цагийн өгөгдлийн урсгалуудыг удирдах, дамжуулах, шинжлэх системүүд. Apache Kafka, Apache Flume гэх мэт өгөгдлийн урсгалын системүүд үүнд орно.
4. **Өгөгдөл шинжлэх багажууд:** Их өгөгдлийг шинжлэх, боловсруулсан үр дүнгүүдийг дүрслэх, тайлагнах системүүд. Apache Hive, Apache Pig, Tableau, Power BI зэрэг шинжилгээний багажууд ашиглагддаг байна.
5. **Өгөгдлийн менежмент ба зохицуулалт:** Өгөгдлийн аюулгүй байдал, нууцлал, удирдлага, зохицуулалтыг хангах системүүд. Apache Ranger, Apache Atlas зэрэг өгөгдлийн менежмент системүүд ашиглагдана.

Их өгөгдлийн сан үүсгэх

Их өгөгдлийг үүсгэхдээ нийгэм, эдийн засгийн төрөлжсөн мэдээллийн сангуудаас мэдээллийг татаж авах, хооронд нь холбож нэг өгөгдлийн цогц сан болгохын тулд дараах алхмуудыг хэрэгжүүлнэ.

Үүнд:

1. Өгөгдлийн эх сурвалжуудыг тодорхойлох:
 - Нийгэм, эдийн засгийн мэдээлэл агуулсан төрийн байгууллагууд, судалгааны хүрээлэнгүүд, бизнесийн байгууллагууд зэрэг мэдээллийн эх сурвалжуудыг тодорхойлно.
2. Өгөгдлийн эх сурвалжуудтай холбогдох:
 - API (Application Programming Interface): Өгөгдлийг автоматаар татаж авахын тулд API ашиглана.
 - FTP (File Transfer Protocol): Өгөгдлийн файлуудыг татаж авахдаа FTP серверүүдийг ашиглаж болно.
 - Вэб скраппинг: Өгөгдөл авах боломжгүй тохиолдолд веб скраппинг аргачлалыг ашиглаж болно.
3. Өгөгдлийн цэвэрлэгээ ба өөрчлөлт:

- Өгөгдлийг цэвэрлэх, засварлах, өөрчлөхөд ETL (Extract, Transform, Load) процесс ашиглана. Өгөгдлийн формат, хэмжээ, нууцлал зэрэг асуудлуудыг зохицуулна.
- Хэрэглэгчийн хэрэгцээ шаардлагад нийцүүлэхийн тулд өгөгдлийг боловсруулна. Жишээлбэл, нийгэм, эдийн засгийн үзүүлэлтүүдийг нэгтгэх, стандартчилах
- 4. Өгөгдлийн сангуудыг холбох:
 - Өгөгдлийн сангуудыг холбохдоо өгөгдлийн загварчлал, интеграцийн аргачлалуудыг ашиглана. Жишээлбэл, RDF (Resource Description Framework), SQL (Structured Query Language) ашиглаж болно.
 - Өгөгдлийн сангуудын хамаарлыг тодорхойлж, өгөгдлийг нэгтгэнэ. Жишээлбэл, нэгтгэсэн өгөгдлийн индекслэл, гадаад түлхүүрүүдийг ашиглаж холбоо тогтоох
- 5. Өгөгдлийн хадгалалт ба удирдлага:
 - Өгөгдлийг хадгалах системийг сонгож, өгөгдлийг хадгална. Жишээлбэл, өгөгдлийн агуулах (data warehouse) ашиглаж болно.
 - Өгөгдлийн аюулгүй байдал, нууцлал, хувилбар удирдлагыг хангана.
- 6. Анализ ба тайлагнал:
 - Өгөгдлийг шинжлэх, дүн шинжилгээ хийх, тайлан гаргах хэрэгслүүдийг ашиглана. Жишээлбэл, BI (Business Intelligence) хэрэгслүүд, статистик анализын программ хангамжуудыг ашиглаж болно.

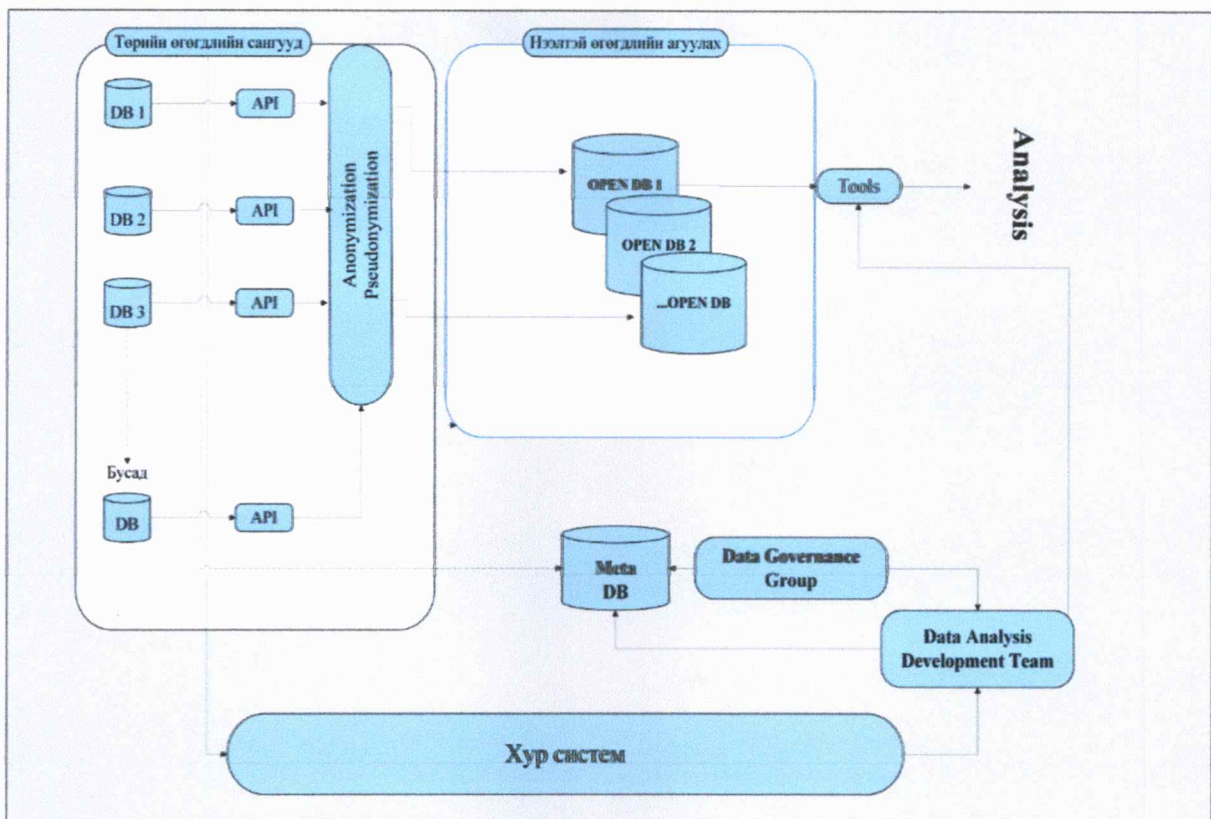
Эдгээр алхмуудыг дагаж, нийгэм, эдийн засгийн төрөлжсөн өгөгдлийн сангуудаас мэдээллийг татаж авах, хооронд нь холбож нэг өгөгдлийн цогц сан үүсгэх боломжтой. Энэ үйл явцад өгөгдлийн интеграцийн болон менежментийн технологиуд, аргачлалууд чухал үүрэг гүйцэтгэнэ.

3.4.2 Хүн, хуулийн этгээдийн мэдээллийг тодорхойлох боломжгүй болгон ХУР системээр дамжуулах шийдэл

Шийдэл 1. Хүн, хуулийн этгээдийг мэдээллийг тодорхойлох боломжгүй болгон, төрөлжсөн өгөгдлийн агуулах байгуулах

Төрөлжсөн өгөгдлийн сангаас хувь хүн, хуулийн этгээдийг тодорхойлох боломжгүй өгөгдөл бүхий өгөгдлийн агуулахыг нууцлал бүхий API ашиглан хоёр шатлалт өгөгдлийн агуулахын архитектураар гүйцэтгэх нь илүү тохиромжтой гэж үзэж байна.

Зураг 3.1-д Хүн, хуулийн этгээдийг тодорхойлох боломжгүй өгөгдөл бүхий өгөгдлийн агуулахын үүсгэх архитектурыг харуулав.

Зураг 3.1 Хүн, хуулийн этгээдийг тодорхойлох боломжгүй өгөгдөл бүхий төрөлжсөн өгөгдлийн агуулахын архитектур

Аргачлал

1. Төрөлжсөн өгөгдлийн сан руу API ашиглан холбогдож өгөгдлийг авах ба энд өгөгдлийн хүн, хуулийн этгээдийг тодорхойлох боломжгүй болгох үйлдэл хийгдэнэ.
2. Сонгосон ETL tools-г ашиглан тодорхойлох боломжгүй болгоа атрибут бүр дээр тохирох аргыг ашиглан хүн, хуулийн этгээдийг тодорхойлох боломжгүй болгох үйлдэл сонгон хийгдэнэ.
3. Хүн, хуулийн этгээдийг тодорхойлох боломжгүй болсон өгөгдлийг өгөгдлийн агуулахад хуулна.
4. Үүссэн нээлттэй өгөгдлийн сангийн дата-сетүүд нь ХУР өгөгдлийн солилцооны платформ ашиглан хоорондоо холбогдоно. ХУР нь систем нь төрийн болон хувийн байгууллагуудын өгөгдлийг хооронд нь хялбархан, аюулгүй холбох боломжийг хангана.
5. Өгөгдлийн багцын элементүүд өөр хоорондоо холбогдох гол холбогч түлхүүр нь нэгдсэн идентификатор (unique identifier) байна. Идентификаторээр хүн, хуулийн этгээдийн бүртгэлийн дугаар, татварын дугаар гэх мэт атрибутыг сонгон авах ба эдгээр атрибутыг шифрлэх, хуурмаг нэр оноох аргаар тодорхойлох боломжгүй болгоно.
6. Хуурмаг нэр оноох, шифрлэхэд SHA-256 арга болон гомоморф шифрлэлтийн аргыг ашиглах. Гомоморф шифрлэлт нь эмзэг мэдээллийг задруулахгүйгээр өөр өөр орчинд өгөгдлийг аюулгүйгээр хуваалцах, боловсруулах боломжийг олгодог.

Шийдэл 2. Өгөгдлийн нуураас нэгдсэн их өгөгдлийн агуулах, өгөгдлийн зах үүсгэх

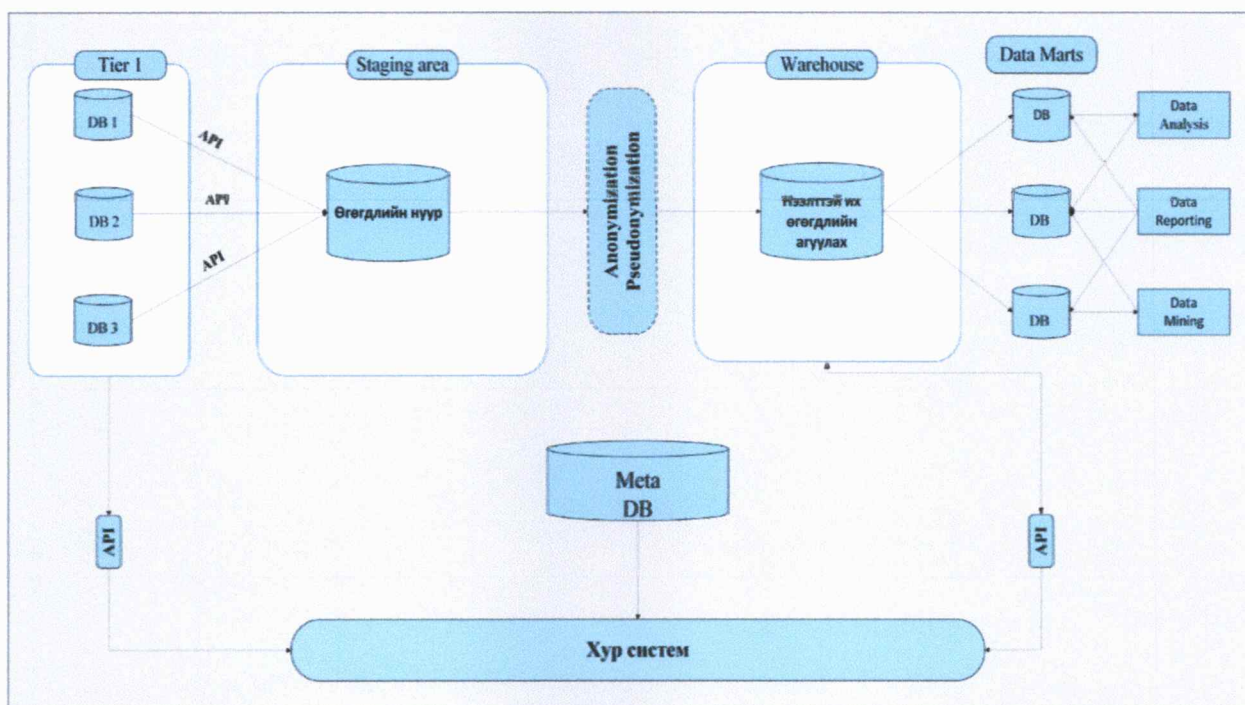
Зураг 3.2-д Хүн, хуулийн этгээдийг тодорхойлох боломжгүй өгөгдөл бүхий нэгдсэн их өгөгдлийн агуулах үүсгэх архитектурыг харуулав.

Энэ архитектур нь staging area, өгөгдлийн агуулах үүсгэх, өгөгдлийн зах(data mart) үүсгэх гэсэн алхмуудаас тогтоно.

“Staging area” хэсэгт дараах үйлдлүүд хийгдэнэ. Үүнд:

- Өгөгдөл авах: Түүхий өгөгдлийг төрөл бүрийн эх системээс (өгөгдлийн сан, файл, API гэх мэт) аваад Staging area -руу оруулна.
- Өгөгдлийн цэвэрлэгээ: Тогтворгүй байдал, алдаа, давхардлыг арилгахын тулд өгөгдлийг цэвэрлэнэ. Үүнд форматыг стандартчилах, дутуу утгыг боловсруулах, алдаатай өгөгдлийг засах зэрэг орно.
- Өгөгдлийн хувиргалт: Өгөгдлийг өгөгдлийн агуулахад ачаалахад тохиромжтой хэлбэрт шилжүүлдэг. Үүнд өгөгдлийг нэгтгэх, өгөгдлийн төрлийг хөрвүүлэх, бизнесийн дүрмийг хэрэгжүүлэх зэрэг орно.
- Өгөгдөл ачаалах: Цэвэрлэсэн, өөрчилсөн өгөгдлийг өгөгдлийн нууранд(data lake) хуулна.

Өгөгдлийн нуураас хүн, хуулийн этгээдийг тодорхойлох боломжгүй болгосон өгөгдлийг цаашид дүн шинжилгээ хийх, тайлагнах зорилгоор өгөгдлийг агуулахад хуулна.

Зураг 3.2 Хүн, хуулийн этгээдийг тодорхойлох боломжгүй өгөгдөл бүхий төрөлжсөн өгөгдлийн агуулахын архитектур

Дүгнэлт

- Их өгөгдөл, хиймэл оюун ухааны олон улсын харьцуулсан судалгаагаар Монгол улсын индекс дэлхийн дунджаас доогуур түвшинд байгаа бөгөөд хиймэл оюун ухааныг хөгжүүлэхэд чиглэсэн хиймэл оюун ухааны үндэсний стратегийг боловсруулаагүй байна.
- Хиймэл оюуны системийг хөгжүүлэхэд шаардлагатай гол материал болох нээлттэй их өгөгдлийн сан дутмаг хэвээр байна.
- ҮСХ-ны судалгаагаар төрийн зарим байгууллагууд нууцад хамаарах шалтгаанаар өгөгдлийг нийлүүлэх сонирхолгүй байна.
- Өгөгдлийн сангууд бүртгэх, үйлчилгээ үзүүлэх, хяналт тавих, тайлагнах, судалгаа шинжилгээнд ашиглах гэсэн нийтлэг зорилгоор дотроо ашигладаг.
- Энэ судалгаагаар хүн, хуулийн этгээдийн мэдээлэл (их өгөгдлийн санд нийлүүлэх мэдээллийн жагсаалт)-ийг тодорхойлж, түүнийг тодорхойлох боломжгүй болгох аргачлал зөвлөмжийг боловсруулсан.
- Төрд байгаа төрөлжсөн өгөгдлийн сангуудаас хүн, хуулийн этгээдийн мэдээллийг тодорхойлох боломжгүй болгон өгөгдлийн агуулах байгуулах архитектур, шийдлийг боловсруулсан.

Зөвлөмж

- Их өгөгдөл, хиймэл оюун ухааны ухааны хөгжлийг хурдасгахын тулд хиймэл оюун ухааны үндэсний стратегийг боловсруулж, хэрэгжүүлэх;
- Өгөгдөл болон дэд бүтцэд хөрөнгө оруулах;
- Өгөгдөл хариуцаж байгаа болон бусад төрийн албан хаагчдын ур чадвар, чадавхийг сайжруулах;
- Хиймэл оюун ухааны талаарх олон нийтийн оролцоо, мэдлэгийг дээшлүүлэх;
- Өгөгдлийн нууцлалын холбогдох дүрэм журам болон тухайн салбарт хамаарах дагаж мөрдөх дүрэм, журмыг нарийвчлан тодорхойлох;
- Тухайн байгууллагын онцлог нөхцөл байдалд эмзэг гэж тооцогдох өгөгдлийг тодорхойлох;
- Хэрэв нууц мэдээлэл ил гарсан тохиолдолд хувь хүн болон байгууллагад үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг үнэлэх;
- Дагаж мөрдөх, шилдэг туршлагыг хэрэгжүүлэхийн тулд гадны түншүүд, зохицуулах байгууллага, нууцлалын багтай зөвлөлдөж байх;
- Ашигласан үндэслэл, шалгуурыг багтаасан өгөгдлийг нууцлахаар тодорхойлсон өгөгдлийн атрибутын нарийвчилсан баримт бичгийг бүрдүүлдэг байх;
- Өгөгдлийн шинэ эх үүсвэр, зохицуулалтын өөрчлөлт, хөгжиж буй бизнесийн хэрэгцээнд дасан зохицохын тулд өгөгдлийн ангилал, өгөгдлийг нууцлах үйл явцыг тогтмол хянаж, шинэчилдэг байх.

---oOo---

Их өгөгдлийн (big data) сан үүсгэхэд хүн, хуулийн этгээдэд хамаарах мэдээллийг тодорхойлох судалгаа
Хавсралт-1

ӨГӨГДЛИЙН ЭХ СУРВАЛЖ, ӨГӨГДЛИЙГ ТОДОРХОЙЛОХ, ӨГДЛИЙН ХАМААРЛ, ЧАНАРЫГ ҮНЭЛЭХ									
№	Мэдээлэл хариуцагч	Өгөгдлийн сан	Мэдээллийн сангийн зорилго, хамрах хүрээ, түүний ашиглалтыг тодорхойлох	Өгөгдлийн эх сурвалжийг тодорхойлох	Өсөлтийн хэмжээ болон ашиглалтыг хугацаа	Мэдээллийн санг үүсгэн бүрдүүлсэн хууль зүйн үндэслэл, дүрэм журам	Бусад мэдээллийн сангаас мэдээлэл цуглуулж, боловсруулж, ашиглаж буй мэдээлэл	Мэдээлэл хариуцагчаас үндсэн системд нийлүүлж буй мэдээлэл	
1.	Боловсролын Зээлийн сан	Гадаад, дотоод зээл, тэтгэлгийн бүртгэлийн сан	Боловсруулалт, дүн шинжилгээ, шийдвэр гаргалт, статистик мэдээлэл нэгтгэн гаргахад ашигладаг	Аж ахуйн нэгж, Байгууллага	Хагас жил	Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хууль		- Иргэний хаягийн мэдээлэл - Регистрийн дугаар - Иргэний бүртгэлийн дугаар	
2.	Гаалийн ерөнхий газар	Гаалийн мэдээллийн сан	Монгол улсын хилээр орж ирж буй бараа, тээврийн хэрэгслийн импортын бүрдүүлэлт, улсын хилээр гарч буй бараа, тээврийн хэрэгслийн экспортын бүрдүүлэлтийн мэдээллийг бүртгэл	Иргэн Аж ахуйн нэгж, Байгууллага	Сар Улирал Хагас жил Жил Тухай бүр	Гаалийн тухай хууль		- Импортоор орж ирсэн тээврийн хэрэгслийн мэдээлэл - Гаалийн цахим лавлагаа	
3.	Гадаадын иргэн харьяатын газар	Гадаад иргэний бүртгэл	Гадаадын иргэдийн бүртгэл, ирсэн шалтгаан, визийн зөвшөөрөл, оршин суух зөвшөөрөл, ямар улсаас ирсэн, ямар ажил эрхэлдэг байсан зэрэг мэдээлэл	Иргэн	Тухай бүр	Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай	9	- Гадаад иргэний бүртгэлийн мэдээлэл	

4.	Газар зохион байгуулалт, геодези, зураг зүйн ерөнхий газар	Байр зүйн зургийн суурь орон зайн өгөгдлийн сан	Газрын гадаргын дээрх болон доорх биет юмсын бодит хэлбэрийг зохих нарийвчлалтайгаар газрын зургийн таних тэмдэг, тусгагаар хавтгайд шилжүүлж, орон зайн өгөгдлийн ангилалд хамааруулан тодорхой масштабаар үзүүлсэн мэдээлэл	Байгууллага	Сар Улирал Хагас жил Жил Тухай бүр Дахин цуглуулах шаардлагагүй	Газрын тухай хууль, Хаягжуулалтын тухай, Улсын бүртгэлийн тухай	2	<ul style="list-style-type: none"> - Кадастрын зураг - Газар эзэмших, ашиглах, эрхийн гэрээ мэдээлэл - Захирамжын мэдээлэл - Өргөдлийн мэдээлэл - Газрын үнэлгээний бүсийн мэдээлэл - Газрын кадастрын нэгж талбарын QR код - Газрын кадастрын нэгж талбарын өргөдлийн явцын мэдээлэл - Газар эзэмших, ашиглах, эрхийн гэрчилгээний мэдээлэл - Хэрэглэгчийн дугаар болон нэгж талбарын дугаараар
		Газар зүйн нэрийн өгөгдлийн сан	Газар, далай, тэнгис, булан, тохой, арал, хойг, уул, нуруу, хээр, тал, говь, цөл, мөрөн, гол, нуур зэрэг физик газар зүйн объект, хүний үйл ажиллагаагаар бий болсон далан, усан сан, суваг, шуудуу, улс, засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, тэдгээрийн доторх хөдөө аж ахуй, үйлдвэр, тээвэр, холбоо зэрэг бусад объектын нэрс түүний дагалдах бүх элементүүд, тэдгээрийн мэдээлэл					
		Геодезийн байнгын цэг тэмдэгтийн орон зайн суурь өгөгдлийн сан	Геодезийн байнгын цэг тэмдэгтийн орон зайн суурь өгөгдлийн сан нь геодезийн сүлжээтэй холбоотой бүх элементүүд болох, солбицол, өндөр,					

5.	Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийн газар	Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх сангаас олгосон мэдээллийн сан	Хүндийн хүчний хурдатгал, астроном-геодезийн утга зэрэг орон зайн 3 болон түүнээс дээш мэдээлэл	Иргэн Өрх	Сар Улирал Хагас жил Жил Тухай бүр	Жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээг дэмжих тухай		Сангийн зээлийн мэдээлэл	
					Сар Улирал Хагас жил Жил Тухай бүр				
6.	Зам тээврийн хөгжлийн төв	Жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгч аж ахуйн нэгжийн бүртгэлийн мэдээллийн сан	Жижиг, дунд үйлдвэрлэл эрхэлдэг ААН-ийн бүртгэлийн мэдээлэл	Иргэн ААН	Сар Улирал Хагас жил Жил Тухай бүр	Авто замын тухай	10		
									Авто замын паспорт, төлөвлөгөө, чиглэлийн мэдээлэл
		Цаг уур, геотехник	Гүүр	Гүүрийн паспорт, байршил, гүүрийн эд ангийн үзлэгийн дэлгэрэнгүй мэдээлэл	Байгууламж/ объект				
			Хоолой	Авто замын барилга угсралт, засвар арчилгаа хийхтэй холбоотой авто замын газарзүйн бүсчлэл, геотехник, цаг уурын бүсүүдийн байршил бүхий мэдээлэл					
Хар цэг		Авто замын осол гэмтэл гарсан байршил, ослын зэрэг, учирсан хохирол, олон давтамжит осол болох							

		эрсдэлгэц цэгүүд зэрэг мэдээлэл	АЗЗА компаниуд, замын дэд бүтэц, техник тоног төхөөрөмж, замын эвдрэл гэмтлийн мэдээлэл судалгаа, засвар арчлалтын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл, авто замын нөхцөл байдал зэрэг мэдээлэл					
	Засвар арчлалт		Төлбөр авах цэг байршил мэдээлэл, авто пүү, төлбөр авах цэгийн орлогын мэдээлэл					
	Төлбөр авах цэг		Авто замын хөдөлгөөний эрчмийн тооллогын үр дүн, тооллогын байршил, хугацаагаар задарсан дэлгэрэнгүй мэдээлэл					
	Хөдөлгөөний эрчим		Авто замын нөхцөл байдлын үед шуурхай тусламж үйлчилгээ үзүүлэх онцгой байдлын алба, хэлтсүүдийн байршил, хаяг, холбоо барих дэлгэрэнгүй мэдээлэл					
	Онцгой байдал		Мал эмнэлгийн бүтээгдэхүүн, хэрэгслийн тусгай зөвшөөрөл, эмийн бүртгэлийн мэдээлэл					
	Мал эмнэлгийн хэрэгслийн мэдээллийн сан		Мал амьтны халдварт болон халдваргүй өвчнөөс урьдчилан					
	Өвчнөөс сэргийлэх арга хэмжээний мэдээллийн сан		Мал амьтны халдварт болон халдваргүй өвчнөөс урьдчилан					
7.	Мал эмнэлгийн ерөнхий газар		Мал эмнэлгийн бүтээгдэхүүн, хэрэгслийн тусгай зөвшөөрөл, эмийн бүртгэлийн мэдээлэл	Аж ахуйн нэгж, Байгууллага	Сар Улирал Хагас жил Жил Тухай бүр	- Мал, амьтны эрүүл мэндийн тухай зөвшөөрлийн тухай хууль, - Мал, амьтны эрүүл мэндийн бүртгэл, мэдээллийн сан бүрдүүлэх, тайлагнах журам		

					Тухай бүр				
			Үйлчилгээний хэмжээ (аж ахуйн нэгж, байгууллагын борлуулалтын орлого, үндсэн хөрөнгийн хэмжээ), ажиллагчдын тоо, цалин, үйл ажиллагааны чиглэл зэрэг үндсэн үзүүлэлтүүдийг багтаасан мэдээлэл	Иргэн Аж ахуйн нэгж, байгууллага	Сар Улирал Хагас жил Жил Тухай бүр	Хөгжлийн бэрхшээлтэй эрхийн тухай хууль,			- Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөнгөлөлт тусламжийн мэдээлэл - Өрх толгойлсон эцэг, эх, ахмад настан, 1211-1230, 1301 бүлгийн хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн мэдээлэл
12.	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн үзүүлэлтийн өгөгдлийн сан	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн асуудлаарх хууль тогтоомжийн дагуу тэднийг нийгмийн бүхий л харилцаанд бүрэн дүүрэн оролцох, ая тухтай амьдрах, хөгжих боломжийг нэмэгдүүлэх, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн талаарх ойлголт, хандлагыг олон нийтэд төлөвшүүлэх, тэдэнд ээлтэй нийгмийн орчныг бүрдүүлж байгаа эсэхийг тодорхойлох өгөгдлийн санг ойлгоно.	Аж ахуйн нэгж, байгууллага	Сар Улирал Хагас жил Жил Тухай бүр	Ажиллах хүчний шилжилт хөдөлгөөний тухай			- Нийгмийн даатгал - Ажил олгогчийн мэдээлэл
13.	Хөдөлмөр нийгмийн хамгааллын сургалт, үнэлгээ, судалгааны институт	Цалин хөлсний бүтцийн судалгаа	Хөдөлмөр эрхлэгчдийн цалин хөлс, түүний бүтцийн талаарх мэдээллийг шинэчлэх, ААНБ-ын үйл ажиллагаа, ажиллагчдын хөдөлмөр эрхлэлт, ажлын байр тэдгээрт зарцуулж буй	Аж ахуйн нэгж, байгууллага	Сар Улирал Хагас жил Жил Тухай бүр	Ажиллах хүчний шилжилт хөдөлгөөний тухай			

			холбосон хөдөлмөрийн зах зээлийн бүртгэл						бүртгэлтэй иргэний мэдээлэл - Хөдөлмөрийн чадвар алдалтын талаарх мэдээлэл - Хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны эмнэлгийн хуудас
14.	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	Газар тариалан Мал аж ахуй		Иргэн, Өрх Аж ахуйн нэгж, байгууллага Өрх Аж ахуйн нэгж, байгууллага	Сар Улирал Хагас жил Жил Тухай бүр	Тариалангийн тухай Малын генетик нөөцийн тухай Хөдөө аж ахуйн гаралтай бараа, түүхий эдийн биржийн тухай			- Мал бүхий, ААН-ийн малын тооны лавлагаа - Малчин, ААН-ийн малын тооны лавлагаа
15.	Шүүх шинжилгээний ерөнхий газар	Бүртгэлийн системийн өгөгдлийн сан	Нийг шинжилгээний бүртгэл, хэргийн газрын үзлэгийг бүртгэлжүүлэх шинжилгээний мэдээлэл болон системийн бүрэлдэхүүн хэсгүүд	Иргэн Аж ахуйн нэгж, байгууллага	Сар Улирал Хагас жил Жил Тухай бүр	Шүүхийн шинжилгээний тухай хууль Шүүхийн шинжилгээний мэдээлийн сан үүсгэх /Хууль, дотоод хэргийн сайдын 2023 оны 07 сарын 31-ний өдрийн А/267 тушаал/			
16.	Цагдаагийн ерөнхий газар	Галт зэвсгийн өгөгдлийн сан	Иргэн ба хуулийн этгээдийн галт зэвсгийн бүртгэлийн мэдээллийг агуулсан.	Иргэн, ААН, Байгууллага	Сар Улирал Хагас жил Жил Тухай бүр	Галт зэвсгийн тухай	1		- Галт зэвсэг эзэмших гэрчилгээний мэдээлэл

17.	Автотээврийн үндэсний төв	Тээврийн хэрэгслийн бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан	Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт ашиглагдаж байгаа автотээврийн хэрэгслийн бүртгэлийг хөтлөх	Иргэн, ААН, Байгууллага	Сар Улирал Хагас жил Жил Тухай бүр	Автотээврийн тухай	5	- Галт зэвсэг эзэмших, өмчлөх эрхийн лавлагаа - Тээврийн хэрэгслийн оншилгооны мэдээлэл - Мэргэшсэн жолоочийн мэдээлэл - ААНБ-уудын тээврийн хэрэгслийн, жолооч, чиргүүлийн мэдээлэл - ААНБ-н тээврийн хэрэгслийн зөрчлийн мэдээлэл - Зөвшөөрөлгүй тээврийн хэрэгслийн мэдээлэл Тээврийн хэрэгслийн өмчлөгч эзэмшигчийн мэдээлэл - Тээврийн хэрэгслийн хязгаарлагдсаны мэдээлэл
-----	---------------------------	---	---	-------------------------	--	--------------------	---	--

ИХ ӨГӨГДЛИЙН САНД НИЙЛҮҮЛЭХ МЭДЭЭЛЛИЙН ЖАГСААЛТ

Хөдөлмөрийн зах зээлийн өгөгдлийн сан

Хүснэгтийн нэр: Ажил хайгч

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, /
1	Регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
2	Иргэний бүртгэлийн дугаар	тийм	шууд танигч
3	Ургийн овог	тийм	шууд бус танигч
4	Овог	тийм	шууд танигч
5	Нэр	тийм	шууд танигч
6	Хүйс код		
7	Төрсөн огноо	тийм	шууд бус танигч
8	Бүртгүүлсэн зорилго		
9	Сонирхож буй ажлын байрны салбар		
10	Сонирхож буй ажлын байрны дэд салбар		
11	Ажил хайгчийн төлөв		
12	Зураг	тийм	шууд танигч
13	Утас 1	тийм	шууд бус танигч
14	Утас 2	тийм	шууд бус танигч
15	Гар утас 1	тийм	шууд бус танигч
16	Гар утас 2	тийм	шууд бус танигч
17	Шуудангийн хаяг	тийм	шууд бус танигч
18	Цахим шуудан	тийм	шууд бус танигч
19	Веб хуудас		
20	Аймаг, нийслэлийн код		
21	Сум, дүүрэг код		
22	Баг, хороо код		
23	Бүртгүүлсэн байгууллага		

Хүснэгтийн нэр: Ажил олгогч

№	Баганын нэр	Хувь хүн, хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Ажил олгогчийн төрөл		
2	Ажлын байрны тоо		
3	Хүсэлт явуулсан тоо		
4	Байгууллагын нэр	тийм	шууд танигч
5	Регистрийн дугаар	тийм	
6	Үйл ажиллагаа явуулж эхэлсэн он		
7	Зураг	тийм	шууд бус танигч
8	Дэвсгэр зураг		
9	Утас 1	тийм	шууд бус танигч
10	Утас 2	тийм	шууд бус танигч
11	Гар утас 1	тийм	шууд бус танигч
12	Гар утас 2	тийм	шууд бус танигч
13	Шуудангийн хаяг	тийм	шууд бус танигч
14	Цахим шуудан	тийм	шууд бус танигч
15	Веб хуудас		
16	Иргэний бүртгэлийн дугаар	тийм	шууд танигч
17	Ургийн овог	тийм	шууд бус танигч
18	Овог	тийм	шууд танигч

19	Нэр	тийм	шууд танигч
20	Хүйс код		
21	Төрсөн огноо	тийм	шууд бус танигч
22	Аймаг, нийслэлийн код		
23	Сум, дүүрэг код		
24	Баг, хороо код		
25	Бүртгүүлсэн байгууллагын код		
26	Хариуцлагын хэлбэр код		
27	Эзэмшлийн хэлбэр код		
28	Ажиллагчдын тоо		

Хүснэгтийн нэр: Хөдөлмөр эрхлэх чадварын үнэлгээ

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Ажил хайж буй шалтгаан код		
2	Боловсролын түвшин код		
3	Эзэмшсэн мэргэжил код		
4	Хөдөлмөрийн чадварын байдал код		
5	Ажил хайгчийн хэрэглэгчийн нэр		
6	Ажил хайгчийн регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
7	Иргэний бүртгэлийн дугаар	тийм	шууд танигч
8	Овог	тийм	шууд танигч
9	Нэр	тийм	шууд танигч
10	Хүйс код		
11	Төрсөн огноо	тийм	шууд бус танигч
12	Нас	тийм	шууд бус танигч
13	Утас	тийм	шууд бус танигч
14	Ажил хайгчийн зураг	тийм	шууд бус танигч
15	Аймаг, нийслэлийн код		
16	Сум, дүүрэг код		
17	Баг, хороо код		
18	Одоо хөдөлмөр эрхэлж байгаа эсэх		
19	Хайж буй ажлын байрны дугаар		
20	Хайж буй ажлын байрны төрөл код		
21	Хайж буй ажлын байрны ажил мэргэжил код		
22	Ажлын байрны дугаар		
23	Ажлын байрны нэр		
24	Ажлын байрны ажил мэргэжил код		
25	Ажлын байрны төрөл код		
26	Ажил олгогчийн хэрэглэгчийн нэр	тийм	шууд танигч
27	Ажил олгогчийн регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
28	Ажил олгогчийн нэр	тийм	шууд танигч
29	Ажил олгогчийн зураг	тийм	шууд танигч
30	Санал болгосон тал код		
31	Зуучлагдсан төлөв код		
32	Санал болгосон байгууллага	тийм	шууд танигч
33	Санал болгосон ажилтан	тийм	шууд танигч
34	Санал болгосон огноо		
35	Анкет үзэх хүсэлтийг зөвшөөрсөн эсэх		
36	Анкет үзэх хүсэлтийг зөвшөөрсөн огноо		
37	НД төлөв		
38	НД татгалзсан шалтгаан		
39	Ажлын ярилцлагад урьсан огноо		
40	Зуучилсан хэлбэр код		
41	Зуучилсан байгууллага		

42	Зуучилсан ажилтан	тийм	шууд танигч
43	Зуучилсан огноо		
44	Татгалзсан огноо		
45	Татгалзсан тал		
46	Татгалзсан шалтгаан		
47	Ажлын ярилцлагад орсон огноо		
48	Ажлын ярилцлагад орсон байршил		
49	Ажлын ярилцлагын онлайн уулзалтын линк		
50	Ажлын ярилцлагын үр дүнгийн тайлбар		
51	Ажлын ярилцлагыг зөвшөөрсөн эсэх		

Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтийн барометрийн судалгааны асуулга

Хүснэгтийн нэр: Ерөнхий мэдээлэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Судалгаа авсан огноо		
2	Асуулгын дугаар		
3	Судалгаа авсан цаг		
4	Байгууллагын нэр	тийм	шууд танигч
5	Байгууллагын регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
6	Аймаг, нийслэл		шууд бус танигч
7	Сум, дүүрэг		шууд бус танигч
8	Баг, хороо		шууд бус танигч
9	Гудамж хороолол		шууд бус танигч
10	Байр тоот	тийм	шууд бус танигч
11	Албан тушаал		
12	Үүсгэн байгуулагдсан он		
13	Эдийн засгийн үйл ажиллагааны аль салбар		
14	Тайлант онд эрхэлсэн үндсэн бүтээгдэхүүн/үйлчилгээ		
15	Байгууллагын өмчийн хэлбэр		
16	Үйл ажиллагааны хэлбэр		
17	Бүтээгдэхүүн экспортод гаргадаг эсэх		
18	Байнгын ажилтан-Бүгд		
19	Байнгын ажилтан-Эмэгтэй		
20	Түр ажилтан-Бүгд		
21	Түр ажилтан-Эмэгтэй		
22	Үндсэн ажиллагчид, боловсролын түвшнээр		
23	Байнгын үндсэн ажилтан: Менежер		
24	Байнгын үндсэн ажилтан: Мэргэжилтэн		
25	Байнгын үндсэн ажилтан: Техникч болон туслах/дэд мэргэжилтэн		
26	Байнгын үндсэн ажилтан: Контор, үйлчилгээний ажилтан		
27	Байнгын үндсэн ажилтан: Худалдаа, үйлчилгээний ажилтан		
28	Байнгын үндсэн ажилтан: ХАА, ой, загас, агнуурын ажилтан		
29	Байнгын үндсэн ажилтан: Үйлдвэрлэл, барилга, гар урлал холбогдох үйлчилгээний ажилтан		
30	Байнгын үндсэн ажилтан: Суурин төхөөрөмж, машин механизмын операторч, угсрагч /Байнгын үндсэн ажилтан/		
31	Байнгын үндсэн ажилтан: Энгийн ажил мэргэжил		

32	Байнгын үндсэн ажилтан: Нийт		
33	Байнгын үндсэн ажилтан: 34 ба түүнээс доош насны		
34	Байнгын үндсэн ажилтан: 35 -59 насны		
35	Байнгын үндсэн ажилтан: 60 ба түүнээс дээш насны		
36	Байнгын үндсэн ажилтан: Өнгөрсөн оны тухайн сарын ажиллагчдын тоо		
37	Байнгын үндсэн ажилтан: Өнгөрсөн оны тухайн сарын эмэгтэй ажиллагчдын тоо		
38	Түр нийт ажиллагчид: Өнгөрсөн оны тухайн сард		
39	Түр эмэгтэй ажиллагчид: Өнгөрсөн оны тухайн сард		
40	Сүүлийн 12 сард шинээр ажиллагч авсан эсэх		
41	Сүүлийн 12 сард шинээр үндсэн ажиллагч авсан эсэх		
42	Сүүлийн 12 сард шинээр авсан ажиллагчдын ажил мэргэжлийн нэр		
43	Сүүлийн 12 сард авсан ажиллагчийн ажил мэргэжлийн код		
44	Тухайн мэргэжлийн сүүлийн 12 сард шинээр авсан нийт ажилтны тоо		
45	Тухайн мэргэжлийн сүүлийн 12 сард эмэгтэй ажилтны тоо		
46	Тухайн мэргэжлийн сүүлийн 12 сард шинээр авсан ажилтнаас ажлаас гарсан ажилтны тоо		
47	Ажилтан авахад хүндрэлтэй байсан эсэх		
48	Ажилтан авахад хүндрэлтэй байсан шалтгаан		
49	Дутагдаж буй ур чадвар		
50	Сүүлийн 12 сард ажилчид өөрсдийн хүсэлтээр ажлаас гарсан эсэх		
51	Сүүлийн 12 сард ажлаас халагдсан, чөлөөлөгдсөн, цомхотголд орсон, тэтгэвэрт гарсан ажиллагчдын ажил, мэргэжил		
52	Сүүлийн 12 сард ажлаас халагдсан, чөлөөлөгдсөн, цомхотголд орсон, тэтгэвэрт гарсан ажиллагчдын тоо		
53	Сүүлийн 12 сард ажлаас халагдсан, чөлөөлөгдсөн, тэтгэвэрт гарсан, цомхотголд орсон нийт эмэгтэй ажиллагчдын тоо		
54	Зөвхөн өөрийн хүсэлтээр ажлаас гарсан нийт ажиллагчдын тоо		
55	Зөвхөн өөрийн хүсэлтээр ажлаас гарсан эмэгтэй ажиллагчдын тоо		
56	Сүүлийн 12 сард ажлаас халагдсан, чөлөөлөгдсөн, цомхотголд орсон, тэтгэвэрт гарсан тохиолдол гарсан эсэх		

Хүснэгтийн нэр: Ажиллах хүчний эрэлт, хомсдол

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Ирэх онд шинээр ажилтан авах эсэх	
2	Ажилд авах нийт ажиллагчдын тоо	
3	Ажилд авах нийт ажиллагчдын байнгын орон тоо	
4	Ажилд авах нийт ажиллагчдын түр орон тоо	
5	Оны эхний 6 сард авах ажиллагчдын тоо	
6	Оны эхний 6 сард авах ажиллагчдын байнгын тоо	
7	Оны эхний 6 сард авах ажиллагчдын түр тоо	

8	Оны сүүлийн 6 сард авах ажиллагчдын тоо	
9	Оны сүүлийн 6 сард авах ажиллагчдын байнгын тоо	
10	Оны сүүлийн 6 сард авах ажиллагчдын түр тоо	
11	Шинэ ажлын байрны тоо	
12	Сул ажлын байрны тоо	
13	Сул ажлын байр үүсэх шалтгаан	
14	Шинээр ажлын байранд ажиллах хүний тоо	
15	Сул ажлын байранд ажиллах хүний тоо	
16	Шинэ ажилтны мэргэжлийн тоо	
17	Авахаар төлөвлөж буй ажилтны ажил мэргэжлийн нэр	
18	Авахаар төлөвлөж буй ажилтны ажил мэргэжлийн код	
19	Авахаар төлөвлөж буй ажиллагчдын тоо	
20	Авахаар төлөвлөж буй ажилтны боловсролын түвшин	
21	Авахаар төлөвлөж буй ажилтны нарийн мэргэжил / мэргэжлийн зэрэг /	
22	Ажиллагч авахад чухалчилан үздэг ур чадварын төрөл	
23	Шинэ авах ажиллагчдын сургалтын хөрөнгийг байгууллага гаргах эсэх	
24	Дараа жил ажиллагчдаа цомхотгох эсэх	
25	Цомхотгох ажиллагчдын тоо	
26	Ажиллагч цомхотгох шалтгаан	
27	Сүүлийн 12 сард ажлын байрандаа хайсан ажилтнаа авч чадаагүй тохиолдол байгаа эсэх	
28	Ажлын байранд авч чадаагүй нийт ажиллагчдын тоо	
29	Ажлын байранд авч чадаагүй эмэгтэй ажиллагчдын тоо	

Хүснэгтийн нэр: Хүний нөөц

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээ	
2	Шинээр ажиллагч авахад тулгардаг бэрхшээл	
3	Шинээр ажиллагч авахдаа ашигладаг мэдээллийн эх сурвалж	
4	Ажиллагчиддаа чиглэсэн сургалт зохион байгуулсан эсэх /дотоод гадаад/	
5	Зохион байгуулсан сургалтын төрөл	
6	Нийт сургалтанд гаргасан хэмжээний зардал	

Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн өгөгдлийн сан

Хүснэгтийн нэр: Хуулийн этгээдийн нэр баталгаажуулалтын бүртгэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Хуулийн этгээдийн нэрийн баталгаажуулалт хийсэн он.сар.өдөр		

2	Улсын бүртгэлийн байгууллагын нэр		
3	Хуулийн этгээдийн нэр	тийм	шууд танигч
4	Хуулийн этгээдийн төрөл		
5	Хуулийн этгээдийн хэлбэр		
6	Хуулийн этгээдийн өмчийн хэлбэр		
7	Хүсэлт гаргагчийн эцэг/эх/-ийн нэр	тийм	шууд танигч
8	Өөрийн нэр	тийм	шууд танигч
9	Регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
10	Харьяалагдах дээд байгууллагын нэр	тийм	
11	Харьяалагдах дээд байгууллагын хэлбэр		
12	Харьяалагдах дээд байгууллагын регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч

Хүснэгтийн нэр: Хуулийн этгээдийн нэр сунгалтын бүртгэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Сунгалт хийсэн он.сар.өдөр /нэр сунгаж байгаа бол/		
2	Хүчинтэй он.сар.өдөр		
3	Сунгалт хийсэн хүсэлт гаргагчийн эцэг/эх/-ийн нэр	тийм	шууд танигч
4	Сунгалт хийсэн хүсэлт гаргагчийн өөрийн нэр	тийм	шууд танигч
5	Сунгалт хийсэн хүсэлт гаргагчийн регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч

Хүснэгтийн нэр: Өргөдөл хүлээн авсан хуудасны бүртгэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Хуулийн этгээдийн нэр, хэлбэр	тийм	шууд танигч
2	Улсын бүртгэлийн төрөл		
3	Өргөдөл гаргагчийн нэр	тийм	шууд танигч
4	Өргөдөл гаргах эрх бүхий этгээдийн төрөл		
5	Өргөдөлд хавсаргасан баримт бичгийн хуудасны тоо		
6	Өргөдөл хүлээн авсан он.сар. өдөр		
7	Өргөдөл гаргагчийн холбоо барих утасны дугаар	тийм	шууд бус танигч
8	Өргөдлийн хариуг өгөх он.сар. өдөр.цаг		

Хүснэгтийн нэр: Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлд бүртгүүлэх өргөдлийн бүртгэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлд бүртгүүлэх өргөдөл гаргасан он.сар. өдөр		
2	Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлд бүртгүүлэх хуулийн этгээдийн регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
3	Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлд бүртгүүлэх хуулийн этгээдийн хувийн хэргийн дугаар		
4	Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлд бүртгүүлэх хуулийн этгээдийн нэр, хэлбэр	тийм	шууд танигч

5	Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлд бүртгүүлэх хуулийн этгээдийн хэлбэр		
---	--	--	--

Хүснэгтийн нэр: Шинээр байгуулсан хуулийн этгээдийн бүртгэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Шинээр байгуулсан хуулийн этгээдийг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх үүсгэн байгуулагчийн тоо		
2	Шинээр байгуулсан хуулийн этгээдийг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ		
3	Шинээр байгуулсан хуулийн этгээдийг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх хуулийн этгээдийн үйл ажиллагаа эрхлэх хугацаа		
4	Хуулийн этгээдийн хаяг, утасны дугаар	тийм	шууд бус танигч
5	Шинээр байгуулсан хуулийн этгээдийг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл		

Хүснэгтийн нэр: Үүсгэн байгуулагчийн талаарх мэдээлэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Үүсгэн байгуулагчийн нэр	тийм	шууд танигч
2	Үүсгэн байгуулагчийн регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
3	Харьяалах улс		
4	Хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ		
5	Хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хувь		
6	Хуулийн этгээдийн мэдээлэлд оруулсан өөрчлөлт		

Хүснэгтийн нэр: Өөрчлөн байгуулах замаар шинээр байгуулагдсан хуулийн этгээдийн бүртгэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Өөрчлөн байгуулах замаар шинээр байгуулагдсан хуулийн этгээдийг бүртгүүлэх төрөл		
2	Үйл ажиллагаа дуусгавар болж буй хуулийн этгээдийн регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
3	Үйл ажиллагаа дуусгавар болж буй хуулийн этгээдийн нэр хэлбэр	тийм	шууд танигч
4	Үйл ажиллагаа дуусгавар болж буй хуулийн этгээдийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ		
5	Үйл ажиллагаа дуусгавар болж буй хуулийн этгээдийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хувь		
6	Шинээр байгуулагдсан хуулийн этгээдийн регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
7	Шинээр байгуулагдсан хуулийн этгээдийн нэр хэлбэр	тийм	шууд танигч
8	Шинээр байгуулагдсан хуулийн этгээдийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ		
9	Шинээр байгуулагдсан хуулийн этгээдийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хувь		

Хүснэгтийн нэр: Татан буулгах тухай шийдвэр гаргасан эрх бүхий этгээдийн бүртгэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Татан буулгах тухай шийдвэр гаргасан эрх бүхий этгээдийн нэр	тийм	шууд танигч
2	Татан буулгах тухай шийдвэр гаргасан эрх бүхий этгээдийн шийдвэрийн нэр		
3	Татан буулгах тухай шийдвэр гаргасан эрх бүхий этгээдийн он.сар.өдөр		
4	Татан буулгах тухай шийдвэр гаргасан эрх бүхий этгээдийн шийдвэрийн дугаар		
5	Тамга, тэмдгийн хяналтын дугаарыг бүртгүүлэх төрөл		

Хүснэгтийн нэр: Өргөдөл гаргах эрх бүхий этгээдийн бүртгэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Өргөдөл гаргах эрх бүхий этгээдийн төрөл		
2	эцэг /эх/-ийн нэр	тийм	шууд танигч
3	өөрийн нэр	тийм	шууд танигч
4	регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
5	утасны дугаар	тийм	шууд бус танигч
6	Email хаяг	тийм	шууд бус танигч

Хүснэгтийн нэр: Салбар, төлөөлөгчийн газрын бүртгэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Салбар төлөөлөгчийн газрыг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх өргөдөл гаргасан он.сар. өдөр		
2	Салбар төлөөлөгчийн газрыг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх хуулийн этгээдийн регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
3	Салбар төлөөлөгчийн газрыг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх хуулийн этгээдийн нэр хэлбэр	тийм	шууд танигч
4	Салбар төлөөлөгчийн газрын төрөл		
5	Салбар төлөөлөгчийн газрын нэр		
6	Салбар төлөөлөгчийн газрын хаяг, утасны дугаар	тийм	шууд бус танигч
7	Үйл ажиллагаа эрхлэх хугацаа		
8	Гүйцэтгэх удирдлагын эцэг/эх/-ийн нэр, өөрийн нэр	тийм	шууд танигч
9	Гүйцэтгэх удирдлагын албан тушаал		
10	Гүйцэтгэх удирдлагын регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
11	Гүйцэтгэх удирдлагын харъяалах улс		
12	Эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл		
13	Мэдээлэлд оруулсан өөрчлөлт		
14	Тамга, тэмдгийн хяналтын дугаар		

Хүснэгтийн нэр: Гадаадын хуулийн этгээдийн бүртгэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Гадаадын хуулийн этгээдийн нэр	тийм

2	Гадаадын хуулийн этгээдийн харъяалах улсын нэр	
3	Гадаадын хуулийн этгээдийн хувьцаа эзэмшигчдийн тоо	

Хүснэгтийн нэр: Үйл ажиллагааг дуусгавар болсон салбар, төлөөлөгчийн газрын бүртгэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Салбар, төлөөлөгчийн газрын үйл ажиллагааг дуусгавар болсныг бүртгүүлэх	
2	Салбар, төлөөлөгчийн газрын үйл ажиллагааг дуусгавар болгосон тухай шийдвэр гаргасан эрх бүхий этгээдийн нэр	
3	Салбар, төлөөлөгчийн газрын үйл ажиллагааг дуусгавар болгосон тухай гаргасан шийдвэрийн нэр	
4	Салбар, төлөөлөгчийн газрын үйл ажиллагааг дуусгавар болгосон тухай гаргасан шийдвэрийн он.сар.өдөр	
5	Салбар, төлөөлөгчийн газрын үйл ажиллагааг дуусгавар болгосон тухай гаргасан шийдвэрийн дугаар	

Хүснэгтийн нэр: Салбар, төлөөлөгчийн газрын бүртгэл хийлгэхээр өргөдөл гаргаж буй эрх бүхий этгээдийн бүртгэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Өргөдөл гаргах эрх бүхий этгээдийн төрөл		
2	Өргөдөл гаргах эрх бүхий этгээдийн эцэг /эх/-ийн нэр	тийм	шууд танигч
3	Өргөдөл гаргах эрх бүхий этгээдийн өөрийн нэр	тийм	шууд танигч
4	Өргөдөл гаргах эрх бүхий этгээдийн регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
5	Өргөдөл гаргах эрх бүхий этгээдийн утасны дугаар	тийм	шууд бус танигч
6	Өргөдөл гаргах эрх бүхий этгээдийн Email хаяг	тийм	шууд бус танигч

Хүснэгтийн нэр: Хуулийн этгээдийг улсын бүртгэлд бүртгэхээс татгалзсан тухай шийдвэрийн мэдээлэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Он.сар. өдөр		
2	Дугаар		
3хот/аймаг/		
4	Өргөдөл гаргагч	тийм	шууд танигч
5	Хуулийн этгээдийн нэр хэлбэр	тийм	шууд танигч
6	Хуулийн этгээдийн регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
7	Хувийн хэргийн дугаар		
8	Улсын бүртгэлд бүртгэхээс татгалзсан үндэслэл		

Хүснэгтийн нэр: Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлд бүртгэх шийдвэрийн мэдээлэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл

			/шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Шийдвэрийн он.сар. өдөр, дугаар		
2	Улсын бүртгэлийн байгууллагын нэр		
3	Хуулийн этгээд, түүний салбар, төлөөлөгчийн газрын нэр	тийм	шууд танигч
4	Регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
5	Хувийн хэргийн дугаар		
6	Хуулийн этгээдийн бүртгэлийн төрөл		

Хүснэгтийн нэр: Тамга, тэмдгийн хяналтын дугаарын улсын бүртгэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Он.сар. өдөр		
2	Хуулийн этгээдийн нэр хэлбэр	тийм	шууд танигч
3	Хуулийн этгээдийн хувийн хэргийн дугаар		
4	Хуулийн этгээдийн регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
5	Тамга, тэмдгийн хяналтын дугаар		
6	Хяналтын дугаар олгох үндэслэл		

Хүснэгтийн нэр: Тамга, тэмдгийн үйлдвэрээс улсын бүртгэлийн байгууллагад буцаасан/тайлагнасан тухай мэдээлэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Хуулийн этгээдийн нэр хэлбэр	тийм	шууд танигч
2	Хуулийн этгээдийн регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
3	Тамга, тэмдгийн өнгө, загвар		
4	Тамга, тэмдэг захиалсан этгээдийн эцэг/эх/ийн нэр, өөрийн нэр, утасны дугаар	тийм	шууд танигч, шууд бус танигч
5	Тамга, тэмдэг үйлдвэрлэсэн хуулийн этгээдийн нэр	тийм	
6	Тамга, тэмдэг үйлдвэрлэсэн он.сар.өдөр		
7	Тамга тэмдгийн дардас		

Хүснэгтийн нэр: Хураалгасан тамга, тэмдгийн тодорхойлолтын мэдээлэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Хураалгасан он.сар. өдөр		
2	Хуулийн этгээдийн регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
3	Хуулийн этгээдийн хувийн хэргийн дугаар		
4	Хуулийн этгээд /салбар, төлөөлөгчийн газар/-ийн нэр, хэлбэр	тийм	шууд танигч
5	Тамга, тэмдэг хураалгасан үндэслэл		
6	Хураалгасан тамга, тэмдгийн дардас		
7	Тамга, тэмдэг хураалгасан этгээдийн овог	тийм	шууд танигч
8	Тамга, тэмдэг хураалгасан этгээдийн нэр	тийм	шууд танигч
9	Тамга, тэмдэг хураалгасан этгээдийн албан тушаал		
10	Тамга, тэмдэг хураалгасан этгээдийн утасны дугаар	тийм	шууд бус танигч
11	Тамга, тэмдэг хураалгасан этгээдийн гарын үсэг	тийм	шууд бус танигч

Хүснэгтийн нэр: Улсын бүртгэлд бүртгэх эсэх тухай цахим хэлбэрээр хариу өгөх мэдэгдэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Хуулийн этгээдийн нэр	тийм	шууд танигч
2	Хуулийн этгээдийн хэлбэр		
3	Өргөдөл гаргагч этгээдийн нэр	тийм	шууд танигч
4	Бүртгэх эсэх		
5	Тайлбар үндэслэл/бүртгэхээс татгалзсан тухай/		

Хүснэгтийн нэр: Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээ, баримт бичгийг хүлээлгэн өгсөн тухай тэмдэглэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Хуулийн этгээдийн хувийн хэргийн дугаар	тийм	шууд бус танигч
2	Хуулийн этгээдийн регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
3	Хүлээлгэн өгсөн баримт бичгийн нэр		
4	Хүлээлгэн өгсөн он.сар.өдөр		
5	Хүлээн авсан иргэний эцэг /эх/-ийн нэрийн эхний үсэг, өөрийн нэр	тийм	шууд танигч
6	Хүлээн авсан иргэний регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
7	Хүлээн авсан иргэний утасны дугаар	тийм	шууд бус танигч
8	Хүлээн авсан иргэний гарын үсэг	тийм	шууд бус танигч

Хүснэгтийн нэр: Хуулийн этгээдийн эцсийн өмчлөгчийн мэдээллийг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх өргөдлийн бүртгэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Өргөдөл гаргасан он.сар. өдөр		
2	Хуулийн этгээдийн регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
3	Хуулийн этгээдийн нэр	тийм	шууд танигч
4	Эцсийн өмчлөгчийн мэдээллийг бүртгүүлэх хэлбэр		
5	Хуулийн этгээдийн эцсийн өмчлөгчийн талаарх мэдээлэл	тийм	шууд танигч

Хүснэгтийн нэр: Хөрөнгийн 33 ба түүнээс дээш хувийг дангаараа, эсхүл бусадтай хамтран өмчилж байгаа хүний мэдээлэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Хөрөнгийн 33, түүнээс дээш хувийг дангаараа, эсхүл бусадтай хамтран өмчилж байгаа хүний мэдээлэл	тийм	шууд танигч
2	Эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр	тийм	шууд танигч
3	Регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
4	Иргэний харьяалал	тийм	шууд бус танигч
5	Эзэмшиж буй хөрөнгийн нийт үнэ	тийм	шууд бус танигч
6	Эзэмшиж буй хөрөнгийн хувь	тийм	шууд бус танигч
7	Байнга оршин суугаа газрын хаяг, мэйл хаяг, утасны дугаар	тийм	шууд бус танигч

Хүснэгтийн нэр: Үргэлжилсэн хэлхээ холбоо бүхий хуулийн этгээдийн хувьцаа, хувь оролцоогоор төлөөлүүлэн удирдан чиглүүлж буй хуулийн этгээдийн мэдээлэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Үргэлжилсэн хэлхээ холбоо бүхий хуулийн этгээдийн хувьцаа, хувь оролцоогоор төлөөлүүлэн удирдан чиглүүлж буй хуулийн этгээдийн мэдээлэл	тийм	шууд танигч
2	Хуулийн этгээдийн нэр	тийм	шууд танигч
3	Регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
4	Харьяалах улсын нэр	тийм	шууд бус танигч
5	Нийт үнэ		
6	Хувь		
7	Байнга оршин суугаа газрын хаяг, мэйл хаяг, утасны дугаар	тийм	шууд бус танигч

Хүснэгтийн нэр: Хуулийн этгээдийн үйл ажиллагааг шууд бусаар удирдаж байгаа эсхүл өөрийн эрхээ бусдаар төлөөлүүлэн хийлгэж байгаа, эсхүл хуулийн этгээдийн удирдлагыг хэрэгжүүлэгч хүний мэдээлэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр	тийм	шууд танигч
2	Регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
3	Иргэний харьяалал	тийм	шууд бус танигч
4	Удирдаж байгаа хэлбэр		
5	Байнга оршин суугаа газрын хаяг, мэйл хаяг, утасны дугаар		
6	Өргөдөл гаргагч этгээдийн мэдээлэл	тийм	шууд танигч
7	Үүсгэн байгуулагч	тийм	шууд танигч
8	Хувьцаа эзэмшигч	тийм	шууд танигч
9	Гүйцэтгэх удирдлага	тийм	шууд танигч
10	Итгэмжлэлээр эрх олгогдсон бусад этгээд	тийм	шууд танигч
11	Эцэг /эх/-ийн нэр	тийм	шууд танигч
12	Өөрийн нэр	тийм	шууд танигч
13	Регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
14	Утасны дугаар	тийм	шууд бус танигч
15	6.2.мэйл хаяг	тийм	шууд бус танигч

Хүснэгтийн нэр: Үргэлжилсэн хэлхээ холбоо бүхий хуулийн этгээдийн хувьцаа, хувь оролцоогоор төлөөлүүлэн удирдан чиглүүлж буй хуулийн этгээдийн хувьцаа эзэмшигчийн мэдээлэл /УБ-12 маягтын хавсралт/

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Хуулийн этгээдийн нэр	тийм	шууд танигч
2	Эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр /хуулийн этгээдийн нэр/	тийм	шууд танигч
3	Регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
4	Харьяалах улсын нэр	тийм	шууд бус танигч
5	Эзэмшиж буй хөрөнгийн нийт үнэ	тийм	шууд бус танигч
6	Эзэмшиж буй хөрөнгийн хувь	тийм	шууд бус танигч
7	Байнга оршин суугаа /үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа/ газрын хаяг	тийм	шууд бус танигч

Хүн ам өрхийн мэдээллийн сан

Хүснэгтийн нэр: Хүн ам

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Хувь хүний дугаар		
2	СӨБ, сургуульд хамрагдалт		
3	Боловсролын түвшин		
4	Хөгжлийн бэрхшээл		
5	Гэрлэлтийн байдал		
6	Эзэмшсэн мэргэжлийн нэр		
7	Байгууллагын үйл ажиллагааны чиглэл		
8	Регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
9	Эрхэлдэг ажил/албан тушаал		
10	Өрхийн сууцны төрөл	тийм	шууд бус танигч
11	Өмчлөлийн хэлбэр		
12	Эзэмшлийн хэлбэр		
13	Нас	тийм	шууд бус танигч
14	Эцэг/ эхийн нэр	тийм	шууд танигч
15	Өөрийн нэр	тийм	шууд танигч
16	Өрхийн тэргүүлэгчийн хамаарал		
17	Хүйсийн код		
18	Үндэс, угсаа код		
19	Суурьшилын байдал		
20	Оршин суугаа бүртгэл	тийм	шууд бус танигч
21	Нийгмийн халамжид хамрагдсан байдал		
22	Хөдөлмөр эрхэлдэг эсэх		
23	Хөдөлмөр эрхэлтийн байдал		
24	Орлогын хэлбэр		
25	Хөдөлмөр эрхэлдэггүй шалтгаан		
26	Цэргийн алба хаасан эсэх		

Хүснэгтийн нэр: Өрх

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Гудамж, зам талбайн нэр		
2	Өрхийн бүртгэлийн дугаар		
3	Аймгийн код		
4	Сумын код		
5	Багийн код		
6	Хэсгийн код		
7	Байшингийн дугаар		
8	Орц дугаар		
9	Хашаа, хаалганы дугаар		
10	Хаяг	тийм	шууд бус танигч
11	Хаягийн дэлгэрэнгүй		
12	Өрхийн координат /Уртраг/		
13	Өрхийн координат /Өргөрөг/		
14	Утасны дагаар	тийм	шууд бус танигч
15	Өрхийн Тэргүүлэгчийн дугаар		
16	Өрхийн Тэргүүлэгчийн регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
17	Өрхийн Тэргүүлэгчийн ургийн овог	тийм	шууд бус танигч

18	Өрхийн Тэргүүлэгчийн Овог	тийм	шууд танигч
19	Өрхийн Тэргүүлэгчийн Нэр	тийм	шууд танигч
20	Цахилгааны эх үүсвэр		
21	Усан хамгамж		
22	Халаалтын эх үүсвэр		
23	Бохир ус зайлуулалт		
24	Хатуу хог, хаягдал зайлуулалт		
25	Бие засах газрын төрөл		
26	Мал тэжээвэр амьтантай эсэх		
27	Газар тариалан эрхэлдэг эсэх		
28	Тээврийн хэрэгсэлтэй эсэх Суудлын		
29	Компьютертой эсэх		
30	Интернэттэй эсэх		
31	Өрхийн төрөл		
32	Үйлдвэрлэл үйлчилгээ эрхэлдэг эсэх		

Хүний нөөцийн удирдлагын мэдээллийн тогтолцоо

Хүснэгтийн нэр: Гомдол маргаан

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Гомдол маргааны дугаар		
2	Зөвлөлийн ID		
3	Албан байгууллага		
4	Зөрчил гомдлын дугаар код		
5	Эх сурвалжийн төрөл ID		
6	Эх сурвалжийн төрөл		
7	Гомдол мэдээлэл гаргагчийн төрөл ID		
8	Гомдол мэдээлэл гаргагчийн төрөл		
9	Гомдол маргааны огноо		
10	Зөрчлийн агуулгын утга		
11	Тайлбар		
12	Гомдол гаргасан этгээд	тийм	шууд танигч
13	Регистр	тийм	шууд танигч
14	Холбогдох дугаар	тийм	шууд бус танигч
15	Хаяг	тийм	шууд бус танигч
16	Шийдвэрлэсэн огноо		
17	Гомдол мэдээлэл гаргагчийн дэд төрөл ID		
18	Гомдол мэдээлэл гаргагчийн дэд төрөл		
19	Шийдвэрлэсэн байдал ID		
20	Шийдвэрлэсэн байдал		
21	Шилжүүлсэн байгууллага, албан тушаалтан ID		
22	Шилжүүлсэн байгууллага, албан тушаалтан		
23	Ёс зүйн хариуцлагын төрөл ID		
24	Ёс зүйн хариуцлагын төрөл		
25	Гомдол мэдээлэл гаргагчид мэдэгдсэн хэлбэр ID		
26	Гомдол мэдээлэл гаргагчид мэдэгдсэн хэлбэр		
27	Мэдэгдсэн огноо		
28	Төлөв		
29	Төлөвийн нэр		
30	Батлах албан тушаалтан		
31	Батлах албан тушаалтан empid		
32	Үүсгэсэн албан тушаалтан empid		

Хүснэгтийн нэр: Гомдол маргааны шийдвэр

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Гомдол маргааны шийдвэрийн ID	
2	Гомдол маргааны дугаар	
3	Фронт талд үүсгэх unique код	
4	Төрөл	
5	Төрлийн нэршил	
6	Дэд төрөл	
7	Дэд төрлийн нэршил	
8	Шийдвэрийн огноо	
9	Гардуулсан төрөл	
10	Гардуулсан төрлийн нэршил	
11	Шалтгаан	
12	Шалтгааны нэршил	
13	Биелсэн эсэх	
14	Биелсэн эсэх нэршил	
15	Хавсаргасан файл	
16	Хавсаргасан файлын нэр	

Хүснэгтийн нэр: Шийдвэрлэсэн хуулийн хэсэг болон заалт

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Шийдвэрлэсэн хуулийн хэсэг болон заалт ID	
2	Гомдол маргааны дугаар	
3	Мөрийн дугаар	
4	Зөрчлийн заалт ID	
5	Зөрчлийн хэсэг ID	

Хүснэгтийн нэр: Гомдол шийдвэрлэлтийн үйл явц

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Гомдол шийдвэрлэлтийн үйл явцын ID	
2	Гомдол маргааны дугаар	
3	Фронт талд үүсгэх unique код	
4	Төрөл	
5	төрлийн нэршил	
6	Дэд төрөл	
7	Дэд төрлийн нэршил	
8	Огноо	
9	Хавсаргасан файл	
10	Хавсаргасан файлын нэр	

Хүснэгтийн нэр: Шийдвэрлэсэн гишүүд

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Шийдвэр гаргагч ID	
2	Гомдол маргааны дугаар	
3	Ажилтны ID	

Хүснэгтийн нэр: Гомдолд холбогдогч

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Гомдолд холбогдогчийн ID	
2	Гомдол маргааны дугаар	
3	Ажилтны ID	

Хүснэгтийн нэр: Зөвлөлийн мэдээлэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Зөвлөлийн дугаар	
2	Албан байгууллага	
3	Байгууллагын нэр	
4	Зөвлөлийн нэр	
5	Байгуулагдсан огноо	
6	Харьяалах дээд зөвлөлийн код	
7	Харьяалах дээд зөвлөлийн нэр	
8	Идэвхтэй эсэх	
9	Тусгай дүрэмтэй эсэх	
10	ҮА журмыг тусгайлан журамласан	

Хүснэгтийн нэр: Зөвлөлийн гишүүд

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Зөвлөлийн дугаар	
3	Зөвлөлийн гишүүд	
4	Эхлэх огноо	
5	Дуусах огноо	
6	Төрөл	
7	Төрөл нэршил	
8	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Төлөвлөгөөний үйл ажиллагаа

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Шийдвэрлэсэн хуулийн хэсэг болон заалт ID	
2	Төлөвлөгөөний дугаар	
3	Үйл ажиллагаа эсвэл сургалт эсэх ID	
4	Ангилал	
5	Төрөл	
6	Үйл ажиллагаа эсвэл сургалтын нэр	
7	Үйл ажиллагаа эсвэл сургалтын агуулга	
8	Хэрэгжүүлсэн хугацааны ID	
9	Хэрэгжүүлсэн хугацааны нэршил	
10	Сургалтын хэлбэр	
11	Үйл ажиллагаа эсвэл сургалтын нэр	
12	Биелэлттэй холбоотой шалтгаан	
13	Биелэлттэй холбоотой шалтгааны нэр	
14	Тайлбар	
15	Хамрагдсан албан хаагчдын тоо	

Хүснэгтийн нэр: Төлөвлөгөө /ҮА/ агуулга

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	нэр	
3	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Төлөвлөгөө /Сургалт/ агуулга

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	

2	нэр	
3	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Төлөвлөгөө /Сургалт/ төрөл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	нэр	
3	Идэвхтэй эсэх	
4	Төрөл дугаар	

Хүснэгтийн нэр: Төлөвлөгөө /ҮА/ төрөл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	нэр	
3	Идэвхтэй эсэх	
4	Төрөл дугаар	

Хүснэгтийн нэр: Төлөвлөгөө

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Төлөвлөгөөний дугаар	
2	Албан байгууллага	
3	Төлөвлөгөөт он	
4	Бүртгэсэн огноо	
5	Батлах албан тушаалтан	
6	Батлагдсан эсэх төлөв	
7	Үүсгэсэн албан тушаалтан empid	
8	Батлах албан тушаалтан empid	
9	Баталсан огноо	

Хүснэгтийн нэр: Шийтгэлийн төрөл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	нэр	
3	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Ёс зүйн хуулийн заалт

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	нэр	
3	Идэвхтэй эсэх	
4	Төрөл дугаар	

Хүснэгтийн нэр: Зөрчлийн агуулга

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	нэр	
3	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Ёс зүйн хуулийн хэсэг

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	нэр	
3	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Албан тушаалын хэсэг

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Гарчиг	
3	Үе шат	
4	Тэргүүн түшмэл	
5	Эрхэлсэн түшмэл	
6	Ахлах түшмэл	
7	Тэргүүн түшмэл	
8	Эрхэлсэн түшмэл	
9	Ахлах түшмэл	
10	Тэргүүн түшмэл	
11	Эрхэлсэн түшмэл	
12	Ахлах түшмэл	
13	Идэвхтэй эсэх	
14	Огноо	

Хүснэгтийн нэр: Шагнал /Үндэслэл/

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Үндэслэл	

Хүснэгтийн нэр: Ажил эрхлэлтийн үндэслэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Хуулийн заалт	
3	Хуулийн заалтын өгүүлбэр	
4	Үйлчилж эхлэх огноо	
5	Дуусах огноо	
6	Нөөцөд орсон эсэх	
7	Нөөцийн төрөл	
8	Нөөцийн төрлийн дугаар	

Хүснэгтийн нэр: Ажил эрхлэлтийн үндэслэл шүүлт

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Ажил эрхлэлтийн үндэслэл	
3	Эх бүртгэл	
4	Эх бүртгэлийн дугаар	

Хүснэгтийн нэр: Ажилтан - Шагнал, шийтгэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Ажилтны дугаар	
3	Төрөл	

4	Огноо	
5	Шалтгаан	
6	Нэмэлт мэдээлэл	
7	Тушаалын бүртгэлийн дугаар	
8	Шагнал, шийтгэл өгсөн байгууллага	
9	Шагнал, шийтгэлийн төрөл	
10	Мөнгөн дүн	
11	Тушаалын дугаар	

Хүснэгтийн нэр: Ажилтны шагнал

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Ажилтан	
3	Хуулийн этгээд	
4	Шагналын ангилал	
5	Шагналын төрөл	
6	Шагналын дэд төрөл	
7	Огноо	
8	Нэмэлт мэдээлэл	

Хүснэгтийн нэр: Ажилтны шагнал /Үндэслэл/

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Ажилтны шагнал	
2	Шагнал /Үндэслэл/	

Хүснэгтийн нэр: Ажилтан - Гэрчилгээ

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Ажилтан	
3	Эхлэх огноо	
4	Сертификат номер	
5	Нэмэлт мэдээлэл	
6	Дуусах огноо	
7	Эх бүртгэл	
8	Эх бүртгэлийн дугаар	
9	Сертификат	
10	Гэрчилгээ олгосон байгууллага	
11	Хугацаа /хоногоор/	

Хүснэгтийн нэр: Ажилтан сахилгын шийтгэл - Үндэслэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Үндэслэл	

Хүснэгтийн нэр: Ажилтан сахилгын шийтгэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Ажилтан	
3	Шалтгаан	
4	Шийтгэлийн хэлбэр	
5	Албан байгууллага	
6	Эхлэх огноо	

7	Дуусах огноо	
8	Суутгах сарын тоо	
9	Суутгах хувь	
10	Тушаалын хавсралт файл бүртгэлийн дугаар	
11	Нэмэлт мэдээлэл	

Хүснэгтийн нэр: Ажилтан - Боловсрол

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажилтан		
3	Төгссөн улс		
4	Төгссөн аймаг, хот		
5	Сургууль		
6	Элсэн огноо		
7	Төгссөн огноо		
8	Мэргэжил		
9	Боловсролын түвшин		
10	Гэрчилгээ, диплом номер	тийм	шууд бус танигч
11	Голч дүн		
12	Хамгаалсан сэдэв		
13	Хамгаалсан оноо		
14	Нэмэлт мэдээлэл		
15	Голч дүн(хувиар)		

Хүснэгтийн нэр: Ажилтан - Ажил эрхлэлтийн түүх

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Ажил эрхлэлтийн түүх	
2	Ажил эрхлэлтийн төрөл	
3	Төрийн байгууллага эсэх	
4	Төрийн албаны ангилал	
5	Албан тушаалын ангилал	
6	Дотоод хөдөлгөөний төрөл	
7	Ажлаас чөлөөлөх төрөл	
8	Албан тушаалын нэр	
9	Ажил эрхлэлтийн төрөл	
10	Албан тушаалын дэд ангилал	
11	Төрийн албаны зэрэглэл	
12	Цалингийн сүлжээ	
13	Албан тушаалын цалингийн хязгаар	
14	Цалингийн доод хязгаар	
15	Цалингийн дээд хязгаар	
16	Цалингийн шатлал	

Хүснэгтийн нэр: Ажилтан ёс зүй шийтгэл /үндэслэл/

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Ажилтан ёс зүй шийтгэл	
2	Ёс зүй шийтгэл /үндэслэл/	

Хүснэгтийн нэр: Ажилтан - Ёс зүйн шийтгэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл
---	-------------	--	-------------------------------

			/шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	Хуулийн этгээд		
4	Шийтгэлийн ангилал		
5	Шийтгэлийн төрөл		
6	Шийтгэлийн дэд төрөл		
7	Огноо		
8	Нэмэлт мэдээлэл		

Хүснэгтийн нэр: Ажилтан - Шалгалт

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	Шалгалт		
4	Шалгалт авсан байгууллага		
5	Шалгалтын огноо		
6	Шалгалтын оноо		
7	Тэнцсэн эсэх		
8	Нэмэлт мэдээлэл		
9	Ерөнхий мэдлэгийн шалгалт		
10	Монгол хэл бичгийн чадварын шалгалт		
11	Дүн шинжилгээ хийх чадварын шалгалт		

Хүснэгтийн нэр: Ажилтны зураг

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Ажилтан	тийм	шууд танигч
2	Зураг	тийм	шууд танигч
3	Жижиг зураг	тийм	шууд танигч
4	Гарын үсэг	тийм	шууд бус танигч

Хүснэгтийн нэр: Ажилтан - Ажлын туршлага

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	Ажилласан байгууллага		
4	Бизнесийн төрлийн дугаар		
5	Эрхэлж байсан албан тушаал дугаар		
6	Ажилд орсон огноо		
7	Ажлаас гарсан огноо		
8	Сарын цалин		
9	Ажлын үндсэн үүрэг		
10	Гаргасан амжилт		
11	Удирдах албан тушаалтны нэр	тийм	шууд танигч
12	Удирдах албан тушаалтны албан тушаалын дугаар		
13	Удирдах албан тушаалтны утас	тийм	шууд бус танигч

14	Ажлаас гарсан шалтгаан		
15	Нэмэлт мэдээлэл		

Хүснэгтийн нэр: Ажилтны нэмэгдэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	Нэмэгдэл		
4	Албан байгууллага		
5	Эхлэх огноо		
6	Дуусан огноо		
7	Идэвхтэй эсэх		
8	Нэмэгдэлийн хэмжээ		
9	Нэмэгдэл тооцох төрөл		
10	Нэмэгдэл тооцох арга		
11	Доод хязгаар		
12	Дээд хязгаар		
13	Давтамж		
14	Ажилласан сар		

Хүснэгтийн нэр: Ажилтны гэр бүлийн мэдээлэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	Хэн болох		
4	Эцэг/Эх/-ийн нэр	тийм	шууд танигч
5	Нэр	тийм	шууд танигч
6	Хүйс	тийм	шууд бус танигч
7	Төрсөн огноо	тийм	шууд бус танигч
8	Хот, аймаг	тийм	шууд бус танигч
9	Сум, дүүрэг	тийм	шууд бус танигч
10	Мэргэжил		
11	Байгууллагын нэр		
12	Албан тушаал		
13	Утас	тийм	шууд бус танигч
14	Хамт ажилладаг ажилтны дугаар	тийм	шууд бус танигч
15	Нэмэлт мэдээлэл		
16	Регистрийн дугаар	тийм	шууд танигч
17	Улс, орон	тийм	шууд бус танигч
18	Баг, хороо	тийм	шууд бус танигч

Хүснэгтийн нэр: Ажилтан - Хэлний мэдлэг

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	Гадаад хэл		
4	Үзсэн хугацаа /сараар/		
5	Ярьсныг ойлгох		

6	Өөрөө ярих		
7	Уншиж ойлгох		
8	Бичиж орчуулах		
9	Ielts оноо		
10	Toefl оноо		
11	Огноо		
12	Шалгалтын нэр		
13	Шалгалтын оноо		

Хүснэгтийн нэр: Ажилтан - Төрийн байгууллагын цол, зэрэг

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	дугаар		
4	Цол, зэргийн дугаар		
5	Огноо		
6	Авсан байгууллага		
7	Дугаар		
8	Дугаар		
9	Цол зэргийн файлын id		
10	Цол зэргийн файлын нэр		

Хүснэгтийн нэр: Ажилтан - Эрүүл мэнд

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	Сэтгэцийн эмгэгтэй эсэх	тийм	шууд бус танигч
4	Сэтгэцийн эмгэгтэй эсэх	тийм	шууд бус танигч
5	Тайлбар		
6	Байгууллага		
7	Байгууллага		

Хүснэгтийн нэр: Ажил эрхлэлтийн түүх - Үндэслэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Ажил эрхлэлтийн түүх	
2	Үндэслэл	

Хүснэгтийн нэр: Ажилтны орон сууц

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Ажилтны дугаар	
3	Орон сууцны төрөл	
4	Орон сууцны эзэмшлийн хэлбэр	
5	Өрөөний тоо	
6	Нэмэлт мэдээлэл	
7	Зээлээр авсан эсэх	
8	Ажилтны зээлийн мэдээлэл	

9	Цаашид орон сууцны нөхцөлөө сайжруулах	
10	Банк	
11	Зээлийн хүү	
12	Сонирхож байгаа байрны т2	
13	Сонирхож байгаа байрны т2-н үнэ	
14	Зээлийн хэмжээ	

Хүснэгтийн нэр: Хөгжлийн бэрхшээлтэй ажилтан

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	Өвчин	тийм	шууд бус танигч
4	Хөгжлийн бэрхшээлтэй болсон огноо		
5	Дууссан огноо		
6	Хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хувь	тийм	шууд бус танигч
7	Нэмэлт мэдээлэл		
8	НХД-тэй эсэх		
9	Шалтгааны бүртгэлийн дугаар		

Хүснэгтийн нэр: Хөгжлийн бэрхшээлтэй ажилтан

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	ХЧ алдсан шалтгаан	
3	ХЧА төрөл	
4	ХЧА заалтын дугаар	
5	Үргэлжлэх хугацаа	
6	Комиссын шийдвэр	

Хүснэгтийн нэр: Ажилтан - Гишүүнчлэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Ажилтны дугаар	
3	Хуулийн этгээдийн дугаар	
4	Элссэн огноо	
5	Гишүүнчлэл дуусах огноо	
6	Нэмэлт мэдээлэл	

Хүснэгтийн нэр: Ажилтан - Цэргийн алба

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	Цэргийн алба хаасан эсэх		
4	Цэргийн үнэмлэхийн дугаар	тийм	шууд бус танигч
5	Хаасан байдал		
6	Тайлбар		
7	Цэргийн тангараг өргөсөн эсэх		
8	Огноо		
9	Хаасан байдал		

Хүснэгтийн нэр: Ажилтны бусад мэдээлэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Ажилтны дугаар		
2	Улсад ажиллаж эхэлсэн огноо		
3	Та удаан хугацаагаар ажилгүй байсан бол тайлбар өгнө үү?		
4	Давуу тал		
5	Сул тал		
6	Жолооны үнэмлэхтэй эсэх		
7	Жолооны Үнэмлэхийн дугаар	тийм	шууд танигч
8	Ангилал А		
9	Ангилал В		
10	Ангилал С		
11	Ангилал D		
12	Ангилал E		
13	Жолоо барьсан жил		
14	Нийгмийн халамжийн дэвтрийн дугаар	тийм	шууд танигч
15	Хөгжлийн бэрхшээлтэй эсэх	тийм	шууд бус танигч
16	Мэдээллийн эх сурвалжийн төрөл		
17	Хөгжлийн бэрхшээлтэй болсон огноо		
18	НДД-н төрөл		
19	PST оноо		
20	Ангилал М		
21	Мэргэжил		
22	Авьяас, хобби		
23	Ойрын 2 жилийн зорилго		
24	Эрүүл мэндийн хүсэлт		
25	Үйлдвэрчний эвлэлийн гишүүн эсэх		
26	Хамгийн өндөр боловсролын түвшин		

Хүснэгтийн нэр: Зэрэг, цол

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажилтны дугаар		
3	Төрөл		
4	Зэрэг		
5	Хамгаалсан газар		
6	Он, сар		
7	Гэрчилгээ дипломын дугаар	тийм	шууд бус танигч
8	Боловсролын доктор (Ph.D)-ын зэрэг хамгаалсан сэдэв		
9	Шинжлэх ухааны доктор (ScD)-ын зэрэг хамгаалсан сэдэв		
10	Цол		
11	Цол олгосон байгууллага		
12	Огноо		
13	Гэрчилгээ, дипломын дугаар	тийм	шууд бус танигч

Хүснэгтийн нэр: Ажилтны ураг төрлийн мэдээлэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	Хэн болох		
4	Нэр	тийм	шууд танигч
5	Эцэг/Эх/-ийн нэр	тийм	шууд танигч
6	Байгууллагын нэр		
7	Албан тушаал		
8	Утас	тийм	шууд танигч
9	Хамт ажилладаг ажилтны дугаар		
10	Нэмэлт мэдээлэл		
11	Төрсөн огноо	тийм	шууд бус танигч
12	Гэрийн хаяг	тийм	шууд бус танигч
13	Улс, орон	тийм	шууд бус танигч
14	Хот, аймаг	тийм	шууд бус танигч
15	Сум, дүүрэг	тийм	шууд бус танигч
16	Баг, хороо	тийм	шууд бус танигч

Хүснэгтийн нэр: Ажилтны ур чадвар

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	Ур чадвар		
4	Ур чадварын түвшин		
5	Нэмэлт мэдээлэл		
6	Ур чадварын төрөл		

Хүснэгтийн нэр: Ажилтны ур чадвар компьютер

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	Ур чадвар		
4	Ур чадварын түвшин		
5	Ур чадварын төрөл		
6	Нэмэлт мэдээлэл		

Хүснэгтийн нэр: Ажилтны техникийн ур чадвар

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	Ур чадвар		
4	Ур чадварын түвшин		
5	Ур чадварын төрөл		
6	Нэмэлт мэдээлэл		

Хүснэгтийн нэр: Ажилтан - Шалгалт

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Үйл ажиллагааны үнэлгээ		
2	Бүртгэлийн дугаар		
3	Ажилтан	тийм	шууд танигч
4	Шалгалт		
5	Шалгалт авсан байгууллага		
6	Шалгалтын огноо		
7	Дүн		
8	Хууль, эрх зүйн мэдлэг		
9	Дүн шинжилгээ хийх чадвар		
10	Асуудал шийдвэрлэх чадвар		
11	Монгол хэлний ярианы болон бичгийн чадвар		
12	Удирдан зохион байгуулах, манлайлах, багаар ажиллах чадвар		
13	Тэнцсэн эсэх		
14	Нэмэлт мэдээлэл		

Хүснэгтийн нэр: Ажилтан - Сургалт /Мэргэшлийн бэлтгэл/

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	Сургалтын агуулга		
4	Хэзээ		
5	Шийдвэрийн тушаал		
6	Явагдах сургалт бүртгэлийн дугаар		
7	Хаана		
8	Төрөл		
9	Сургалт		
10	Элссэн огноо		
11	Төгссөн огноо		
12	Сертификат	тийм	шууд бус танигч
13	Голч дүн		
14	Төлөв		
15	Төлөв		
16	Төлбөрийн хэлбэр		
17	Төлбөрийн хэлбэр		

Хүснэгтийн нэр: Ажилтны бүтээл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Ажилтны дугаар	
3	Бүтээлийн нэр	
4	Бүтээлийн төрөл	
5	Бүтээл гаргасан огноо	
6	Нэмэлт мэдээлэл	

Хүснэгтийн нэр: Ёс зүйн шийтгэлийн үндэслэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Үндэслэл	

Хүснэгтийн нэр: Тусгай шалгалтын мэдээлэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Шалгалтын нэр	
2	Шалгалтын нэр	
3	Код	
4	Нэр	
5	Нэмэлт мэдээлэл	
6	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Ажилтны нэмэгдэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Нэмэгдэлийн дугаар	
2	Нэмэгдэлийн нэр	
3	Нэмэгдэлийн төрлийн дугаар	
4	Нэмэгдэл тооцох төрөл	
5	Нэмэгдэл тооцох арга	
6	Нэмэгдэл хэмжээ	
7	Дээд хязгаар	
8	Доод хязгаар	
9	Эрхзүйн акт	
10	Давтамж	
11	Эхлэх хугацаа	
12	Дуусах хугацаа	
13	Идэвхтэй эсэх	
14	Орон нутгийн байгууллагад олгох эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Жилийн нэмэгдэл тооцох

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Жилийн нэмэгдэл тооцох дугаар	
2	Нэмэгдэлийн дугаар	
3	Доод жил	
4	Дээд жил	
5	Тооцох хувь	

Хүснэгтийн нэр: Нэмэгдэл - Шүүлт

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Нэмэгдэлийн дугаар	
3	Эх бүртгэл	
4	Эх бүртгэлийн дугаар	

Хүснэгтийн нэр: Нэмэгдлийн төрөл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Нэмэгдэлийн төрлийн дугаар	
2	Нэмэгдэлийн төрлийн нэр	
3	Төрд ажилласан хугацаанаас хамаарах эсэх	

4	Идэвхтэй эсэх	
5	Эцэг Нэмэгдэлийн төрөл	
6	Орон нутгийн байгууллагад олгох эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Төрийн албаны ангилал

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Нэр	
3	Идэвхтэй эсэх	
4	Эхлэх огноо	
5	Дуусах огноо	

Хүснэгтийн нэр: Төрийн байгууллагын цол

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Төрөл дугаар	
3	нэр	
4	Идэвхтэй эсэх	
5	Нэмэгдэл	

Хүснэгтийн нэр: Албан тушаалын ангилал

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Эцэг Албан тушаалын ангилал	
3	Төрийн албаны ангиллын дугаар	
4	Нэр	
5	Идэвхтэй эсэх	
6	Эхлэх огноо	
7	Дуусах огноо	

Хүснэгтийн нэр: Албан тушаалын ангилал, Төрийн албаны зэрэглэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Албан тушаалын ангилал	
2	Төрийн албаны зэрэглэл	
3	Эхлэх огноо	
4	Дуусах огноо	
5	Бүртгэлийн дугаар	
6	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Албан тушаалын тодорхойлолт

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажлын байрны тодорхойлолтын дугаар		
3	Нэр	тийм	шууд танигч
4	Орон тоо		
5	АТГ боловсруулсан үндэслэлийн дугаар		
6	АТГ боловсруулсан үндэслэл		
7	Холбогдох хууль тогтоомжийн нэр		
8	Дагаж мөрдөх огноо		
9	Байгууллагын нэр		

10	Нэгжийн нэр		
11	Хаяг	тийм	шууд бус танигч
12	Хөдөлмөрийн нөхцөл		
13	Хөдөлмөрийн нөхцөл нэр		
14	Онцгой нөхцөл		
15	Төрийн албаны ангиллын дугаар		
16	Албан тушаалын ангилал		
17	Төрийн албаны зэрэглэл		
18	Албан тушаалын дэд ангилал		
19	Албан тушаалын зорилго		
20	Албан байгууллага		
21	Идэвхтэй эсэх		

Хүснэгтийн нэр: Төрийн албаны зэрэглэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Нэр	
3	Идэвхтэй эсэх	
4	Төрөл	
5	Түвшин	
6	Эхлэх огноо	
7	Дуусах огноо	

Хүснэгтийн нэр: Ажлын байрны удирдлага ажлын байр

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Удирдлагын ажлын байр	
2	Ажлын байр	
3	Төрөл	
4	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Гишүүнчлэлийн байгууллага

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Хуулийн этгээд	
2	Гишүүн байх хугацаа	
3	Зорилго	
4	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Тэтгэврийн модуль Хуулийн заалт

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Ажилтан - Тэтгэврийн модуль		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	Үндэслэл		

Хүснэгтийн нэр: Ажилтан - Тэтгэврийн модуль

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	тэтгэвэрт гарахаар төлөвлөж буй огноо		

4	тэтгэвэрт гарсан үед ажилласан сар		
5	үүнээс: төрийн албанд ажилласан сар		
6	тэтгэмж тооцох сар		
7	тэтгэмж авах өргөдлөө өгсөн огноо		
8	тэтгэвэрт гарч буй огноо		
9	хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр тэтгэвэрт гарах		
10	төрөл сонгох(хөнгөлөлттэй нөхцөл)		
11	журамд заасан бусад салбарын буюу хэвийн бус кэйс		
12	журамд заасан бусад салбарын буюу хэвийн бус кэйс		
13	СЯ татсан эсэх		

Хүснэгтийн нэр: Тэтгэврийн хөнгөлөлттэй нөхцөл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Тэтгэврийн хөнгөлөлттэй нөхцөлийн дугаар	
2	Тэтгэврийн хөнгөлөлттэй нөхцөлийн нэр	
3	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Тэтгэврийн бусад нөхцөл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Тэтгэврийн бусад нөхцөлийн дугаар	
2	Тэтгэврийн бусад нөхцөлийн нэр	
3	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: ЯАМАТ

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Код		
3	Нэр	тийм	шууд танигч
4	Идэвхтэй эсэх		
5	Эцэг ЯАМАТ	тийм	шууд танигч

Хүснэгтийн нэр: Ажлын байр

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Төрийн албаны ангилал	
3	Албан тушаалын ангилал	
4	Албан тушаалын дэд ангилал	
5	Төрийн албаны зэрэглэл	
6	Улс, орон	
7	Аймаг, хот	
8	Сум, дүүрэг	
9	Баг, хороо	

Хүснэгтийн нэр: Ажилтны ажил эрхлэлтийн түүх - шалтгааны бүртгэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Төрөл	

2	Эх бүртгэл	
3	Эх бүртгэлийн дугаар	
4	шалтгааны бүртгэл	

Хүснэгтийн нэр: Маягт мэдээлэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Маягтын он	
3	Файл	

Хүснэгтийн нэр: Албан тушаалын цалингийн хязгаар

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Ажил мэргэжлийн ангилал (ЯАМАТ)	
3	Эхлэх огноо	
4	Дуусах огноо	
5	Доод хязгаар	
6	Дээд хязгаар	
7	Идэвхтэй эсэх	
8	Цалингийн хязгаарын ангилал	
9	Цалингийн хязгаарын зэрэглэл	

Хүснэгтийн нэр: Цалингийн сүлжээ

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Цалингийн тохиргооны дугаар	
2	Цалингийн тохиргооны нэр	
3	Нэмэлт мэдээлэл	
4	Албан байгууллага	
5	Ажлын байрны зэрэглэл	
6	Эхлэх хугацаа	
7	Дуусах хугацаа	
8	Идэвхтэй эсэх	
9	Тоо	
10	Цалин тооцох хэлбэр	
11	Шатлал 1	
12	Шатлал 2	
13	Шатлал 3	
14	Шатлал 4	
15	Шатлал 5	

Хүснэгтийн нэр: Цалингийн сүлжээ дэлгэрэнгүй

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Цалингийн сүлжээ	
3	Код	
4	Төрийн албаны зэрэглэлийн дугаар	
5	1-р шатлалын цалингийн дүн	
6	2-р шатлалын цалингийн дүн	
7	3-р шатлалын цалингийн дүн	
8	4-р шатлалын цалингийн дүн	
9	5-р шатлалын цалингийн дүн	

Хүснэгтийн нэр: Цалингийн сүлжээ шүүлт

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Цалингийн сүлжээ	
2	Албан байгууллага	

Хүснэгтийн нэр: Сургалтад суусан ажилтнууд

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Сургалт		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч

Хүснэгтийн нэр: Сургалтын хүсэлт гаргах

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Хичээлийн жил	
3	Албан байгууллага	
4	Үе шат	
5	Тэргүүн түшмэл	
6	Эрхэлсэн түшмэл	
7	Ахлах түшмэл	
8	Тэргүүн түшмэл	
9	Эрхэлсэн түшмэл	
10	Ахлах түшмэл	
11	Тэргүүн түшмэл	
12	Эрхэлсэн түшмэл	
13	Ахлах түшмэл	

Хүснэгтийн нэр: Мэргэшүүлэх багц сургалтын шаардлага хангаж буй ажилтан

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Сургалтын хүсэлт гаргах		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	Албан тушаалын ангилал		
4	Шалгуур хангасан		
5	Түшмэлээр ажилласан жил		
6	Төрд ажилласан жил		

Хүснэгтийн нэр: Сургалтын хүсэлт

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Сургалтын хүсэлт гаргах		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	Албан тушаалын ангилал		
4	Шалгуур хангасан		
5	Түшмэлээр ажилласан жил		
6	Төрд ажилласан жил		

Хүснэгтийн нэр: Сургалтын шаардлага

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Албан тушаалын дугаар	
3	Шалгуур албан тушаалын ангилал	
4	Тооцоолох жил	
5	Төрд ажилласан жил /тооцоолох жил/	
6	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Сургалт

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Сургалтын нэр	
3	Сургалтын төрөл	
4	Сургалтын агуулга	
5	Зохион байгуулах огноо	
6	Төсөв	
7	Танхимын үргэлжлэх хугацаа	
8	Онлайн үргэлжлэх хугацаа	
9	Нийт үргэлжлэх хугацаа	
10	Сургалтын агуулга	
11	Сургалт зохион байгуулсан огноо /Эхлэх огноо/	
12	Сургалт зохион байгуулсан огноо /Дуусах огноо/	

Хүснэгтийн нэр: Хуудсыг хянах

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	АТГ хүсэлт дугаар	
3	Албан тушаалын тодорхойлолт	
4	Хүснэгтийн нэр	
5	Баганын нэр	
6	Баталсан эсэх	
7	Ажилтны дугаар	
8	Баталсан огноо	
9	Тэмдэглэл	
10	Албан байгууллага	
11	Төрлийн дугаар	
12	Төрлийн нэр	

Хүснэгтийн нэр: Хуудсыг хянах

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	АТГ хүсэлт дугаар	
3	Албан тушаалын тодорхойлолт	
4	Төрөл дугаар	
5	Төрөл нэр	
6	Баталсан эсэх	
7	Ажилтны дугаар	
8	Баталсан огноо	
9	Албан байгууллага	

Хүснэгтийн нэр: Албан тушаалын тодорхойлолтын файл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Эхийн түлхүүр	
3	Эхийн дугаар	
4	Төрөл дугаар	
5	Төлөвийн нэр	
6	Файл дугаар	
7	Файл нэр	
8	Албан байгууллага	

Хүснэгтийн нэр: АТТ хүсэлт, тэмдэглэлийн түүх

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Ажилтны дугаар	
3	АТТ хүсэлт дугаар	
4	Үйлдлийн дугаар	
5	Үйлдэл	
6	Тэмдэглэл	
7	Албан байгууллага	

Хүснэгтийн нэр: Албан тушаалын баталгаажуулсан ажилтан

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	АТТ хүсэлт дугаар	
3	Төрлийн дугаар	
4	Төрлийн нэр	
5	Ажилтан дугаар	
6	Баталсан огноо	
7	Албан байгууллага	
8	Баталсан эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Албан тушаалын тодорхойлолт Боловсролын мэдээлэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Албан тушаалын тодорхойлолт дугаар	
3	Төрөл дугаар	
4	Төрөл нэр	
5	Дугаар	
6	Нэр	
7	Албан байгууллага	
8	Үндсэн эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Албан тушаалын тодорхойлолт

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	АТТ хүсэлт дугаар		
3	Албан тушаалын тодорхойлолтын нэр		
4	Орон тоо		
5	Төлөв дугаар		
6	Төлөв нэршил		
7	АТТ боловсруулсан үндэслэл дугаар		

8	АТТ боловсруулсан үндэслэл нэр		
9	Холбогдох хууль тогтоомжийн нэр, огноо		
10	Дагаж мөрдөх огноо		
11	Байгууллагын нэр		
12	Нэгжийн нэр		
13	Ажлын цаг		
14	Ажлын байрны албан ёсны байршил		
15	Хөдөлмөрийн нөхцөл		
16	Онцгой нөхцөл		
17	Төрийн албаны ангилал		
18	Албан тушаалын ангилал		
19	Албан тушаалын зэрэглэл		
20	Албан тушаалын дэд ангилал		
21	Албан тушаал		
22	Албан тушаалын зорилго		
23	Боловсрол	тийм	шууд бус танигч
24	Албан тушаалыг шууд харьяалан удирдах албан тушаалын нэр	тийм	шууд танигч
25	Албан тушаалын тодорхойлолтыг боловсруулсан нэр албан тушаал	тийм	шууд танигч
26	Албан тушаалын тодорхойлолтыг боловсруулсан огноо		
27	Байгууллагын нэр		
28	Шийдвэрийн огноо		
29	Шийдвэрийн дугаар		
30	Албан байгууллага		
31	Үе шат 1		
32	Үе шат 2		
33	Үе шат 3		
34	Үе шат 4		
35	Үе шат 5		
36	Хөдөлмөрийн нөхцөл нэр		
37	Баталгаажуулсан ажилтны бүртгэлийн дугаарТухай бүр		
38	Цуцалсан тэмдэглэл		
39	Албан тушаалын төрөл		
40	QR код		
41	Төрөл		
42	Албан тушаалын дугаар		
43	Тушаалын огноо		
44	Батлагдсан дугаар		
45	Батлагдсан файлын дугаар		
46	Батлагдсан файлын нэр		
47	Шийдвэрийн огноо		
48	Шийдвэрийн код		
49	Шийдвэрийн файлын дугаар		
50	Шийдвэрийн файлын нэр		

Хүснэгтийн нэр: Харьяалагдах салбар

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Албан тушаалын тодорхойлолт	
3	Албан байгууллага	
4	Орон тоо	

Хүснэгтийн нэр: Албан тушаалын тодорхойлолт зорилт

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх

1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Албан тушаалын тодорхойлолт дугаар	
3	Зорилтын утга	
4	Албан байгууллага	

Хүснэгтийн нэр: Албан тушаалын тодорхойлолт чиг үүрэг

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Албан тушаалын тодорхойлолт зорилт	
3	Албан тушаалын гүйцэтгэх чиг үүрэг	
4	Гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлт	
5	Албан байгууллага	

Хүснэгтийн нэр: Албан тушаалын тодорхойлолт хариуцлага тооцох хэлбэр

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Албан тушаалын гүйцэтгэх чиг үүрэг	
3	Хариуцлага тооцох хэлбэр дугаар	
4	Хариуцлага тооцох хэлбэр нэр	
5	Албан байгууллага	

Хүснэгтийн нэр: Албан тушаалын харилцах субъект

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Албан тушаалын тодорхойлолт дугаар	
3	Төрөл дугаар	
4	Төрөл нэр	
5	Дугаар	
6	Нэр	
7	Орон тоо	
8	Албан байгууллага	

Хүснэгтийн нэр: Албан тушаалын тодорхойлолтын хүсэлт

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Холбогдох хууль тогтоомжийн нэр	
3	Албан бичгийн утга	
4	Төлөвийн дугаар	
5	Төлөвийн нэр	
6	Үе шат дугаар	
7	Үе шат нэр	
8	Дагаж мөрдөх огноо	
9	Илгээсэн огноо	
10	Албан байгууллага	
11	Шалгасан ажилтан	
12	Үүсгэсэн ажилтан	
13	Удирдлага илгээсэн огноо	
14	Шийдвэрийн огноо	
15	Шийдвэрийн дугаар	
16	Шийдвэрийн файл дугаар	
17	Шийдвэрийн файл нэр	
18	Дахин нээсэн эсэх	
19	Шийдвэрийн огноо	
20	Шийдвэрийн код	
21	Шийдвэрийн файлын дугаар	

22	Шийдвэрийн файлын нэр	
23	Харсан эсэх	
24	Хуучин АТТ хялбаршуулсан байдлаар оруулах	
25		

Хүснэгтийн нэр: АТТ хүсэлтийн тэмдэглэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Албан тушаалын тодорхойлолтын хүсэлт		
3	Ажилтан	тийм	шууд танигч
4	Тэмдэглэл		
5	Албан байгууллага		

Хүснэгтийн нэр: АТТ хүсэлтийн тэмдэглэл уншсан эсэх

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	АТТ хүсэлтийн тэмдэглэл	
3	Хэрэглэгч	

Хүснэгтийн нэр: Албан тушаалын тодорхойлолт боловсрол

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Төрөл дугаар	
3	Төлөвийн нэр	
4	Нэр	
5	Албан байгууллага	
6	Идэвхтэй эсэх	
7	Эхлэх огноо	
8	Дуусах огноо	
9	Код	

Хүснэгтийн нэр: Ур чадвар

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Шаардлагын дугаар	
3	Шаардлагын төрөл	
4	Төрийн албаны ангилал	
5	Албан тушаалын ангилал	
6	Албан тушаалын төрөл	
7	Идэвхтэй эсэх	
8	Эхлэх огноо	
9	Дуусах огноо	

Хүснэгтийн нэр: Харилцах субъект

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Төрөл дугаар	
3	Төлөвийн нэр	
4	Нэр	

5	Албан байгууллага	
---	-------------------	--

Хүснэгтийн нэр: Шагналын ангилал

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Код	
3	Идэвхтэй эсэх	
4	Нэр	

Хүснэгтийн нэр: Шагнал дэд төрөл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Шагналын төрөл	
3	Нэр	
4	Идэвхтэй эсэх	
5	Шагналын ангилал	

Хүснэгтийн нэр: Шагналын төрөл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Нэр	
2	Бүртгэлийн дугаар	
3	Шагналын ангилал	
4	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Гэрчилгээ

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Төрөл	
3	Код	
4	Нэр	
5	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Улс, орон

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Код	
3	Нэр	
4	Идэвхтэй эсэх	
5	Үйлдвэрлэгч эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Дотоод нэгж

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Дотоод нэгж	
2	Төлөв	
3	Байрших улс	
4	Аймаг, хот	
5	Сум, дүүрэг	
6	Баг, хороо	

Хүснэгтийн нэр: Сум, дүүрэг

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Аймаг, хотын бүртгэлийн дугаар	
3	Код	
4	Нэр	
5	Идэвхтэй эсэх	
6	Улс, орны бүртгэлийн дугаар	
7	Товчилсон нэр	
8	Аймгийн төв эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Аймаг, хот

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Улс, орны бүртгэлийн дугаар	
3	Код	
4	Нэр	
5	Идэвхтэй эсэх	
6	Аймаг, хотын бүртгэлийн дугаар	

Хүснэгтийн нэр: Файл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Файлын дугаар	
2	Төрөл	
3	Эхийн дугаар тэмдэгтээр	
4	Файлын нэр	
5	Нэмэлт мэдээлэл	
6	Файлын зам	
7	Файлын төрөл	
8	Төрлийн дугаар	

Хүснэгтийн нэр: Ажилтан - Шалгалт

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Ажилтан	тийм	шууд танигч
3	Шалгалт		
4	Шалгалт авсан байгууллага		
5	Шалгалтын огноо		
6	Шалгалтын оноо		
7	Тэнцсэн эсэх		
8	Нэмэлт мэдээлэл		
9	Нэр		

Хүснэгтийн нэр: Гадаад хэл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Код	
3	Нэр	
4	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Орон сууцны эзэмшлийн хэлбэр

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Албан байгууллага	
3	Код	
4	Нэр	
5	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Орон сууцны төрөл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Албан байгууллага	
3	Код	
4	Нэр	
5	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: АЭ Түүх шалтгаан

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Шалтгааны дугаар	
2	Шалтгааны код	
3	Шалтгааны нэр	
4	Идэвхтэй эсэх	
5	Шалтгааны төрөл	

Хүснэгтийн нэр: Өвчний ангилал

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Өвчний ангилал дугаар	тийм	шууд бус танигч
2	Өвчний ангиллын код	тийм	шууд бус танигч
3	Өвчний ангиллын нэр	тийм	шууд бус танигч
4	Идэвхтэй эсэх		

Хүснэгтийн нэр: Даатгуулагчийн төрөл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Даатгуулагчийн төрлийн дугаар	тийм	шууд бус танигч
2	Даатгуулагчийн төрлийн код		
3	Даатгуулагчийн төрлийн нэр	тийм	шууд бус танигч
4	Идэвхтэй эсэх		

Хүснэгтийн нэр: Хуулийн этгээд

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар	тийм	шууд бус танигч
2	Код		
3	Нэр		
4	Идэвхтэй эсэх		

Хүснэгтийн нэр: Үндэс угсаа

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх	Хүний хувийн мэдээллийн төрөл /шууд танигч, шууд бус танигч/
1	Бүртгэлийн дугаар		
2	Код		
3	Нэр	тийм	шууд бус танигч
4	Идэвхтэй эсэх		

Хүснэгтийн нэр: Мэргэжил

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Код	
3	Нэр	
4	Идэвхтэй эсэх	
5	Мэргэжилийн төрөл	

Хүснэгтийн нэр: Шийтгэлийн ангилал

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Нэр	
3	Шийтгэлийн хэлбэр	
4	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Шийтгэлийн дэд төрөл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Шийтгэлийн төрөл	
3	Нэр	
4	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Шийтгэлийн төрөл

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Шийтгэлийн ангилал	
3	Нэр	
4	Идэвхтэй эсэх	

Хүснэгтийн нэр: Баг, хороо

№	Баганын нэр	Хувь хүн хуулийн этгээдэд хамааралтай эсэх
1	Бүртгэлийн дугаар	
2	Сум, дүүрэг	
3	Код	
4	Нэр	
5	Идэвхтэй эсэх	
6	Хот, аймаг	